EC CLASSICS

Adolfo Bioy Casares

AVENTURA UNUI FOTOGRAF IN LA PLATA

Adolfo Bioy Casares

Aventura unui fotograf în La Plata

Roman
În româneste de **Mariana Vartic**

EDITURA ECHINOX
Cluj, 1997

Colecția **Literaturile lumii**
este coordonată de **Marian Papahagi**

Grafica
Mircea Baciu

Coperta
Octavian Bour

ISBN 973 - 9114 - 24 - 5

© Adolfo Bioy Casares, 1991
Adolfo Bioy Casares, *La aventura de un fotógrafo en la Plata*, Madrid, Alianza Editorial S.A., 3-a edición, 1990

Toate drepturile asupra prezentei versiuni sînt rezervate Editurii Echinox

I

PE la cinci, după o călătorie cu autobusul, lungă cît toată noaptea, Nicolasito Almanza a sosit în La Plata. Nu trecuse bine de primul grup de clădiri din orașul cu totul necunoscut, cînd a văzut niște persoane fluturîndu-și spre el mîinile, în chip de salut. Nu le-a răspuns, mîna dreaptă fiindu-i ocupată cu sacul în care ținea aparatul de fotografiat, obiectivele și celelalte accesorii, iar în stînga avînd valiza cu haine. I-a venit atunci în minte o împrejurare asemănătoare. Și-a zis: "Totul se repetă", numai că data trecută mîinile îi erau libere și răspunsese la salutul ce era adresat cuiva din spatele lui. A întors capul: nu era nimeni. Cei care-i făcuseră semne își repetau acum gestul și-i zîmbeau, fapt ce i-a trezit curiozitatea, fiindcă nu mai zărise niciciînd figurile astea. După felul cum stăteau grupați, și-a zis că, cine știe, or fi aflat că e fotograf și doresc să le facă o poză. "Un grup de familie", și-a zis. Îl alcătuiau următorii : un domn în vîrstă, înalt, drept, voinic, respectabil, cu părul și mustața încărunțite, rumen la față și cu niște ochi albaștri care îl ațînteau cu blîndețe, dar poate și cu un dram de răutate; două femei tinere și frumoase - una, o roșcată înaltă, ținea un copil în brațe; cealaltă avea părul negru - și o fetiță de trei-patru ani. În jurul lor, un morman de valize, sacoșe și pachete. A trecut strada și i-a întrebat cu ce le poate fi de folos. Roșcata zise:

-Ne gîndeam că și dumneavoastră sînteți străin.

-Dar nu chiar ca noi, adăugă bruneta rizind, şi voiam să vă întrebăm...

-Fiindcă în oamenii de pe-aici nu trebuie să ai strop de încredere, mai cu seamă cînd zăreşti mutra de tărănoi a cîte unuia, îl lămuri domnul, cu o gravitate îmblînzită în ultima clipă de un zîmbet.

Lui Almanza i s-a năzărit că, dintr-un motiv nestiut, pe bătrîn îl amuză totul, inclusiv fotograful picat dintr-un fund de tară şi care abia de scosese trei-patru vorbe.

Bruneta şi-a dus întrebarea la capăt:

-...dacă nu cumva este vreo cafenea deschisă pe-aici.

-Un loc sigur, unde să ţi se dea un mic dejun ca lumea,zise domnul. Apoi, zîmbind cu o veselie care te îmbia s-o împărtăşeşti, adăugă: Şi fără să te lase lefter pentru asta.

-Îmi pare rău că nu vă pot ajuta. Nu cunosc locurile. Şi, după o tăcere: Bun, iar acum vă las.

-Îmi ziceam că domnul o să ne însoţească, spuse bruneta.

-Tare aş vrea să ştiu de ce cărăm după noi atîtea bagaje, bombăneа roscata.

Chinuindu-se amîndouă, nu izbuteau să le apuce pe toate.

-Daţi-mi voie, zise Almanza.

-O să vă rog să veniţi cu noi, spuse domnul, întinzîndu-i, unul după altul, bagajele. Oamenii de pe aici, şi mai cu seamă acela ce se-ndeletniceşc cu negoţul, sînt niste tîlhari. Trebuie să ne unim forţele. Apropo: Juan Lombardo, sluga dumitale.

-Nicolás Almanza.

-O coincidenţă de bun augur. Sîntem tîzi! Numele meu întreg este Juan Nicolás Lombardo, sluga dumitale.

Almanza văzu chipul roscatei posomorîndu-se, în timp ce pe al brunetei se citea bucuria iar pe al lui *don* Juan speranţa plină de prietenie.Acesta din urmă tocmai îi întindea mîna. Vrînd să i-o strîngă, fusese cît pe-aici să lase jos bagajele pe care abia le apucase, cînd fata cu păr negru rosti :

-Săracul Moş Crăciun! Uite în ce situaţie e pus. O să aveţi tot timpul să daţi mîna cu tata.

Întreg grupul o apucă spre oraș. *Don* Juan mergea în frunte, cu pas energic. Almanza rămînea un pic mai în urmă, încurcat de bagaje, dar îmbărbătat de cele două fete. De-a lungul cîtorva cvartale, fetița a tot cerut ceva ce nu i s-a dat, pentru ca în cele din urmă să-și unească plînsul cu zbierătele fratelui. Asemeni cuiva trezit din somn, Almanza îl auzi pe *don* Juan anunțînd plin de vioiciune:

-Iată și localul care ne trebuie, dacă nu cumva tînărul nostru prieten e de altă părere.

S-a grăbit să încuviințeze. Se aflau în fața unei cafenele sau a unui bar al cărui angajați, în haine de lucru și înarmați cu mături și perii, curățau dușumeaua, printre mesele puse una peste alta. Le-au făcut, în silă, loc și în cele din urmă li s-au adus cinci cafele cu lapte, pîine cu unt și cornuri. Au mîncat pălăvrăgind. Cu acest prilej, Almanza a aflat că *don* Juan e — sau fusese — administrator la o moșie din Etchebarne, în districtul Magdalena, și că are o mică proprietate în Coronel Brandsen. A mai aflat că roșcata, mama celor doi copii, se numește Griselda. Bruneta, pe care o chema Julia, i-a spus că sînt așteptați la o pensiune unde găsesc tot confortul la prețuri rezonabile, cît se poate de potrivită pentru călătorii obișnuiți cu ce-i mai bun.

-Dacă vii cu noi, fiule, o să vezi că toată lumea va fi mulțumită. Mă voi face luntre și punte, ca pentru unul din familie, ca patronii să te primească și așa să ieși la liman.

Vorbe care s-au bucurat de tot sprijinul celor două fete.

-Mulțumesc foarte mult, dar acum nu se poate, a zis. Am o cameră rezervată la o pensiune unde locuiește un prieten de-al meu.

Faptul că se odihniseră, mîncaseră ceva, schimbaseră o vorbă i-a făcut să se simtă cu toții bine, stare numaidecît tulburată însă de plînsul sugarului, atît de vajnic, încît devenea insuportabil. Cel puțin așa trebuie să fi gîndit Griselda, fiindcă rosti deodată:

-Scuzați-mă.

Își descoperi un sîn cît se poate de rotund și de trandafiriu și se apucă să-și hrănească fiul.

II

A mers cu noii săi prieteni pînă la pensiunea acestora, care, așa cum urma să afle, se găsea la întretăierea străzii 2 cu 54, și le-a cărat sumedenia de bagaje în cameră, la etaj, fapt pentru care a trebuit să urce și să coboare scările de mai multe ori. Tot mergînd și venind așa, nu mai înceta să admire niște vitralii în culori foarte vii. A presimțit că cealaltă pensiune, aceea unde îi reținuse cameră prietenul său Mascardi, nu-i va plăcea la fel de mult. Ce-i plăcea mai puțin la aceasta era un iz - nu știa: poate de bucătărie, poate de cămară - nici prea tare, nici foarte neplăcut, care părea să domnească în toată casa.

Deși familia Lombardo stăruia să-l mai rețină, și-a luat rămas bun, fiindcă se făcuse tîrziu. Însoțindu-l pînă la poartă, femeile i-au spus să nu cumva să se poarte ca un nesuferit și să le facă o vizită cît de curînd. În clipa aceea, izbucni un strigăt sfîșietor. După un moment de tăcere, răsună glasul lui *don* Juan, care, printre gemete, își chema fetele. Griselda a luat-o la goană pe scări în sus. Înainte de-a o urma, Julia zise:

-Nu plecați încă. Nu ne părăsiți tocmai acum.

Almanza a început să discute cu proprietăreasa și cu unul din chiriași. Se întrebau ce se petrece. La scurtă vreme, Griselda s-a întors, grozav de agitată.

-Trebuie chemat un doctor, zise. Tatii i-e rău.

Proprietăreasa spuse:

-Un doctor? Mă am foarte bine cu cei de la Centrul Medical. Dacă vreți, le dau un telefon. Cît ai clipi, au și sosit.

-Dați-le, dați-le.

Convorbirea telefonică a proprietăresei a fost întreruptă întruna de Griselda, care o tot dăscălea:

-Mai spuneți-le o dată că-i e rău. Că a vărsat sînge. Că trebuie să-i facă o transfuzie.

Griselda a plecat; a apărut Julia, care a întrebat:

-E departe Centrul Medical?

Proprietăreasa zise:

-La colț, la cîteva blocuri de aici. Cît ai clipi, au și sosit.

-Mă reped pînă acolo.

-Mă duc eu, zise Almanza.

-N-o să vă rătăciți?

-Nu, dacă-mi spuneți adresa.

-E ușor, zise proprietăreasa. Mergeți șase blocuri la dreapta, apoi unul la stînga și încă unul la dreapta. Nu se poate să vă rătăciți.

Fără să mai stea pe gînduri, Almanza s-a năpustit în stradă. Număra cu voce tare blocurile. La al optulea, a văzut o ambulanță ieșind dintr-o clădire mare. A făcut semn să oprească și a întrebat dacă nu cumva se duc pe strada 54, colț cu strada 2. I-au răspuns afirmativ.

-Tocmai veneam după dumneavoastră, zise. Mă luați și pe mine?

În ambulanță erau doi bărbați. Unul care conducea, în haine de infirmier, și încă unul alături, îmbrăcat aproape la fel, care trebuie să fi fost doctorul. Cînd aproape sosiseră, doctorul l-a întrebat:

-Hepatită? Vreo boală infecțioasă de care vă aduceți aminte? Vreo boală rușinoasă?

-Nu eu sînt bolnavul. E un domn în vîrstă, *don* Juan Lombardo, un prieten.

-Eu vă întreb: dumneavoastră ați avut hepatită? Vreo boală infecțioasă? Boli rușinoase?

-Eu? Nici vorbă.

La pensiune, pe cînd urcau scările, doctorul l-a spus:

-Să nu cumva să mă lăsați baltă.

Almanza i-a arătat unde locuiește familia Lombardo. Rostind: "Dați-mi voie, dați-mi voie", doctorul și-a făcut drum printre chiriași, a intrat în cameră și a închis ușa după

el. Cum așteptarea se prelungea, Almanza s-a pomenit dorindu-și ca ușa să se deschidă, în prag să apară Julia și să anunțe că tatăl ei se simte cît se poate de bine. Și-o dorea cu atîta tărie, încît, atunci cînd ușa s-a deschis, și-a zis că totul e datorită lui. Nu s-a ivit însă Julia, ci doctorul, care a ieșit din odaie înginînd ca pentru sine:

-Perfect, perfect.

Numaidecît apoi ochii i se fixară pe Almanza, căruia îi zise:

-Tocmai mă gîndeam la dumneavoastră.

A constatat cu satisfacție că i se acordă importanță. A întrebat:

-Vă pot fi de folos?

-Puteți.

-Ce trebuie să fac?

-Să vă descoperiți brațul.

S-a conformat.

-Și acum?

-O mică înțepătură.

Doctorul a pus pe o placă de sticlă cei cîțiva stropi de sînge pe care i-i luase.

-Gata? a întrebat Almanza.

-Azi am noroc. Aceeași grupă! Vă dați seama?

-Drept să spun, nu prea, doctore.

-Aveți amîndoi aceeași grupă: A, pozitiv. Cel mai răspîndit și mai obișnuit sînge care există. Haideți iute, vă rog.

-Unde?

Nu-i venea să creadă că îl va duce în odaia bolnavului. Doctorul îi vorbea în șoaptă:

-Sînteți absolut sigur că nu v-ați ales niciodată cu vreo bienoragie de toată frumusețea? Să ne înțelegem: nu-i momentul să umblăm cu fofîrlica. Doar n-o să-i faceți figura unui biet bătrîn, numai din amor propriu sau pur și simplu de rușine.

Abia cînd discuția ajunsese aici a înțeles despre ce e vorba. Nu dăduse niciodată sînge, dar cunoștea înșt care o făceau, fără ca asta să le cauzeze cel mai mic neajuns, așa încît nu și-a făcut griji. Partea cea mai neplăcută a acelei transfuzii a fost mirosul greu și destul de crudat ce plutea în cameră, precum și înfățișarea bătrînului, care avea niște

cearcăne maronii de-a binelea și era galben ca un mort. Bătrînul se căzni să zîmbească, rostind:

-Știam eu că Almanza n-o să ne lase de izbeliște.

III

PUNCTUL culminant al acestei întîmplări a părut să fie reacția pozitivă a lui *don* Juan, precum și adevăratul ospăț ce i-a fost servit lui Almanza la cafeneaua de alături. Surorile Lombardo au stăruit să-l însoțească, fiindcă nu voiau ca el să neglijeze acest al doilea mic dejun. I-au explicat:

-Trebuie să vă recăpătați forțele.

Erau atît de recunoscătoare, încît, pentru a-i arăta atenția cuvenită, l-au lăsat singur pe bolnav. În clipa cînd își luau rămas bun, a apărut stăpîna pensiunii.

-Sînteți domnul Almanza? l-a întrebat. Domnul Lombardo vă roagă să fiți atît de bun și să urcați o clipă la el în cameră, înainte de plecare.

Almanza s-a grăbit să facă întocmai. Mirosul greu dispăruse aproape cu totul; îl înlocuia izul vag caracteristic casei. Pe cît i s-a părut, domnul Lombardo era mai viol. Pe el, în schimb, l-a cuprins o senzație trecătoare de rău, de parcă n-ar fi avut destul aer. A pus-o pe seama sentimentului neplăcut că se făcuse tîrziu, iar el continuă să zăbovească acolo. Și-a zis: "Rușine să-mi fie... De-aș putea măcar deschide fereastra, să mai intre lumina și aerul de-afară". *Don* Juan l-a chemat:

-Vino aici, mai aproape de pat. Mi-ai salvat viața, așa că îți sînt dator cu o explicație. Cînd ți-am spus că te-am

salutat fiindcă te luasem drept un străin, am minţit. Acum, că o să auzi explicaţia promisă, n-o să mai fii supărat pe mine. Bănuiam că eşti străin, dar, de ce aş tăgădui-o, mi s-a părut că semeni leit cu băiatul meu. Iar fetele au fost de aceeaşi părere.

-Trăieşte băiatul dumneavoastră?

-Ventura? N-am primit nici o veste cum că n-ar trăi.

-Unde e?

-Pentru inima asta bolnavă, aici, lîngă pat. Nu mi-o lua în nume de rău şi nu mă socoti un bătrîn smintit. Dacă mă amăgesc singur, o fac cu voia, iar tu o să-mi îngădui, aşa nefericit cum mă aflu, să văd în tine un fiu. Celălalt habar n-am pe unde umblă. Sînt aproape şapte ani de cînd, pe nepusă masă, a fugit de acasă.

-Fără nici un motiv?

-Ba cu motiv, bietul băiat. Asta-i ce mă doare. Oi fi eu un bătrîn nărăvit în rele, dar durerea o simt şi eu ca tot omul. Ne-am luat la ceartă, eu am ridicat mîna la el, şi toate astea pentru un fleac de nimica, ce nu merita atîta supărare. Adică pe atunci nu-mi dădeam seama ce anume i-a căzut aşa de greu băiatului.

-Ce i-a căzut greu?

-Dacă nu îţi explic ca lumea, n-o să pricepi.

Şi *don* Juan i-a povestit că fusese totdeauna sincer şi deschis la suflet cu cine-l iubea, dar rău ca fierea cu cei care i se puneau împotrivă. A mărturisit că, pe vremea aceea, trăia cu o văduvă. Fiul văduvei s-a apucat să vîndă asigurări iar ea l-a tot bătut la cap să cumpere de la acesta o asigurare pe viaţă, ca să-i dea o mînă de ajutor în afaceri.

-Nu pe viaţa mea, nici vorbă, fiindcă sînt superstiţios, a urmat dînsul. Nevastă-mea, săraca, era deja ca vai de ea, aşa că nu putea fi pusă la socoteală, pentru că primele sau cum s-or fi chemînd trebuie să fi fost uriaşe. Mi-am zis: "Cine altu-i mai potrivit decît Ventura? Un flăcău în floarea vîrstei". La început, treaba a mers destul de bine. Însă numai în ce priveşte banii, pentru că de necazuri să nu mai vorbim. Dumnezeu ştie ce şi-o fi închipuit Ventura despre asigurarea aceea. Că-l ştiam atins de vreo boală ascunsă, de care te cureţi grabnic. Sau şi mai rău: mă bănuia de vreo

blestemăţie la care nici nu vreau să mă gîndesc. Ne-am tot certat, eu şi sărmanul băiat, pînă noaptea tîrziu. A doua zi, nu era nicăieri. Nu l-am mai văzut niciodată.

Almanza s-a speriat că lui *don* Juan o să i se facă iarăşi rău, căci părea obosit, gata să-şi piardă suflul. Amintirea discuţiei din noaptea aceea îngrozitoare fusese pesemne prea dureroasă pentru bătrînul abia ieşit din criză. *Don* Juan îşi urmă vorba:

-Nu mai vreau să pomenesc de fiul acela. M-a bănuit de nişte gînduri prea din cale afară de ticăloase. Acum am, din fericire, un altul, care mi-a salvat viaţa.

Mîna ce s-a încleştat de braţul lui Almanza nu părea aceea a unui om bolnav şi slăbit. Era o gheară.

Gîndind parcă cu glas tare, *don* Juan rosti:

-Nici măcar nu ştiu dacă e viu ori mort. Cel mai probabil este că-i mort, dar asta nu-i destul pentru a încasa asigurarea.

IV

TRECÎND prin faţa hotelului "La Pérgola", îşi zise:"Înainte de a pleca, o să-i fac o fotografie. Mi-ar plăcea să locuiesc aici". Dînd colţul străzii 43, l-a zărit, cam la jumătatea cvartalului, pe prietenul său Lucio Mascardi, sprijinit de cadrul unei uşi. Mascardi n-a dat nici un semn că îl vede, pînă cînd Almanza n-a ajuns lîngă el. Atunci a zis:

-Credeam că nu mai vii.

-Îţi explic.

-Nu-mi explica nimic.

–M–am luat la vorbă cu o familie din Brandsen. Am dejunat împreună şi, conducîndu–i la pensiunea lor, au vrut să–mi facă şi mie rost de o cameră, ca să rămîn cu ei.

–Frumos ţi–ar fi stat, după ce eu mi–am pus la bătaie toată trecerea pe care o am ca să te aduc aici.

–Dar nu ştii tot ce mi s–a întîmplat.

–Mie să nu–mi vii cu scuze...Nu–i uşor lucru să găseşti unde să dormi în La Plata. Pensiunile sînt, cum se zice, ticsite. Singurul lucru ce s–a putut aranja a fost să se pună încă un pat în camera mea, care–i destul de mare.

–N–aş vrea să deranjez.

–Ce te–a apucat? Nu sîntem noi prieteni de–o viaţă?

Prin vestibul, intrară într–un *patio* căruia îi puseseră drept acoperiş un oberliht, pentru a–l transforma în încăpere. Spre acest *patio* sau sală dădeau o jumătate de duzină de uşi cu două canaturi, înalte şi înguste, avînd deasupra un mic număr înscris pe o placă lungulaţă, albă, şi obloane de lemn, vopsite în cenuşiu. Duşumeaua era din dale colorate. Se mai vedeau, ici şi colo, două sau trei covoare străvechi, precum şi o masă de răchită, nişte scaune desperecheate, nişte ghivece cu plante şi o pendulă. Prin comparaţie, cu vitraliile ei arătoase, pensiunea familiei Lombardo părea impunătoare şi fastuoasă. S–a felicitat pentru faptul că nu se lăsase înduplecat de ei, căci într–o pensiune aşa de luxoasă cine ştie ce socoteală îţi pun în faţă. Cînd îi vor sosi însă banii pe care trebuia să–i primească, o să se mute acolo pentru cîteva zile şi–o să se simtă ca un rege.

Scîrţîitul unei balamale l–a făcut să se oprească. Pe prima uşă din stînga, a ieşit o femeie voinică, nici tînără, nici bătrînă, cu părul negru, albă la piele şi cu nişte buze roşii şi umede; părea "o călugăriţă în haine laice", care, după cum l–a informat Mascardi, înainte de a se arăta ea însăşi, îi pîndise prin fereastra din perete. Mascardi i se adresă cu aplomb:

-*Doña* Carmen, vi–l prezint pe noul chiriaş, domnul Almanza.

După ce l–a cîntărit în tăcere pe susnumitul, patroana zise:

-Ei bine, o să–i vorbesc domnului pe şleau. Unu: să nu cumva să–mi aducă femei în casă. Dacă, într–o bună zi, pică doamna maică–sa, mai treacă de la mine; dar nu cumva

să-mi vină mie cu surioara, cu verișoara ori cu mătușica. Vă urmăresc prin ferestruica de la camera mea, așa să știți. Asta-i casă onorabilă, ne-am înțeles?

-Desigur, doamnă.

Tăcănind cu tocurile pe dale, *doña* Carmen s-a îndreptat spre singura ușă ce nu era închisă (avea numărul 4 pe plăcuța de sus) și, cu o mișcare largă, a dat-o de perete. Apoi s-a întors spre el, anunțînd:

-Iată camera! Pe urmă, după o tăcere, a adăugat cu glas mai scăzut: Iar înăuntru, *mataca*[1] noastră.

-*Aymara*[2],doamnă, a protestat fata.

-Tot aia-i. Așa precum se cere, totdeauna la datorie: curățâ, măturâ. În casa mea totul e lună. Cum iese chiriașul, cum intră *mataca* să deretice și să facă ordine, întocmai ca în marile hoteluri internaționale.

-Am terminat, doamnă, zise fata.

Și-a adunat cu îndemînare găleata și celelalte ustensile, a schițat un zîmbet larg, care nu îi înveselea însă ochii, a salutat și a plecat în altă încăpere.

-Am pus ochii pe ea, îi spuse Mascardi în șoaptă.

Proprietăreasa l-a făcut atent pe Almanza:

-Cît despre lumina electrică, să nu schimbați vreun bec cu unul mai puternic și să nu puneți nimic în priză. Vreți să veniți pînă la baie?

-Desigur, doamnă.

-Intrați și uitați-vă singur. Vedeți cît e de curată? Vreau ca locatarii să fie cu grijă. Și să nu murdărească W.C-ul. E limpede?

-Limpede.

-O să-i spun lăcătușului să vă facă o cheie de poartă. Luați bine aminte: chiriașul care se întoarce după ora unsprezece, închide poarta cu cheia.

-Fiți liniștită, doamnă.

Doña Carmen răspunse:

-O proprietăreasă nu-i niciodată liniștită.

[1,2] Indigeni din nordul Argentinei (*n. trad.*)

V

ÎN cameră, se lăsă să cadă pe pat, cu bagajele alături. Aşezat pe patul celălalt, Mascardi rosti:

-În locul tău, mi-aş aranja lucrurile chiar acum şi aş pune valizele lîngă ale mele, după paravan.

Paravanul, care părea din hîrtie, avea o culoare albicioasă sau cenuşie, pe care erau desenate nişte bărci cu pescari, plutind pe un lac înconjurat de munţi deasupra cărora zburau cocostîrci.

-Afurisită femeie!

Mascardi răspunse:

-Cu mine e dulce ca mierea. Pesemne că, fiind eu de la poliţie, baba îmi poartă frica. Dar nu-ţi fă sînge rău: o să-ţi ştie şi ţie de frică.

-Eu credeam că studiezi avocatura.

-M-am săturat. Deşi, parcă poţi să mai ştii, s-ar putea într-o bună zi să mă înscriu din nou. În clipa de faţă, sînt în serviciul de pază. Nu-i o treabă pentru mine, dar mă descurc. Cît sînt de serviciu, eu nici nu dorm, nici nu stau lipit de radio, cum fac amicii. Eu studiez, mă auzi? Învăţ, ca să devin anchetator ori poliţist ori detectiv, dacă nu ţi-e cu supărare. Şi trag nădejdea că, mai ştii, o să ajung şi eu un personaj legendar, vreun Sherlock Holmes, vreun Viancarlos sau Meneses. Studiez interogatorii, urmăriri, cîte puţin din toate. Fiindcă toate au tehnica lor. Nu uita că în meseria asta încăpăţînarea, curiozitatea, amorul propriu - de care n-am dus niciciînd lipsă - sînt aur curat.

Pesemne din cauza transfuziei sau a agitației de dimineață și din timpul călătoriei, Almanza înțelegea numai pe jumătate și dădea oarecare semne de oboseală. Mascardi l-a întrebat:

-Ce-i cu tine? Te găsesc, nu știu cum, pierit, trist. Doar n-o să-mi spui că te-a amărît predica proprietăresei.

-De ce m-ar fi amărît?

-Fiindcă nu-ți dă voie să vii cu femei. Dar știi ceva? Pentru niște tipi ca noi, ăsta-i un avantaj. Nici o femeie cicălitoare - iar de-astea găsești berechet - care să te toace la cap. Treci pragul pensiunii și ești liniștit. Iar afară dispunem de Organizația Mascardi.

Nu-i rămînea decît să întrebe ce e asta. Mascardi îl lămuri că știe niște studenți care au un apartament. În La Plata, într-un apartament studențesc, stau cîte cinci-șase inși. De regulă, o dată pe săptămînă, trece pe acolo o femeie.

-Și mai e o regulă importantă pe care trebuie să ți-o vîri în cap. În orice apartament, cel care-și dă patul cu împrumut își rezervă prima rundă.

Mascardi mai zise că există chiar unele femei ce-și oferă serviciile de pe trotuar, "în gura mare", cum spun studenții chilieni.

Privindu-l inexpresiv, Almanza comentă:

-Te-ai făcut un adevărat fustangiu.

-Gata cu palavrele! zise Mascardi. La ora asta, dacă vorbesc mult, așa ca azi, m-apucă o foame...Îți propun să-ți sărbătorim sosirea cu vestita tocană de la birtul din colț.

Pe cînd ieșeau, s-au încrucișat cu fata care le-a spus:

-Dacă mergeți să mîncați, poftă bună.

-Mulțumim, domnișoară, a spus Almanza.

Mascardi l-a privit cu o expresie vagă, de parcă i-ar fi fost gîndul la altceva, și l-a întrebat:

-Din pricina ăsteia m-ai făcut fustangiu? Află atunci că în asemenea treburi nu sînt orgolios.

Afară, sprijinit de poarta de la stradă, au zărit o doamnă cu păr castaniu, cu o față tînără, albă-trandafirie, și destul de trupeșă. Almanza a îngăimat:

-Pardon.

Femeia s-a tras la o parte. Au trecut și au salutat-o.

-Doamna Elvira, nevasta inspectorului de la statiile service Y.P.F., îl lămuri Mascardi. *Doña* Carmen s-a plictisit să-i mai tot spună că o femeie rezemată în poartă dă pensiunii un aer de speluncă. Cu drumurile lui, bărbatu-său nu-i acasă toată săptămîna. Ea îl iubeste la nebunie, săraca, si-si petrece vremea stînd în poartă, doar-doar l-o vedea sosind. Cred că-si închipuie că-i destul o clipită de neatentie ca bărbatu-său să nu mai vină înapoi niciciînd.

VI

TRECUSE de amiazi cînd au mîncat de prînz într-un bîrt de la întretăierea străzii 44 cu 117, unde patroana gătea iar patronul servea. Intrarea era cam întunecoasă; sala se afla la subsol; trebuia să cobori una sau două trepte. Au mîncat tocană.

-Aici nu te încarcă la socoteală si-ti dau mîncare făcută în casă. Mai toti musterii sînt studenti, zise Mascardi. Dacă vine cumva vreunul să stea de vorbă cu noi, uită că-s de la politie. Tipii ăstia nu-i văd cu ochi buni pe politai.

-Dar cei care te cunosc, de ce să n-aibă încredere în tine?

-Fiindcă-s niste exaltati. Si mai e ceva: mediul studentesc misună de tot felul de spioni.

Brusc, l-a întrebat:

-Pe tine ce vînt te aduce în La Plata? Doar n-o să-mi spui că ai venit să studiezi.

-Am venit să fac fotografii cu orașul. Sînt fotograf.

Mascardi își reluă vorba:

-Mediul studențesc e plin de spioni și - ca și cum asta n-ar fi destul - de activiști fanatici. Pentru treaba ce o fac, e mai bine să nu știe nimeni că sînt din serviciul de pază. Să nu uităm că se prea poate ca, pe nepusă masă, să-mi vină ordinul de a-i ține sub observație.

-Ți-ai ales o muncă destul de grea.

-Nu e pentru lași.

-Ba mi se pare chiar periculoasă.

Posomorîndu-se deodată, Mascardi replică:

-Și nu doar pentru mine. Dacă mă vor curăța vreodată, atunci o să te curețe și pe tine, numai fiindcă ne văd acum pe amîndoi stînd la masa asta. Nu-ți face sînge rău;mai întîi trebuie să afle care e adevărata mea meserie.

Apoi, reluîndu-și tonul amical, zise:

-Nu știam că-i faci concurență bătrînului Gentile.

-Ce-ți trece prin cap? Lucrez cu el. Luna trecută, și-a făcut apariția în atelier *don* Luciano Gabarret, să-i facem o fotografie. Cum bine se știe, cînd are de lucru în laborator, Gentile nu se grăbește. Celălalt spumega de ciudă. Pe cîte-mi dau seama, nu-i obișnuit să aștepte.

-Cum o să fie? Doar e grangur mare.

-Tocmai era să-i spun că pentru patron munca e mai importantă decît orice, cînd *don* Luciano mă întreabă deodată dacă mă țin acolo de podoabă ori m-au învățat poate să fac poze. I-am făcut douăsprezece la rînd. Color.

-Și-i destul de colorat, dacă-mi aduc bine aminte.

-Foarte colorat și cu o față de nebun. Nu știu cum să-ți spun, dar, din vicleni, ochii lui devin iute furioși de parcă ar scăpăra scîntei.

-E mărunt de statură.

-Și durduliu. Seamănă cu un titirez. Singurul ins din tot districtul Flores pe care l-am văzut purtînd pantaloni de călărie și jambiere din piele.

Almanza a povestit că a doua zi Gabarret a venit din nou și, văzînd ce treabă îi făcuse, a devenit altul. I s-a îmblînzit pînă și mutra.

-Poate nu mă crezi, dar la fel se întîmplă cu multe din domnișoare. Își văd fotografiile și se înveselesc.

A povestit mai departe întîlnirea. Gabarret l-a întrebat dacă lucrează numai portrete. El i-a arătat cîteva poze cu niște ferme iar Gabarret s-a interesat iarăși: "Cine le-a făcut? Dumneata sau patronul?"Tocmai atunci a apărut și bătrînul Gentile, care a răspuns:"Domnul Almanza. Eu nu mai sînt în putere să bat satele". La care Gabarret a zis: "În acest caz, îi propun domnului Almanza să se ducă la La Plata, să stea acolo o săptămînă - cheltuielile mă privesc - și să-mi facă fotografii cu orașul". El a răspuns că nu se gîndise să-și schimbe stăpînul. "Nu ți-a cerut-o nimeni", a zis Gabarret. "Ce vreau eu e să comand la Studio Gentile mai multe fotografii cu cele mai importante clădiri și monumente din La Plata, pentru primul volum din colecția «Orașe din provincia Buenos Aires». Dacă patronul e de acord, îi voi încredința treaba asta domnului Almanza". Gentile a intervenit: "*Don* Luciano, îngăduiți-mi să-i spun două vorbe flăcăului ăstuia care încă mai stă pe gînduri". L-a luat deoparte și i-a zis: "Asta-i ocazia vieții tale. Dacă orașul nu te distruge, o să devii un bărbat adevărat și, lucru mai important încă, un fotograf. Lasă totul în seama mea". Întorcîndu-se în sală, Gentile a vorbit: "Băiatul nu vrea. O să fac tot posibilul să-l înduplec, cu condiția să fie plătit așa cum merită calitățile lui de profesionist". *Don* Luciano și-a expus condițiile: biletul de drum și "banii de buzunar la început", urmînd ca, la timpul potrivit, să-i trimită la La Plata o sumă la înțelegere. Gentile a refuzat categoric. L-a luat iarăși deoparte și a comentat destul de tare, pesemne pentru a fi auzit: "Au unii un tupeu..." "Răspundeți-i că nu, și gata", a zis el, dar Gentile l-a lămurit că merită osteneala să stai o săptămînă într-un oraș mare și aglomerat iar în ce privește condițiile, încă nu fusese rostit ultimul cuvînt. Cei doi bătrîni s-au tot ciorovăit așa încă o bună bucată de vreme, fără a cădea de acord. "Noaptea e un sfetnic bun; o să reluăm discuția mîine", a zis Gentile. "Cum doriți", a răspuns *don* Luciano, "dar în principiu sîntem de acord. Almanza va merge la La Plata." "Numai să nu mi-l trimiteți să facă greva foamei pe-acolo", a replicat Gentile. "Și ce-o să fie dacă băiatul mai strînge cureaua cîteva zile?" Apoi, ridicîndu-se pe vîrfuri, de parcă ar fi voit să pară mai înalt,

sprijinindu-se cu mîinile de masă și subliniindu-și spusele prin balansarea trupului rotund și a obrazului colorat, zise: "Poziția mea e foarte limpede: pînă nu am marfa, plătesc cît se poate mai puțin. Cînd o s-o văd și dacă-mi face cu ochiul, fiți siguri că n-o să aveți a vă plînge de *don* Luciano Gabarret".

Mascardi a întrebat:

-Și bătrînul zgîrie-brînză nu putea să te ajute?

-Care bătrîn?

-Gentile, care altul?

-Ce-ți trece prin cap? Trăim vremuri grele iar cînd omului îi suflă vîntul prin pungă, cel mai puțin cheltuiește pe fotografii.

-Și-n toți anii ăștia n-ai făcut altceva decît să stai la tejghea și să faci poze? O viață liniștită, ba chiar prea liniștită pentru gustul meu.

-Am fost la țară. Înainte de-a mă angaja la Gentile, am lucrat la o fermă, vaccinam animalele. Dar e drept că mi-a plăcut întotdeauna să fac fotografii. Într-o zi, i-am arătat lui Gentile niște poze luate cu un aparat cu cutie (cîteva *rodeos*, niște curse de cai, ba chiar și o tunsoare de oi) iar el mi-a propus să mă ia drept ajutor.

-Și aici, în La Plata, cînd te apuci de treabă?

-Chiar în după-masa asta.

-Sînt de serviciu, dar mîine dimineață sînt liber. Dacă ai chef, dăm amîndoi o raită, să-ți arăt niște locuri mai deosebite. Față de mulți alții, eu sînt un vechi *platense*[1].

VII

PE cînd intrau la pensiune, au auzit sunînd telefonul. A răspuns proprietăreasa, *doña* Carmen, care i s-a adresat apoi, strîngînd din buze:

[1] Locuitor din La Plata (*n. trad.*)

-E pentru dumneata, tinere.

Almanza şi-a amintit ce-i spusese Gentile în clipa despărţirii: "La oraş te aşteaptă nişte surprize, iar asta e foarte bine, căci aşa se mai dezmeticeşte omul şi începe să trăiască". E drept că mai adăugase şi un sfat: "Să nu te laşi abătut din drum de nimic".

A luat receptorul şi a întrebat:

-Cu cine vorbesc?

A avut într-adevăr o surpriză. Convorbirea n-a durat prea mult, însă după aceea, în cameră, a trebuit să facă eforturi ca să asculte ce-i spunea Mascardi. Acesta l-a întîmpinat comentînd în zeflemea:

-Ce mai tip important! Nici nu sosește bine în La Plata, că e şi căutat la telefon. Se poate şti cine te-a chemat?

-O fată. Am cunoscut-o azi dimineaţă. Vine astăzi cu mine să facem fotografii.

-O domnişoară serioasă, dar tare săritoare.

-O fată de familie bună. Era cu tatăl ei şi cu o soră care are un băieţaş şi o fetiţă.

Mascardi îl privea vădit îngrijorat. Vorbi apoi fără grabă, rostind răspicat fiecare cuvînt:

-Cine nu-i de pe-aici, trebuie să fie cu ochii în patru. Pungaşii te miros de la o poştă că eşti străin. Fii atent: de-o bucată de vreme, s-a ivit ceva ce noi, la serviciul nostru, socotim a fi o formă nouă de delincvenţă. Cîţiva tipi cu dosarele doldora intră în cîrdăşie, alcătuind, pasămite, o familie. Fac cunoştinţă cu clientul - în cazul de faţă, colegul şi amicul meu Nicolasito Almanza - şi totul se termină cu o escrocherie, dacă nu cumva chiar mai rău. Nu ştiu dacă mă înţelegi.

-Ce-o să-mi ia? Aparatele?

-Ţi se pare puţin?

-N-o să le las din mînă. Îţi jur că e o familie adevărată. Nişte oameni veniţi din altă parte. Întocmai ca tine şi ca mine. Singura deosebire este că ei vin de la Coronel Brandsen.

VIII

CU toate că a sosit la ora fixată, a găsit-o pe Julia în poartă, așteptîndu-l. "Începutul e bun", s-a gîndit. Nutrea tot respectul pentru *don* Juan și avea cea mai bună părere despre Griselda, dar în după-amiaza aceea nu simțea nici o tragere de inimă pentru discuții. Avea chef să facă fotografii.

S-au dus pînă la gară, pe care a fotografiat-o de departe și de aproape, întreagă și pe bucățele. Julia s-a dovedit o fată destoinică și deosebit de răbdătoare. A făcut pe ajutoarea iar de la o vreme a început să-i dea sugestii în legătură cu fotografiatul, totdeauna potrivite și de mare bun simț. Terminînd cu gara, Almanza a fotografiat "Roca", un cinematograf de prin părțile acelea, apoi, pe drumul înspre lac și pădure, clădirea Facultății de Științe Exacte, care i-a plăcut foarte mult, precum și monumentul amiralului Brown, "de o înălțime impresionantă", după cum i-a mărturisit Juliei. Mergînd mai departe, au zărit lacul, plin de rațe, de lebede și de bărci cu oameni care visleau. O voce insinuantă de italian a întrebat:

-Nu doriți o fotografie frumoasă? Amintirea clipelor fericite trebuie păstrată.

Cel ce vorbea era unul din acei vechi fotografi publici îmbrăcați în halat și avînd un aparat uriaș, pe trepied și prevăzut cu o pînză neagră. Julia zise:

-Pentru mine să nu intrați la cheltuială.

Adresîndu-se de fapt fotografului, Almanza îi răspunse:

-Nu-ți fă griji, Julia. Pentru un coleg, domnul o s-o lase mai ieftin.

-Blestemată meserie, răspunse fotograful (rostise *maledetto*). În ziua de azi, toți îți sînt colegi, dar de trăit trebuie să trăiești. Mai aproape de lac, mai aproape; o să iasă o poză frumoasă.Trebuie profitat acum, că are apă din nou.

-A fost fără apă?

-Cum așa? Nu știți? S-a întîmplat o crimă, dar arma nicăieri. Și unde nu-i armă, nu-i nici condamnare. Poliției i-a intrat în cap că arma zace în fundul lacului. L-au secat. Și tot lacul ăsta, mîndria orașului La Plata, a devenit o mocirlă nenorocită, cu apă puturoasă și cu niște băltoace unde-și dădea duhul, cu gura căscată, pești mai mărunței, dar și un crap, o adevărată namilă, și cîțiva somni mustăcioși, mai hîzi decît subsemnatul. Nici nu vă duce mintea cîte lucruri bune de nimic ascundea lacul cel frumos. Domnule, zău că aflai acolo orice, afară de cuțitul crimei.

Tot vorbind așa, le-a făcut fotografia. Apoi le-a înmînat fiecăruia cîte una.

-Nu e rău, deși parc-aș fi scoasă dintr-un dosar de poliție, comentă Julia.

-E o treabă bună, zise și Almanza.

Julia întrebă dacă poate păstra poza și îi mulțumi pentru cadou. Almanza plăti.

-Las' că-ți fac eu una mai bună, șopti el, pe cînd se îndepărtau prin pădure pe o alee aflată între Grădina Zoologică și Muzeul de Științe Naturale.

Almanza a făcut o fotografie cu clădirea Muzeului, apoi a pozat-o pe Julia așezată pe treptele lui și rîzînd tare în timp ce spunea:

-Astea sînt treptele îndrăgostiților. Mi-au povestit la pensiune că noaptea vin aici perechi-perechi.

-Acum o să vă iau de aproape. Numai fața.

Privind-o prin obiectiv, s-a gîndit: "Ce obraz frumos. E prima oară că îl zăresc. De parcă n-aș vedea decît prin lentila aparatului. Niște ochi nemaipomeniți și un nas perfect: așa ceva nu găsești pe toate cărările". Cu glas tare rosti:

-Cred că poza o să vă placă.

-Dacă ies bine, Griselda o să moară de ciudă.

Au mai zăbovit o vreme în pădure. După ce au fotografiat planetariul, au apucat-o pe o alee de tei. Julia întrebă:

-Nu simți parfumul?

Almanza a băgat de seamă că îl tutuiește. O clipă, atenția i-a zburat și n-a mai prins câteva vorbe din cele ce-i spunea Julia.

-Griselda și cu mine ne iubim, dar ne mai și certăm, fiindcă ea e tare geloasă. În schimb, cu fratele meu Ventura eram nedespărțiți.

-*Don* Juan mi-a povestit că a fugit de-acasă.

-Ți-o fi spus și că a murit.

-N-a zis asta. Sau, cel puțin, nu e chiar sigur.

-De-un timp încoace, îl socotește mort. Tata nu e om rău, dar câteodată parcă n-ar avea suflet. Nu zic că e rău la suflet, zic că nu are suflet, pricepi? Mi s-a spus că așa sînt artiștii.

-Nu știam.

-Azi joacă un rol, mîine altul.

-Mie *don* Juan mi-a dat să înțeleg că lipsa băiatului îl face să sufere mult.

-După cîte cred eu, nu din cauza băiatului, ci a urmărilor. Fără Ventura care să-l sfătuiască, s-a vîrît în niște afaceri ciudate. Ne-au dat în judecată și probabil c-o să ne pună sechestru pe Brandsen.

După felul cum Julia a pomenit de pămîntul acela, Almanza și-a dat seama că ține mult la locurile acelea și că o leagă de ele cele mai frumoase amintiri.

-O să facă el ceva tatăl tău, ca să-l salveze.

-Tot ce se poate. Nu se dă bătut cu una-cu două. E foarte destoinic, deși nu se prea omoară cu treaba.

-Mi-a povestit că s-a certat cu fratele tău din pricina unei polițe de asigurare.

-Vezi ce ciudate-s lucrurile? A încheiat polița aceea ca să-i facă un bine unei cucoane, o prietenă de-a lui, sau mai bine zis fiului ei, care era agent de asigurări. La scurtă vreme, acesta a lăsat treburile baltă și a plecat de acasă.

-Cam tot așa ca Ventura?

-Deosebirea este că el s-a făcut călugăr, la o mînăstire aflată cum ieși din Azul. Chemarea vocației, după cum se spune. Tu ai fi în stare să lași totul ca să intri într-o mînăstire?

-Eu, nu, dar pesemne că el se dedică religiei așa cum mă dedic eu fotografiei.

IX

TOCMAI își luau rămas bun în fața pensiunii unde locuia familia Lombardo, cînd pe poartă ieși Griselda, care-l pofti înăuntru. S-a scuzat zicînd că nu poate, dar a rămas locului, tăifăsuind cu cele două surori de parcă n-ar fi fost cîtuși de puțin grăbit. Totuși, n-a zăbovit prea mult, fiindcă laboratorul era departe și voia să ajungă acolo înainte de închidere.

A avut ceva cale de mers, tot uitîndu-se din cînd în cînd pe hîrtiuța unde Gentile îi scrisese adresa. Deoarece unele străzi nu aveau placă la colț, îi era teamă să nu cumva să fi trecut de ea. L-a întrebat de drum pe un domn care, în fața unei mașini, le spunea alor săi pe care locuri să se așeze.

-Mai mergeți trei blocuri, a răspuns domnul, adăugînd că laboratorul trebuie să fie pe la răscrucea străzii 24 cu diagonala 75. Domnul rostise: "cu diagonalul".

În cele din urmă, a ajuns. I-a deschis ușa însuși domnul Gruter, un bătrînel cu chica zbîrlită și cu o mutră îngrijorată.

-Te așteptam, i-a zis. Credeam că nu mai vii.

-E tîrziu?

-Așa mă tem.

-E ora de închidere? Atunci plec.

-Închidem pentru clienți, nu și pentru prieteni. Intră, intră. Ți-o prezint pe Gladys, ajutoarea mea.

Gladys era o fată roșcovană, cu înfățișare de englezoaică sau de nemțoaică, înaltă, ciolănoasă, probabil maternă și bună din fire. Au pătruns într-o încăpere luminată slab de o lampă cu abajur de mătase verde, în formă de cupolă și

cu fire colorate atîrnînd în chip de franjuri.Pe o masă zăceau teancuri de fotografii iar pe perete era atîrnat un tablou cu un Crist în veşminte lungi, liliachii. Pe o etajeră, între statuia unui chinez sau japonez cu ochii goi şi aceea a unei femei despuiate şi cu mai multe braţe, se înşirulau cîteva cărţi.

-Doriţi un *mate*? a întrebat Gladys.

-Mulţumesc, nu vă deranjaţi.

-Ce mai face Gentile?

-Bine. Aş putea trece în laborator?

-Aşa-mi place. Eşti un demn ajutor al bătrînului meu prieten Gentile. Mergem?

L-a condus în laborator. Almanza s-a uitat cu admiraţie, dar şi cu un dram de invidie, la aparatul de mărit, mult mai modern decît al lor. O bucată de vreme şi-a văzut de treabă. Fotografiile i-au ieşit bine, încît şi-a zis că ceaţa din La Plata îi prieşte.

La plecare, şi-a cerut scuze că i-a ţinut pînă la asemenea oră.

-Din contră, mi-ar face plăcere ca într-una din zile să mai stai, să mai schimbăm o vorbă.

-Mîine vă pomeniţi iar cu mine.

-Nu cunoşti pe nimeni în La Plata?

-Un coleg de liceu. A venit aici pentru studii iar acum lucrează. Îl cheamă Mascardi.

-Asta-i bine, a comentat Gruter.

-Şi mai cunosc o fată care a stat cu mine cît am făcut fotografiile.

-Aceea pe care ai prins-o pe treptele muzeului?

-Aceea.

-Cum ai cunoscut-o?

-Din întîmplare.

A povestit întîlnirea cu familia Lombardo. Gruter a zis:

-Cu siguranţă că-i din întîmplare. Unul care nu-i de pe-aici trebuie să fie cu grijă, asta-i limpede.

-Aţi vorbit cu Mascardi?

-Prietenul dumitale? N-am plăcerea să-l cunosc.

X

DIMINEAȚA următoare, l-a întîmpinat aceeași lumină strălucitoare, abia domolită de ceață. I s-a spus că așa e lumina în La Plata. Noroc măcar că asta îi mai ușura munca, fiindcă nu ducea lipsă de greutăți. În primul rînd, dimensiunea clădirilor. Gentile îi spusese deja că o să întîlnească unele clădiri atît de mari, încît o să aibă ceva de furcă pînă să le facă să intre în cadru fără a le deforma. Își mai făcuse el mîna și la Las Flores, fotografiind primăria, biserica și fabrica de pantaloni și cămăși, dar nu era de ajuns. Noroc că strada 7 din La Plata era largă. S-a tot învîrtit pe acolo pînă după ora unu; a fotografiat Banca Regională, Universitatea, cinematograful "Gran Rocha" de la colțul străzii 49. I-a expediat lui Gentile, de la poștă, pozele din ziua trecută. "Ce bine-ar fi să-i ajungă cît mai iute lui Gabarret și să-i fie pe plac", s-a gîndit. A lucrat o vreme în piața San Martín. Cînd a sosit la birt, Mascardi i s-a adresat:

-Credeam că nu mai vii.

-E tîrziu?

-Destul de tîrziu.

-De cum am sosit, nu aud decît reprosul ăsta. Nu că mă laud, dar sînt un om punctual.

-Deși ajungi tîrziu, ca toată lumea. Dimineața n-am venit cu tine, fiindcă m-au chemat la departament. Eu muncesc serios și respect orele de slujbă. Te pot însoți după prînz.

-După prînz mă însoțește domnișoara de ieri.

-N-o să-ți vină să crezi, dar tipii ăștia m-au făcut să intru la idei...Și să-ți mai spun ceva: nu știu ce urmăresc.

-Surorile-s două. Cealaltă e și ea foarte frumoasă. Ți-aș face cunoștință cu ea, dar e măritată.

Spre ei s-a îndreptat un băiat mărunt de statură, pirpiriu, cu o frunte înaltă, care trebuie să fi fost foarte tînăr, aproape un copil, și care s-a așezat la masa lor. Un copil bătrînicios, cu ochelari cu sticla groasă. Luîndu-și, în zeflemea, un ton grav, Mascardi zise:

-Prietenul Almanza, un coleg de școală, care a venit la La Plata să facă fotografii, și prietenul Lemonier, zis Bătrînelul, student la inginerie, viitor premiat cu medalia de aur.

-Ați venit anume ca să fotografiați orașul? l-a întrebat Bătrînelul. Bănuiesc că-i vorba de o comandă.

-Pentru o colecție de cărți.

-Și începeți cu La Plata, așa cum se și cuvine? Un oraș nou, cu un trecut măreț. Trecutul lui e de pe vremea cînd țara asta avea un viitor.

-Nu înțeleg, zise Almanza.

-Deranjez? întrebă un tînăr îmbrăcat într-o jachetă, care se apropiase de masa lor.

Mascardi făcu prezentările:

-Pedro, zis Pedrito. Lemonier, zis Bătrînelul, și Almanza, care e din satul meu.

Noul venit își trase un scaun. Era îmbujorat la obraji, avea un nas coroiat, ochii mici și niște brațe scurte. Lemonier reluă dialogul întrerupt:

-Cînd o să vă atașați de el, o să vă placă. Să nu-ți vină să crezi, dar pe aici oamenii se atașează.

Pedrito îl cerceta cu atenție cînd pe Lemonier, cînd pe Almanza. Nu clipea din ochi.

-Ce se observă e că-i lipsit de tradiție, rosti cu tristețe Mascardi.

Almanza îl asculta uluit. Habar n-avusese că prietenul său e în stare de asemenea cugetări.

-La Palma are cea mai solidă tradiție, zise Lemonier. Aceea a țării mari și prospere care am fost cîndva. Aș zice chiar că orașul e un monument viu al acestei speranțe. În plus, mai avem și unele tradiții mai mărunte, pe cartiere sau pe grupuri de prieteni. De multe ori, mai adevărate decît acelea ale dansatorilor de step ori ale formațiilor folclorice. Și sigur

că, printre tradițiile noastre cele mai autentice, se numără una de care m-aș lipsi bucuros: a ocîrmuirilor proaste.

-Toate ți se par proaste? a întrebat Mascardi. Nu cumva ești pe jumătate anarhist?

-De ce nu? Așa cum spunea cineva într-un articol din *El Día*:"Sînt un soldat necunoscut din războiul individului împotriva societății". Nu doar împotriva Statului, ci și a asociației proprietarilor și a cluburilor de fotbal, chiar cînd e vorba de "Estudiantes" din La Plata și chiar dacă asta îl necăjește pe Mascardi.

Pedrito îl ațintea pe Lemonier cu atenție și cu neîncredere. Mascardi a căscat, apoi a început să rostească tute:

-Almanza, știi ce-i trece cu adevărat prin minte amicului tău Mascardi, pe cînd voi întoarceți pe toate fețele banalitățile cele mai profunde? Că nu văd nici un neajuns să-mi faci cunoștință cu sora prietenei tale. N-are nici o importanță că-i măritată.

-Mai puțină bătaie de cap, remarcă Lemonier.

Mascardi zise:

-Bătrînelul e un om cu cap și un adevărat amic. Cum treaba asta nu-l privește, spune adevărul. A venit vremea s-o înveți și tu.

XI

JULIA a stat lîngă el de la trei după-amiază pînă la apusul soarelui. L-a ajutat plină de sîrg, părînd să împărtășească pasiunea lui pentru fotografiat.

Pe urmă, la laborator, Gruter a cercetat pozele mărite și l-a lăudat pentru treaba făcută. Așa, tot mărind la fotografii

și tăifăsuind, timpul i-a trecut plăcut. Cînd să plece, Gruter l-a întrebat dacă s-a mai întîlnit cu "familia aceea".

-Numai cu fiica nemăritată. A stat cu mine cît am făcut fotografiile.

-Fii cu băgare de seamă.

-Zău, domnule Gruter, e o fată cît se poate de cuminte și de la locul ei. Cum veneam spre dumneavoastră pe diagonala 75, nu, mint, pe strada 76, m-am întrebat ce-oi fi făcut ca să fie așa de drăguță cu mine.

-Crezi că n-o meriți?

-De ce-aș merita-o?

-Și nu intri la bănuieli?

-Iertați-mă, domnule, dar asta ar fi destul de urît din partea mea.

-Așa e. De bună seamă că ajutorul prietenului meu Gentile e un om de treabă.

A tăcut, i-a aruncat o privire îngrijorată și în cele din urmă a zis:

-Diavolul însă nu e de treabă. El seduce ca să-și atingă ținta.

-Dar bine, domnule Gruter, fata asta nu e de capul ei, are o familie, cu copii și tot ce mai doriți.

-Eu nu doresc nimic, dar explică-mi, rogu-te, și mie, cu ce anume îl stînjenesc copiii ăștia pe diavol?

Și-a dat seama că nu-l poate convinge pe Gruter. Și-a luat rămas bun. Pe drum, amintindu-și discuția, s-a întrebat dacă nu cumva viața la oraș e mai complicată și mai misterioasă decît își închipuise. La pensiune, proprietăreasa l-a întîmpinat cu cuvintele:

-Te-au căutat la telefon alde Lombardo. Se țin scai de dumneata. Le-am spus cu o răbdare de înger că nu ești acasă, dar n-a trecut mult și iar au sunat. Mie mi-ar cădea obrazul de rușine.

-Au lăsat vreo vorbă?

-Că-l așteaptă pe domnul Almanza la opt și jumătate.

XII

A mers cu Mascardi la birt. În uşă, s-au ciocnit cu Bătrînelul Lemonier, care a întrebat:

-Nu stăm aici? Masa e liberă.

Patronul, la rîndu-i, a întrebat:

-Trei tacîmuri?

-Două, a răspuns Almanza. Eu plec numaidecît.

-Ţi-ai închipuit vreo clipă că va rămîne cu noi? i s-a adresat Mascardi lui Lemonier. Se vede că încă nu ştii cine-i tipul. Din chiar dimineaţa sosirii şi-a găsit nişte prieteni noi iar diseară e invitat la masă la ei. La ele, mai bine zis.

-Ferice de el.

Mascardi zise:

-Partea proastă este că aşa-zişii prieteni alcătuiesc o familie. O familie de păianjeni, iar Almanza a picat deja în plasa lor.

-Pe mîine, zise Almanza.

-Nu te supăra, spuse Mascardi.

-Nu mă supăr. Vreau să ajung la timp. Deşi nu mă crezi, sînt un om punctual.

-Da, cînd e vorba de familia asta.

Şi-a zis că Mascardi, Gruter, ba chiar şi *doña* Carmen doreau să-l ocrotească. Pesemne or fi avînd ei motive şi o fac spre binele lui. Erau cu toţii împotriva familiei Lombardo. Poate într-o bună zi o să reuşească să-i facă să devină prieteni şi să trăiască în pace.

La pensiunea familiei Lombardo, i-a ieşit în cale Griselda, foarte afectuoasă şi strălucind de frumuseţe. Almanza s-a

gîndit că nu mai văzuse niciodată o ființă mai îngrijită. Pe deasupra, îi plăcea și cum se îmbrăcase, într-un fel de tunică neagră, foarte strîmtă și foarte scurtă, cu o mulțime de paiete care luceau cînd se mișca.

-Am crezut că mă lăsați baltă. O, n-ascultați ce vorbesc, sînt o răutate. Dar e zor, fiindcă ne ducem la teatru. Începe la nouă.

Tocmai voia să mulțumească, dar curiozitatea a fost mai tare și a întrebat:

-La ce piesă?

-La o operă, *Demonul*, de celebrul compozitor Rubinstein. Îl știți?

-Nu, răspunse Almanza.

-Patroana de aici zice că e celebru. Tata și Julia au plecat deja, fiindcă ei n-au răbdare și zic că dacă pierzi începutul, nu mai pricepi nimic. Eu am rămas să vă aștept.

-Mulțumesc.

-N-aveți de ce-mi mulțumi, pentru că o să vă cer un mare serviciu. O fac fiindcă și dumneavoastră sînteți un mare prieten.

-Sigur că sînt, rosti plin de mîndrie.

-Vreți să veniți pînă în cameră?

În prima clipă n-a priceput; pesemne fiindcă-i vorbise de teatru. Totul a fost atît de neașteptat, încît s-a zăpăcit un pic. Bucuros, a urmat-o pe Griselda pe scări în sus. Era limpede că stăpîna casei se poartă cu mult respect față de surorile Lombardo. Nu s-a putut împiedica să nu remarce deosebirea dintre cele două pensiuni.

Camera nu semăna deloc cu cea din seara trecută. Totul era în perfectă ordine: cele trei paturi mari, pătuțul unde dormea Rosalia, cărucioruł micuțului. Locatarii încăperii îi deschideau larg porțile către viața lor de familie. Cine bănuiește ceva necurat se înșeală. Nu găseai acolo decît curățenie și decență.

-Voiam să vă rog să stați cu copiii pînă ne întoarcem noi de la spectacol. Nu va dura mult. N-o să vă dea bătaie de cap, așa că vă las revista asta din care tocmai citesc, să nu vă plictisiți.

I-a dat și cîteva sfaturi precise:

-Pe copil nu-l legănați, oricît ar plînge. De nu, vă veți petrece noaptea legănîndu-l. Copiii - comparația nu-i în favoarea lor - sînt ca animalele. Cum slăbești hățurile, cum încep să facă nazuri. În schimb, la unsprezece fix, să-i dați biberonul.

L-a prevenit că, în primul moment, tipul (așa îi spunea, în semn de afecțiune, copilașului) va opune rezistență.

-Sfatul meu e să-l forțați. Tipul e obișnuit cu sînul și sigur că, dacă-i dai altceva, se pune pe zbierat. Dumneavoastră n-ați face la fel? Aici, în termos, e laptele, cald cît trebuie. Îl puneți în sticlă și i-l dați. Aici găsiți scutece curate, pentru orice nevoie, mă înțelegeți.

A întrebat-o speriat:

-Dar o să știu să-i pun scutecul?

-I-l puneți ca și cînd ar fi un *chirípá*[1].

-N-am pus niciodată un *chirípá*.

-Dacă nu vă descurcați, treziți-o pe fetiță. E o mică femeie în toată legea și se pricepe la toate mai bine decît mine. Pot să vă sărut?

Și l-a sărutat pe frunte.

XIII

CUM Rosalía și copilașul dormeau, și-a tras scaunul sub lampă, s-a tolănit picior peste picior, s-a gîndit că în asemenea momente trebuie să fi fost plăcut să fumezi o țigară de foi și s-a apucat să citească în tihnă revista Griseldei. Fetele pe care le cunoscuse citeau reviste care se ocupau de modă

[1] Bucată de postav înfășurată în jurul mijlocului și printre picioare (*n.trad.*)

sau de viața junilor primi și a steluțelor de televiziune ori de la radio. Pe Griselda, în schimb, o interesau subiecte ce nu-s la îndemîna oricui. A ajuns la această concluzie aruncîndu-și în fugă ochii peste ea și a fost cît pe-aici să dorească să nu se întoarcă prea iute amica lui, ca să albă astfel răgazul să citească un articol intitulat *Dedesubturile luptei pentru dominarea lumii*. Se spunea acolo cum că marile puteri, printre care și țara noastră, nu sînt altceva decît un simplu ecran și că tot ce se petrece în lume - pînă și ce ni se întîmplă ție și mie - depinde de hotărîrile cîtorva domni îmbrăcați în negru și așezați în jurul unei mese rotunde. Articolul era destul de limpede iar ilustrațiile - perfecte. S-a gîndit că tare i-ar plăcea să intre în sala unde se întruneau domnii ăștia, să ridice de la pămînt masa și s-o arunce din răsputeri peste președintele acestei bande de nemernici. Pe nesimțite, imaginația i-a alunecat într-un vis în care președintele, un domn furios, cu niște mustăți uriașe, negre ca pana corbului și cu vîrfurile răsucite în sus, s-a prăvălit la pămînt sub greutatea mesei și a izbucnit în plîns. În aceeași clipă, Almanza și-a dat seama că nu domnul e cel care plînge, ci copilașul. A găsit răgazul să-și spună că noroc cu plînsetele astea, căci altfel s-ar fi putut întîmpla ca, întorcîndu-se de la teatru, familia Lombardo să-l surprindă dormind. Repetă de cîteva ori la rînd: "Ce bine, ce bine", apoi se trezi de-a binelea și își dădu seama de situație. În picioare, lîngă cărucior, Rosalía, mînată pesemne de cele mai bune intenții, ținea biberonul deasupra feței frățiorului, stropindu-l tot cu lapte, ceea ce îl făcea să se înfurie.

-Lasă-mi-l mie, să i-l dau eu.

-Cred că biberonul ăsta curge, zise Rosalía. O să trebuiască să-i dai altul și să-i schimbi scutecele.

-Tu să te vîri numaidecît în pat și să dormi mai departe, i-a poruncit el supărat.

Fetița a făcut întocmai.

Bucuria victoriei a fost scurtă, căci plînsetele copilașului se întețeau mereu, încît întrebarea era dacă va fi în stare să facă față împrejurărilor. Bănuia că ceea ce-l așteaptă cît de curînd este să execute, cît se poate de iute și fără greșeală, trei sau patru operații complicate. "Să nu ne pierdem capul",

a murmurat și, fără voie, gîndul i-a zburat la Griselda, în chip de repros amar, dar și de chemare îngrijorată. În aceeași clipă, ușa s-a deschis, lăsînd-o să intre pe Griselda, neînchipuit de frumoasă, așa, înconjurată de scînteierea micilor paiete cusute pe rochie și cu zîmbetu-i irezistibil. Cît se poate de calmă, i-a dat copilașului biberonul. Odaia, care, doar cu o clipă în urmă, ar fi putut să devină un adevărat iad, și-a recăpătat liniștea. Totul intrase în ordine. Copiii dormeau pașnic.

-Tata și cu Julia s-au oprit la un restaurant. Eu m-am întors, de teamă ca nu cumva delegatul meu să se afle pe neașteptate la ananghie. Fiindcă în seara asta dumneavoastră sînteți delegatul meu. Am sosit tocmai la țanc, nu-i așa?

-Nici că se putea mai la țanc.

-Fiți sigur că tata și Julia nu se întorc prea curînd. Cînd se duc ei să mănînce undeva, asta durează. Ascultați ce vă spun: asta durează.

A dat din cap, aprobînd-o. Griselda a urmat:

-Copiii dorm buștean, așa că, dacă doriți, sînt gata să vă dau răsplata.

Cum vorbele astea, rostite cu un zîmbet și în șoaptă, i-au răvășit gîndurile, a rămas în continuare mut. Atrăgîndu-i spre ea, Griselda l-a întrebat:

-Nu doriți răsplata?

-Cînd?

-Chiar acum.

Pe cînd îl înlănțuia, a izbutit să arate cu brațul în direcția copiilor, fără însă ca prin asta să întrerupă dulcea, dar vertiginoasa cădere comună. În pat, o explicație șuflată în șoaptă l-a mai îmbărbătat:

-Au somn greu, greu de tot.

Vorbele i s-au părut mîngîieri.

XIV

CU ochii închiși, cu capul ușor întors într-o parte, Griselda zăcea întinsă pe pat; părul ei blond, răvășit descoperea intimitatea unei cefe albe ca laptele.

-Deschide, te rog, ochii.

-Nu-ți plac?

-Tocmai fiindcă-mi plac, vreau să-i văd.

Și-a zis că trebuie să-i facă o fotografie. Pe urmă și-a zis: "Ieri dimineață, cînd i-am zărit sînul, nu-mi închipuiam să-l văd din nou așa de curînd".

După ce și-au luat rămas bun, Griselda l-a avertizat:

-Soră-mea și cu tata nu se mișcă de-acasă, așa încît data viitoare trebuie să fie la tine.

Deși vorbele l-au neliniștit, plăcerea produsă de vocea ei a fost mai tare. Nu și-a pierdut însă capul și i-a răspuns:

-La mine la pensiune nu e voie să vii cu femei.

Griselda a izbucnit în rîs, de parcă cele auzite ar fi amuzat-o.

-Și-ți închipui că noi avem voie să aducem bărbați? Fiindcă te-am lăsat înăuntru, risc să fiu tratată de tîrfă. Să nu-mi spui că ești mai fricos decît mine. Sau poate nu merită osteneala?

-Ce-ți trece prin cap? Lucrurile sînt însă mai complicate. Mai întîi, pentru că dorm în aceeași cameră cu un prieten.

-Ți-ar fi rușine cu mine? Eu nu m-aș rușina din cauza ta. Așa că puțin îmi pasă dacă-i spui că vin. Îl rogi să facă o mică plimbare sau să se uite în altă parte, și gata.

-Nu-i nevoie. În cameră este un paravan.

A observat probabil că încă nu-i hotărît, căci l-a întrebat:

-Ori poate îmi propui să mergem la hotel?

Tonul întrebării nu lăsa loc la nici o îndoială. A răspuns pe loc:

-Nici nu mă gîndesc. Sigur că nu va fi uşor să intri, cu proprietăreasa care stă la pîndă lîngă uşă. Şi are o ureche...

-Atunci nu ne mai vedem?

-De ce?

-Nu ştiu. Poate nu ţi-a plăcut.

-Sigur că mi-a plăcut.

Nu-i venea să creadă că ea nu ştie.

-Şi mie, zise Griselda, de astă dată fără supărare. Mîine seară, la douăsprezece fix, sînt prezentă. Mai bine zis azi, fiindcă-i trecut de unu. Totul va fi în ordine, o să vezi. Dă-mi cheia de la poartă.

Fără să mai stea pe gînduri, s-a conformat.

XV

ŞI-A zis că niciodată nu-i plăcuse atît. Dacă tot de asemenea clipe va avea parte, puţin îi mai pasă de urmări şi de neplăcerile pe care asta i le-ar putea aduce. Cui i-ar fi trecut prin minte că, în chiar ziua sosirii, va colinda toată La Plata alături de o fată frumoasă de pică iar noaptea va face dragoste cu alta, la fel de frumoasă, măritată - ba chiar mamă a doi copii - cultivată şi tînără? N-ar fi făcut schimb cu nimeni.

A apucat-o spre casă, în cea mai bună dispoziţie. De intrat o să intre el cumva, aşa că nu era cazul să-şi facă griji. Cît

despre planuita vizită a Griseldei, oricîte complicații s-ar ivi, avea o zi întreagă în față pentru a le descurca; oricum, lucrul cel mai important era că Griselda dorește să-l întîlnească. Adevărat noroc pe capul lui.

Încrezător în steaua lui, s-a gîndit că ar fi posibil să ajungă acasă deodată cu vreun alt chiriaș. Cum n-a fost să fie așa, a ciocănit ușurel în poartă. Proprietăreasa s-a ivit cît ai clipi, în cămașă de noapte și cu un șal colorat aruncat peste umerii foarte albi și goi.

-Asta-i oră la care se vine! Ai și pierdut cheia?

-Nu, doamnă, nici pomeneală. Am uitat-o în cameră la plecare.

-Asta-i oră la care se vine!

-Iertați-mă că îndrăznesc, doamnă, dar asta-i oră la care să stai treaz?

Ce mai, în noaptea asta era curajos nevoie mare.

Descumpănită, proprietăreasa i-a răspuns:

-Te iert, sigur că te iert. Stăteam de strajă.

Rostind cuvîntul din urmă, s-a strîmbat, făcîndu-și gura pungă. Tînărul s-a întrebat dacă nu cumva e tulburată și ce anume o scosese din fire. În aceeași clipă, pendula a bătut ora două.

-Într-adevăr, e tîrziu. Pe mîine, doamnă.

-Pe mîine, fiule. Ar cam fi vremea să fim amîndoi în pat.

Niciînd nu și-ar fi închipuit că oamenii de la oraș sînt așa. Părea că toți țin la el și îl ocrotesc. Vorba bătrînului Gentile: cît trăiești, tot înveți.

Ca să nu-l trezească pe Mascardi, a deschis ușa cît a putut de încet; precauție zadarnică însă, deoarece a scîrțîit din balamale. Luînd lucrurile în glumă, s-a gîndit că pentru la noapte ar fi bine să cumpere un bidon de ulei, ca să ungă ușile din casă.

-Asta-i oră la care se vine! a bombănit Mascardi.

-Fii sigur că nu-mi pare rău, a răspuns el.

"Nu mă mai recunosc", s-a gîndit. "Fac pe nebunul. Nu știu ce m-a apucat." Pentru moment, nu tot ce se petrecuse în noaptea asta era în măsură să ușureze lucrurile pentru cea care urma. Faptul că proprietăreasa fusese atît de binevoitoare, cînd el punea la cale ceva ce nu i-ar fi fost pe

plac, era mai curînd jenant. Nu mai puțin felul cum, pe nepusă masă, se pomenise cu el bătîndu-i în poartă la două noaptea. A rostit:

-Mîine o să te rog să mă ajuți.

Îl auzi pe Mascardi inspirînd sau expirînd. După o clipă, Almanza adormi și el.

XVI

LA opt dimineața, cei doi prieteni beau cafea cu lapte și mîncau chifle și cornuri într-o cafenea de la întretăierea străzilor 43 și 7, peste drum de o clădire unde se închiriau costume de bal mascat și haine de gală. Vesel din cale afară, Almanza povestea ce decepție avusese seara trecută auzind că nu merge la teatru și cît a fost de surprins, ba chiar furios, aflînd că fusese chemat ca să aibă grijă de copii. Pe neașteptate vorbi:

-La noapte o să te rog să mă ajuți.

-Dacă e ca s-o faci iarăși pe dădaca, îți spun nu de pe acum.

-Voiam să te rog să ieși la o mică plimbare, fiindcă una din fetele Lombardo o să-mi facă o vizită.

Mascardi a fost atît de uimit, încît a întrebat:

-Acum?

-Nu, la noapte.

-Nu mai spune! Bătrînul te-a ochit să-i fii ginere. Mă pun în locul lui: să se mărite cu cine-o fi, numai să nu rămînă fată bătrînă.

Își regăsise aplombul. Almanza l-a lămurit:

-E vorba de cea măritată, aceea vine.

-Nu mai spune! Mai întîi, te pun să le păzești plozii. Pe urmă, te vîră în cine știe ce bucluc cu soțul.

-El e la Coronel Brandsen.

-Dar proprietăreasa? Cu proprietăreasa noastră ce te faci? O adormi cu cloroform?

-De asta se îngrijește fata.

-Foarte bine. Iar eu așez paravanul în așa fel încît patul meu să fie acoperit, și cu asta basta.

-Foarte bine, deși m-aș simți mai liniștit dacă te-ai duce la plimbare.

-Ca să nu văd ce plasă o să iei dacă nu vine fata. Ascultă aici: ce ne învață calculul probabilităților? Cu cît ne plimbăm mai puțin pe lîngă camera proprietăresei, cu atît e mai mic pericolul s-o trezim.

-De acord.

-Da, de acord, dar numai în ce privește paravanul; e prea destul și atît. Fiindcă despre familia asta eu nu-mi schimb părerea. Ia să vedem: ce urmăresc? Întîi, îți iau sînge pentru secătura aceea de bătrîn.

-E un domn de modă veche, deschis la fire și destul de simpatic.

-Nu există pungaș să nu fie simpatic; e o armă indispensabilă pentru cine se ține de pungășii.

-Vorbești fără să-l cunoști.

-Pe urmă, te pun păzitor la copii iar la spartul tîrgului, sosește și cucoana mamă, de parcă ți-ar fi făcut un mare hatîr. Sper că-ți dai seama că nu miroase-a bine.

-Prea vezi lucrurile în negru, Mascardi.

-Ba deloc. Iar cel mai jalnic lucru îmi pare noaptea aceea petrecută cu copiii. Vorbind pe șleau, unul care își face prea mult de lucru cu femeile n-aș zice chiar că devine un fătălău, dar, cum nu cască o dată ochii, cum ajunge să se poarte ca un - vulgar spusă - papă-lapte. Chiar de te superi, îți le spun astea spre binele tău. Vorba lui taică-meu, fie iertat: orice om trebuie să aibă o meserie care să-l apere.

-De cine să-l apere?

-Cum, de cine? De femei. Te întreb fără ocolișuri: cine ia în serios un fotograf? Asta nu-i meserie și nici altele de același soi. Iar acum, dacă ai chef, poți veni cu mine în cîteva

ronduri, să vezi dacă nu cumva treaba asta îți face cu ochiul. Cine nu încearcă n-are de unde să știe.

-Hai să nu mai vorbim despre asta.

-Te-ai supărat?

-Vine Bătrînelul.

-Tare mi se pare c-o să scot un bun polițist din tine.

-Nu cred.

XVII

MASCARDI zise încet:

-E cu cineva. O tipă a-ntîia. Nu degeaba se zice că norocu-i chior.

Pe ușă a intrat, urmată de Lemonier, o fată brunetă, subțire, cu niște ochi mari, puțin neliniștiți și gravi.

-Laura. Prietenii mei Mascardi și Almanza, a făcut Lemonier prezentările. Pe urmă a întrebat: Putem sta cu voi?

-Sigur, a răspuns Almanza, oferindu-i Laurei un scaun.

Aceasta din urmă i-a cerut patronului:

-Două dejunuri complete.

-Nu. Pentru mine, un *mate*, zise Lemonier.

-Ciudat fel de a te hrăni. Mai bine zis, de a nu te hrăni, protestă Laura.

Alungîndu-și un început de zîmbet, Mascardi adăugă:

-Trebuie să-ți recapeți forțele.

-Cafeaua cu lapte îmi cade greu, dar, ca să-ți fac tie plăcere, fie.

Laura s-a grăbit să se ducă după patron, să schimbe comanda. Lemonier a întrebat:

-Si nu s-a plictisit încă de La Plata fotograful nostru?

-Dimpotrivă, răspunse Almanza.

Cînd li s-au adus cafelele, Laura i-a întins-o lui Lemonier zicînd:

-Bea-o acum, înainte de-a se răci.

-Ciudat lucru, dar oamenilor le place orasul ăsta, vorbi Lemonier. Dumnezeu știe pentru ce. Un oraș de studenți, de contopiști și de funcționari înalți.

-Toată lumea iubește studenții, zise Laura.

-Doar de formă, răspunse Lemonier. Cît despre contopiști și înalții funcționari, ce să mai vorbim.

-De ce-am mai cerut toate astea, dacă nu bei decît cafeaua? întrebă Laura.

-Nu mănînc fiindcă nu-i stă în gînd decît să răstoarne guvernul, remarcă Mascardi.

-Nu neapărat pe ăsta, ci toate guvernele, explică zorită Laura.

-Dar și pe ăsta, rosti Lemonier.

-Iată un anarhist în lege, un dușman al ordinii, un răzvrătit, zise Mascardi. Exact opusul lui Almanza.

-Fotograful nostru e un apărător al autorității? întrebă Lemonier.

-Așa cum vă spun, dar numai cînd e vorba de o anumită doamnă, de o domnișoară și de toate rubedeniile dumnealor. Ăștia îl comandă cum poftesc.

-Nu găsesc că-i ceva chiar atît de rău, comentă Lemonier.

-Fiindcă nu știi cum stau lucrurile. Îți jur că ăștia îl joacă pe degete cum vor.

-Să-ți spun ceva: eu mă simt mîndru cînd o femeie pe care-o iubesc mă joacă pe degete cum vrea ea, comentă Lemonier.

-Fiecare cu ale lui; mie însă nu-mi surîde deloc ca un prieten de-al meu să fie luat de fraier. Ai auzit, Laura? Bătrînelul a zis că e sclavul tău.

Laura răspunse:

-Nu știu cine e sclavul cui.

-Știți ce cred eu? Că atunci cînd fotograful nostru o să dea față cu faimoasa familie în cauză, n-o să mai fie ce-a fost, zise Mascardi. Cum îl zărește sora nemăritată, cum îi scoate

ochii. Pun pariu că numai din mîndrie nu l-a chemat încă să-i ceară explicații. Cît despre mine, îi dau un sfat dezinteresat: dacă vrea să se descotorosească de domnișoara asta, n-are decît să mi-o prezinte mie.

Femeia de la casă a venit la ei și a întrebat:

-Dumneavoastră sînteți domnul Almanza? Vă cheamă cineva de acasă.

Almanza s-a repezit la telefon, n-a vorbit nici un minut, s-a întors la masă și, luîndu-și sacul cu aparatul de fotografiat și cu obiectivele, zise:

-Eu plec.

-Unde? întrebă Mascardi. La pensiunea familiei Lombardo?

-Ai ghicit.

-Sînt ghicitor.

-Domnul Lombardo vrea să mă vadă.

-N-ar fi mai bine să vin cu tine?

-Frumos mi-ar mai sta, să apar cu escortă!

Mascardi păru stînjenit. Bătrînelul rosti:

-Iată un bărbat viteaz. Se îndreaptă spre groapa cu lei, dar vrea s-o facă singur.

Nu s-a îndreptat spre groapa cu lei, cel puțin nu direct. La jumătatea drumului, și-a amintit că nu trimisese a doua transă de fotografii. S-a abătut pe la poștă și a expediat plicul expres (era voluminos și greu). S-a gîndit: "Noroc că încă mai am bani pentru scrisori".

XVIII

DON Juan nu s-a ridicat din scaun ca să-l întîmpine. În pijama, cu un *poncho* pe genunchi, putea să pară bolnav de-a binelea cuiva care nu-i privea fața. Avea o culoare sănătoasă.

-Iată-mă aici, pe scaunul suferințelor. Pînă mîine sau poimîine, repaus obligatoriu. Deja mi s-a acrit, te rog să mă crezi.

-Vă cred.

-Și asta încă nu-i nimic. Dar un bolnav depinde de bunăvoința celor din jur. Mă simt foarte prost că sînt silit să-ți pun răbdarea la încercare.

În primul moment, n-a priceput. Pe urmă a zis:

-Spuneți-mi despre ce-i vorba.

-O bună cunoștință de-a mea, comerciant de vază din oraș, a adunat unele date în legătură cu un proiect la care eu țin foarte mult. Le-am tot așteptat, dar degeaba. Pe prietenul meu de sunat nu-l pot suna, fiindcă telefonul lui e defect. O să-mi zici că n-am decît s-o trimit pe una din astea două fete ale mele pînă la el. Nu-i chiar așa de simplu. În clipa de față, Griselda e plecată la Brandsen, să ceară de la bărbatu-său pensia alimentară.

-Cînd se întoarce?

-Nimeni nu știe. S-ar putea în seara asta. Profitînd de ocazie, Julia a ieșit cu copiii la plimbare. Cînd se întoarce? Nimeni nu știe. S-ar putea să zac aici toată ziulica, stors de vlagă și rozîndu-mi unghiile. Tocmai de asta îndrăznesc să

te deranjez cu rugămintea de a da dumneata o fugă pînă pe strada 19 colț cu 64.

-Acolo stă negustorul?

-Acolo stă și își are magazinul.

Cineva a bătut la ușă. *Don* Juan a rostit cu voce stinsă:

-Intră.

Pesemne persoana de afară nu l-a auzit. Cu o nerăbdare abia stăpînită, bolnavul s-a ridicat, s-a repezit la ușă și a crăpat-o. Almanza a auzit glasul proprietăresei zicînd:

-A sunat de la Brandsen doamna Griselda, să vă anunțe că o să fie aici pentru cină.

-Bănuiesc că, în zilele noastre, puțină lume mai are fete cum am eu. Să se poarte cu atîta respect față de tatăl lor. Iar ca Griselda nu-s două la fel. Să-ți notez adresa aceea, Almanza? Pe domn îl cheamă Lo Pietro iar magazinul e pe colțul străzii 19 cu 64 și are în față o mercerie.

XIX

AJUNGÎND unde i se spusese, s-a întrebat de ce oare n-a primit ca *don* Juan să-i fi scris adresa cu pricina. Nu putea fi acolo, deși în față se găsea o mercerie, după cum i s-a zis. A trecut strada, a intrat la mercerie și a întrebat:

-Îl cunoașteți cumva pe domnul Lo Pietro?

Un bărbat i-a răspuns, fără să-l privească în față:

-De ce l-am cunoaște?

Oftînd, o femeie a zis:

-Acela cu "Moderna". În față.

Nu era supărat, dar trebuia să se obișnuiască cu gîndul. S-ar fi căzut ca *don* Juan să-l prevină. Pesemne bietul bătrîn

își închipuise că o să-l vire în sperieți spunîndu-i. Și-a amintit de nasul lui, care grăbea pasul ori de cîte ori trecea prin fața unui magazin de pompe funebre. Glumind, de bună seamă, fiindcă seara, la Clubul Social, el și cu proprietarul, căruia îi zicea, ca tot orașul, *don* Pomponio, jucau împreună cărți.

Pe cînd împingea ușa magazinului, au răsunat cîteva note. În spatele unui birou, stătea un bărbat cu părul negru pieptănat pe spate și dat cu fixativ; avea o frunte îngustă, pometii proeminenți, buzele groase și niște dinți ieșiți în afară; era îmbrăcat într-un costum de gală care arăta mic pentru el iar la gît avea un papion negru. Bărbatul s-a ridicat în picioare (era înalt de nu se mai termina și avea niște mîini foarte lungi) și, fără a scoate o vorbă, a rămas cu ochii la el.

Almanza a întrebat:

-Domnul Lo Pietro?

-Cine îl caută?

-Eu.

După o tăcere, a adăugat:

-Din partea lui Juan Lombardo.

Lunganul l-a poftit într-o sală plină peste tot cu sicrie. I-a spus:

-Așteptați.

În peretele din stînga, se deschidea o ușă; la aceeași înălțime, pe peretele din dreapta era pus un paravan din oglinzi, care reflecta cosciugele, multiplicîndu-le. În fund, era un birou destul de impunător. După o clipă, pe ușa din stînga și-a făcut apariția un omulet agitat și durduliu.

-Eu sînt Lo Pietro, a zis. Scuzați deranjul. Plăcuta dumneavoastră vizită mă găsește tocmai cînd m-am apucat să schimb mobilierul. Fără să mă laud, o să am, fiți sigur, un salon de mai mare dragul, unde clienții să se poată simți bine. Un artist ca dumneavoastră înțelege ce vreau să zic, fără îndoială. În afară de marfă, pe care, n-am încotro, trebuie s-o expun, o să fie și alte obiecte, ca de pildă paravanul acesta vechi făcut din oglinzi cu mercur, care ridică ambianța și în același timp ascunde ușa ce dă în micul nostru atelier și laborator. Aici - zise arătînd un spațiu gol în mijlocul încăperii - voi aseza o coloană din porțelan

albastru, înaltă de un metru și douăzeci, cu o agavă în vîrf. Pe pereți o să fie fotografii. Salonul va arăta mai vesel, mult mai vesel. Poate vă veți da osteneala să mai treceți pe-aici. Iertați-mă că m-am întins cu vorba. Îmi aduceți un dar din partea domnului Lombardo, nu-i așa?

-Nu, domnule, răspunse Almanza. Vă aduc doar o scrisoare de la *don* Juan Lombardo. *Don* Juan mi-a spus că...

Lo Pietro, care-l asculta cu mult interes, l-a întrerupt întrebîndu-l:

-Dar de ce nu luați loc?

Și i-a arătat un scrîniu de lîngă birou.

Almanza era gata să spună: "Mulțumesc, nu-i nevoie", dar s-a supus, spre a nu da loc nici unei interpretări greșite. Lo Pietro zise:

-Vă invidiez. Dumneavoastră sînteți un fotograf, un artist.

-Un fotograf și atîta tot.

-Dar ce altceva e un fotograf, dacă nu un artist?

După o clipă de gîndire, Almanza mărturisi:

-Sînt cîțiva ani, cel puțin unul sau doi, de cînd lucrez în meserie, dar nu mi-am pus niciodată întrebarea asta.

-Dacă-mi dați voie, o să vă prezint o tînără colegă.

Lo Pietro deschise o ușă ce dădea spre interiorul casei și strigă:

-Carlota! Carlota! Mă auzi, draga mea? Poți veni pînă aici, în prăvălie, și să-ți aduci și aparatul de fotografiat?

Se întoarse spre el, lămurindu-l:

-E tînără. Abia face primii pași în arta asta dificilă, dar cu atîta entuziasm, încît n-am nici o îndoială că zace în ea o chemare adevărată.

Și-a făcut apariția o fetiță de vreo zece ani, scundă, bondoacă, negricioasă, într-o rochiță de catifea roșie cu un cordon lat de aceeași culoare, și având în picioare șosete albe și niște pantofi mici negri, cu șirete și nasturi. Ținea în mînă un aparat de fotografiat din acelea care se vînd pe la farmacii.

-Domnul e fotograf. Ar putea să-ți dea unele îndrumări.

Fetița îl ațintea fără expresie.

-E foarte...dădu să zică Lo Pietro, cînd primul flash îi tăie vorba.

Zîmbind, urmă:

-Voiam să vă spun că e timidă.

Almanza zise, suprapunîndu-şi cuvintele peste flashurile ce izbucneau unele după altele:

-Pasiunea însă e mai tare. Asta-mi place.

-Bine, bine, ajunge cît l-ai fotografiat pe domnul, vorbi Lo Pietro. Şi încă fără să-i ceri voie. Mai mare ruşinea, Carlota. Pînă voi o să discutaţi despre fotografie, eu mă reped în cameră, să aduc hîrtiile pe care mi le cere domnul Lombardo.

Almanza era în căutarea unei fraze cu care să întrerupă tăcerea apăsătoare. Cum nu-i venea nimic în cap, şi-a ridicat privirea spre Carlota. Pe dată, un nou flash l-a făcut să clipească. A întrebat fără rost:

-Îţi place să faci fotografii?

Lo Pietro s-a întors, cu un plic alb, mare în mînă. Almanza abia dacă l-a observat, pentru că mintea îi stătea la cu totul altceva. Încercînd să dea glas gîndului cu pricina, a reluat discuţia de dinainte.

-Cred că un fotograf e cineva care se uită la lucruri pentru a le fotografia, rosti cu un dram de exaltare. Sau, poate, cineva care, uitîndu-se la lucruri, vede unde anume se ascunde o fotografie reuşită.

-E ceea ce se cheamă ochiul profesional, zise Lo Pietro. Ăsta ţi-l faci. De cum dau ochii prima oară cu cineva, îi şi calculez dimensiunile sicriului.

Ceva, nu ştia ce anume, l-a făcut să-şi arunce privirea spre paravanul din oglinzi. A zărit atunci capul cu părul năclăit de lac şi pieptănat spre spate al lunganului ce aducea cu o maimuţă. Cînd privirile li s-au încrucişat, capul a dispărut iute după paravan.

XX

PE cînd ieșea, a zărit-o pe trotuarul din față pe Gladys, ajutoarea bătrînului Gruter. Tînăra s-a îndreptat grăbită spre el, întrebîndu-l ce caută acolo și adăugînd:

-Sper că nu te-a adus ceva rău.

Pe loc, n-a înțeles. În cele din urmă, s-a grăbit să răspundă:

-Am venit fiindcă m-a rugat cineva.

-Cineva? Pun pariu că sînt aceleași persoane din totdeauna. Sîînta familie Lombardo, nu-i așa?

-Cum de-ai ghicit?

-Lasă asta. A murit cineva? Nu, bineînțeles că nu, ăștia nu mor. Acum, cel dintîi lucru, purificarea. Ne-am putea duce la o biserică, dar prefer altă cale. Una adevărată. Și care nu dă gres. Să ne apucăm un pic de treabă.

A privit-o cu mirare. Ea a rostit în chip de explicație:

-Munca purifică totul.

-Așa o fi.

-Vin cu tine, să facem niște fotografii pentru cartea ta.

-Mă așteaptă *don* Juan Lombardo. Trebuie să-i dau pliculăsta.

-Iarăși sîînta familie. Pentru domnul ăsta, ai lăsat baltă fotografiile pe care trebuia să le faci de dimineață. Acum ar fi drept să mai aștepte și el puțin. Nimic nu-i mai important decît munca ta.

-Asta așa e.

Mai întîi s-au dus pînă la casa Almafuerte, de pe strada 66. A rugat-o pe Gladys să țină ea pliculăcare-l încurca și

s-a pus pe treabă cu mult sîrg. După ce-a isprăvit, s-au îndreptat spre piața Moreno, de unde a fotografiat catedrala. Intrînd s-o viziteze, a fost uimit văzînd cît e de înaltă. "N-aș fi crezut niciodată că există o clădire așa de înaltă", a mărturisit el. I-au plăcut mult vitraliile. Le privea atît de vrăjit, încît abia a deslușit murmurul unei voci slabe care îi amintea de zumzăitul unui bondar. Cu mintea aiurea, a observat nu departe o femeie îngenunchiată pe un scăunel de rugăciune și, fără a sta o clipă pe gînduri, a făcut următoarea deducție: "Este ea. Se roagă". Cu Gladys pe urmele lui, s-a îndreptat spre balustrada ce înconjoară altarul. Cîteva clipe mai tîrziu, a descoperit ceva ciudat. Mica voce îl urmărea oriunde s-ar fi aflat. Cînd a răsunat întrebarea: "Cine e diavolul care a pătruns înăuntru?", ei se găseau amîndoi în spatele corului, într-un coridor în formă de potcoavă: pe-acolo nu era nici urmă de scaune pentru rugăciune sau de femei îngenunchiate. Au ajuns iarăși în corpul principal al bisericii și s-au oprit sub o fereastră cu vitralii. De cum și-a ridicat ochii spre ele, vocea subțirică i-a răsunat din nou în auz. Părea să aparțină cuiva care glăsuia plin de furie, dar fără a deschide gura. Deși pronunția nu era clară, a deslușit cît se poate de bine cîteva vorbe care l-au năucit: "Îi poruncesc lui Satana să iasă în clipita asta din trupul lui Nicolasito Almanza". Și-a zis că ar fi bine să plece cît mai iute de-acolo, afară, în piață, fiindcă pesemne Gladys se îmbolnăvise iar aerul o să-i facă bine. Trecînd pe lîngă aghiazmatar, Gladys și-a înmuiat degetele în apă, i-a făcut semnul crucii pe frunte și, recăpătîndu-și glasul adevărat, a rostit:

-Îți ofer trupul meu. Vreau să te scap de femeia asta.

Pășind în lumina de afară, care i-a făcut să închidă ochii, Gladys a spus în continuare, cu vădită însuflețire:

-Ce zi frumoasă! O să faci niște fotografii grozave.

Almanza s-a gîndit: "Am avut dreptate. I-a făcut bine să iasă din biserică".

-Eu prefer ceața de ieri, răspunse el. S-a făcut prea tîrziu iar soarele e prea sus.

Totuși, și-a văzut mai departe de treabă. Au traversat piața, orbitor de albă, și a făcut fotografii cu Palatul Pri-

mării și cu Sediul Guvernului; apoi, întorcîndu-se de unde au plecat, pe strada 50, au fotografiat casa lui Dardo Rocha; pe urmă, plăteta Benito Lynch, unde creștea un copac într-un vas de faianță pe care erau înscrise niște nume, printre care și La Florida, care l-au lăsat visător. Gladys a declarat:

-Habar n-am de ce, dar îmi place Benito Lynch.

-Se face tîrziu.

-Dar nu ți-ai pierdut vremea degeaba.

-Așa e, numai că trebuie să-i duc lui *don* Juan plicul.

Se vedea cît de colo că Gladys îl botise, ba chiar îl și murdărise. Probabil pe chipul lui Almanza s-a citit nemulțumirea, fiindcă fata a zis:

-Nu fi necăjit. Îl iau acasă, îl șterg cu radiera, trec puțin cu fierul de călcat peste el și o să arate ca nou.

-N-avem timp, vorbi el amărît. Îl duc așa cum se află.

-Nu te supăra pe mine și nu-ți mai face atîta sînge rău. Știi ce spune domnul Gruter despre familia asta?

-Știu. Că nu e o familie. Că sînt niște pungași.

-Nu, domnul Gruter nu spune asta. Asta o spunea sau o gîndea...

-...Mascardi.

-De domnul Mascardi nu știam. Asta o gîndeam eu, eu în persoană, pînă cînd domnul Gruter mi-a zis că n-am dreptate.

-Cu atît mai bine.

-Ba nu, cu atît mai rău. Domnul Gruter e de părere că familia cu pricina este diavolul în carne și oase. Satana.

XXI

MERGÎND spre pensiunea familiei Lombardo, prin minte îi treceau ca fulgerul o sumedenie de gînduri, pe care voința sa nu le mai putea ține sub control. Mai întîi, și-a zis că va face o fotografie cu vitraliile catedralei luate din interior, străduindu-se, pe cît posibil, să nu le deformeze, folosind viteza de obturație de 30 și o deschidere a diafragmei între 2,8 și 8. Pe urmă s-a întrebat (lucru neobișnuit fiind vorba despre el, care n-avea obiceiul să caute în vorbele nimănui o altă interpretare decît cea evidentă) ce anume vrea să zică Gruter pomenind de diavol. Că cei din familia Lombardo sînt negri la suflet? Probabil, dar dacă stai să te gîndești la întrebările și la poruncile rostite de glăsciorul acela în timp ce vizitau catedrala, la mijloc nu era numai asta. Îndată apoi s-a întrebat ce va face cînd *don* Juan o să-l ia la rost pentru halul în care ajunsese plicul. O să înghită tăcînd milc, fiindcă, ce-i drept, acesta arăta jalnic, iar el n-o să se coboare atît de jos încît s-o învinovățească pe Gladys de faptul că plicul se botise, deși *don* Juan n-o cunoștea deloc și n-o să aibă o viață întreagă prilejul să i-o reproșeze. În continuare s-a minunat cum de se întîmplă că prietenii săi din La Plata îl pun în gardă față de cei din familia Lombardo, fără a-i cunoaște însă cîtuși de puțin. Dacă, în cele din urmă, acestia se vor dovedi niște pungași și îi vor face cine știe ce rău (dar ce rău anume, mă rog?), atunci o să-și audă o groază de reproșuri cum că nu i-a luat în seamă, ca un căpătînos ce este, pe cei ce, de dragul lui, i-au deschis ochii. Dacă însă ar înceta să-i mai vadă pentru că niște persoane care nu-i

cunosc au intrat pe fir, atunci s-ar purta ca un mizerabil față de o familie cinstită, care-i arătase nu odată dovezi de afecțiune.

A păsit pragul pensiunii pradă încă acestor gînduri. Trecîndu-și mîna peste plic, și-a dat seama cît e de mototolit și și-a adus aminte că-l așteaptă clipe grele. În acest moment, au răsunat niște țipete și o bufnitură, de parcă sus, la etaj, chiar în dreptul camerei familiei Lombardo, ceva greu s-ar fi prăbușit pe podea. S-a repezit pe scări în sus. Ușa era crăpată și s-a trezit în fața unui tablou neașteptat și stînjenitor: *don* Juan, scos din minți de furie, cu o mînă ridicată, și Julia, gemînd căzută la pămînt. După cîteva clipe (clipe ce i s-au părut grozav de lungi), *don* Juan s-a lăsat să cadă în scaun. Atunci și-a zis că ce-a fost mai rău a trecut și că ar face mai bine să plece. Cu puțin noroc, s-ar putea ca nici tatăl și nici fiica să nu-și dea nicicînd seama că un străin îi zărise într-un moment așa de penibil.

XXII

ALMANZA era un tînăr calm, care la nevoie suporta multe și pe care simplul fapt de a fi de față la o discuție violentă nu-l putea tulbura. Și totuși nu l-a dus mintea s-o caute pe proprietăreasă și să-i lase ei plicul.

Probabil că cele văzute i s-au părut atît de penibile fiindcă la mijloc erau tatăl și fiica. Ba mai rău: un tată în vîrstă și o fiică ce nu mai era o copilită, ci o femeie. O femeie tînără, de care el își amintise în mai multe rînduri chiar în ziua aceea, de parcă i-ar fi simțit lipsa. Și probabil că-l mai

contraria și faptul că situația întrezărită corespundea, cel puțin în aparență, cu ceea ce-și închipuiau cellalți despre familia Lombardo.

Mascardi îl aștepta în poartă la cealaltă pensiune. Așa cum era de prevăzut, a zis:

-Asta-i oră la care se vine!

-N-ai idee ce dimineață am avut.

-Las' că-mi povestești pe urmă. O să ajungem tîrziu la micuțul nostru restaurant.

-Azi cred că-i mai bine să mîncăm fiecare de capul lui.

-Ce te-a găsit?

-Trebuie să bag de seamă cît cheltuiesc. Aici toate sînt grozav de scumpe și cine știe cînd o să-mi sosească banii de la Gabarret.

-Nimeni nu are femei pe degeaba.

-Nu mă costă nimic.

-Auzi, pe domnul femeile nu-l costă nimic. Nu cumva te-ai făcut un zgîrciob? Din două, una: ori ești zgîrcit, ori ești lăudăros.

-Cum dorești, dar eu mănînc la cafenea.

-Vin și eu cu tine.

-Așteaptă-mă. Mă reped pînă în cameră să las aparatul și plicul ăsta.

-Vin și eu cu tine, zise Mascardi pe cînd ieșeau. Apoi adăugă: Împotriva voinței mele.

Au intrat în prima cafenea întîlnită în cale, chiar pe strada 43, peste drum de Sindicatul Lucrătorilor Cărnii.

-Trebuie să fac o poză cu Sindicatul.

-O dărăpănătură.

-Ajunge să-ți arunci ochii la ea, ca să știi că poți face o fotografie foarte bună, zise Almanza.

Au comandat două dejunuri complete.

-Și un sandvici cu carne, a cerut Mascardi, rostind apoi cu voce scăzută: O să plec de aici mort de foame, ține minte.

După ce și-a exprimat regretul pentru tocana pierdută (care era inclusă zilnic pe lista micului restaurant), l-a întrebat ce făcuse pînă atunci.

-Am avut o dimineață încărcată. *Don* Juan, care nu e încă bine, m-a rugat să-i fac un serviciu.

-Se poate ști ce serviciu?

N-avea nici un chef să dea amănunte și nu-i plăcea să i se pună prea multe întrebări. Mascardi, la rîndul său, nu renunța nici el. Luase în serios cele învățate despre cum se scoate la lumină adevărul într-un interogatoriu.

Almanza s-a decis ferm să nu sufle o vorbă despre cele văzute la pensiune și, lăsînd impresia că cedează, a povestit vizita la magazinul de pompe funebre Lo Pietro.

-N-o să-ți vină să crezi, dar m-am întîlnit acolo cu o colegă de vreo zece anișori, care mi-a făcut o groază de poze. Fetița lui Lo Pietro. Dacă-ți spun ce mi-a zis domnul ăsta țeapăn și amabil nevoie mare, leșini de rîs. Mi-a zis că de cum dă ochii cu cineva, îi și calculează dimensiunile sicriului.

Ieșind de la cafenea, Almanza zise:

-Eu o să trec pe la pensiune.

-Vin cu tine. Am timp destul.

-Vreau să iau sacul cu aparatul și scrisoarea pe care mi-a dat-o Lo Pietro pentru *don* Juan.

-Hai, repejor, zise Mascardi luîndu-și prietenul de brat și adăugînd în bătaie de joc: Un domn atît de respectabil nu se cade lăsat să aștepte.

-Tie-ți arde de rîs, dar el așteaptă de azi dimineață, săracul, iar acum o să se trezească cu un plic botit și murdar.

-În locul tău, aș muri de rușine.

-Te cred că mi-e rușine. N-ai văzut plicul. O să-l șterg cu radiera și o să-l calc un pic.

-Aici știu că mă pricep. Lasă-l pe seama mea. Ți-l fac ca nou. Am studiat subiectul.

-Care subiect?

-N-o mai spune la nimeni. Cursul complet cuprinde peste douăzeci de subiecte.

-Și ce are asta a face?

-Are. Subiectul numărul 14 se ocupă tocmai de ceea ce vulgar se cheamă violarea corespondenței, precizează el.

-Nici să nu-ți treacă prin minte să deschizi plicul.

-Nu se observă.

-Nu de asta.

-Atunci de ce? Tremuri de frică? Pe răspunderea mea că tipul n-o să bage de seamă. În schimb, dacă noi aflăm ceva necurat, o să-mi dai dreptate. Iar dacă nu (șansele sînt de unu la mie), nu mai suflu o vorbuliță împotriva indivizilor. Cîte zile-oi avea.

-Asta ar fi ceva, dar nu vreau.

-În ruptul capului?

-Ți-am spus că nu.

-O să ne pară nouă rău, să vezi. Bine, te las, ca s-ajung și eu măcar o dată la timp la slujbă.

XXIII

CÎND să iasă pe ușă, cu plicul pentru *don* Juan la el, nevasta inspectorului de la stațiile service, care stătea la intrare, l-a întrebat zîmbind:

-Încotro așa zorit? Mi-ar face plăcere să stăm odată un pic la taifas.

-Cînd doriți.

-Acum?

-Dacă vreți...

-Bem o cafeluță?

N-au băut-o la cafeneaua de peste drum de Sindicat, fiindcă era prea aproape de pensiune.

-S-ar putea să ne vadă careva, a zis femeia. Lumea e afurisită.

Au intrat în localul de la intretăierea străzii 7 cu 43. După ce s-au așezat la masă, doamna zise, rîzînd și privindu-l în ochi:

-Noi, femeile, sîntem ca și copiii, curioase nevoie mare. Cînd vedem un bărbat după care femeile se dau în vînt, ne întrebăm care-i motivul.

Almanza s-a bucurat că e plină de îndrăzneală și vorbăreață, fiindcă-și dăduse seama că, în discuțiile cu femeile, el era înclinat să tacă, neștiind ce să le spună. Doamna vorbi:

-Spun ce-mi trece prin cap pentru că știu că dumneata n-o să mă judeci. Bărbații care plac femeilor nu te judecă niciodată. Și-n afară de asta, ți-aș putea fi mamă.

-Sînteți încă tînără.

Mai departe doamna i-a spus că tocmai faptul că-și iubește așa de mult soțul îi dă o libertate pe care alte femei, mai puțin sigure pe sentimentele lor, n-o au. Și, în continuare:

-Iar dacă, în multele lui călătorii, bărbatu-meu găsește o alta care să-i placă, știu că n-o să fie nimic, nu-i așa?

-De bună seamă, dar nu sînt sigur că înțeleg.

-Singurul lucru ce s-ar putea întîmpla este să calce pe de lături, după care însă se întoarce iarăși la mine, ca întotdeauna. Și dacă, din întîmplare, eu aș face la fel, urmarea ar fi aceeași. Sigur că pentru el totul e mai ușor, căci femeile sînt mai naturale. Și mai viclene. Nu se lasă îmbătate cu vorbe, înțelegi ce vreau să spun. Vrei o dovadă că-s mai viclene? Ele conduc lumea. Bărbații nu fac decît să repete ce le-au virit ele în cap. Vezi dumneata, bărbații au fost întotdeauna fără astîmpăr, muieratici și gata să fugă de pripoane. De cînd e lumea, femeile au alergat după măritiș iar bărbații au fugit de însurătoare cît au putut. Acum, toate astea s-au schimbat. Bărbații nici nu mai vor să audă de aventuri trecătoare. Vreau să întemeieze un cuplu și să clădească ceva, nici ei nu știu ce. Repetă ce le-au spus femeile. Urmarea se vede. În zilele noastre, o femeie care umblă după o aventură trecătoare nu-i decît supraviețuitoarea unor vremi apuse. Pentru ea nu mai există bărbați. În afară de cei ce vor să clădească ceva și de perverși, alți bărbați nu mai există. Dumneata ce părere ai?

-La drept vorbind, nu știu.

-Știm însă că ești grăbit. Nu vreau să întîrzii din pricina mea.

Almanza l-a mulțumit, a făcut plata și a plecat.

Cum nici o femeie nu-i mai vorbise vreodată așa, îi părea rău că discuția rămăsese neîncheiată.

XXIV

CÎND a sosit la pensiunea familiei Lombardo, proprietăreasa a exclamat:

-Doamne sfinte! Ce bine c-ați venit! *Don* Juan era îngrijorat.

-E supărat?

-Nici pomeneală. Aș zice chiar dimpotrivă. Îngrijorat să nu fi pățit ceva. Ce bucurie pe el, săracul, să vă vadă!

-Mă duc sus. Dar nu cumva doarme după masă?

-Duceți-vă, duceți-vă iute. Într-un timp așa scurt, domnul a prins mare drag de dumneavoastră, zău.

-Urc chiar acum.

-Să nu mă audă fetele, dar ori greșesc eu de-a binelea, ori vă îndrăgește mai mult decît pe ele. Doamne sfinte! Găsește, pare-mi-se, că semănați cu băiatul pe care l-a pierdut.

Urcînd scările, a mai admirat o dată vitraliul cu figurile lui. A bătut la ușă. A fost nevoie să bată din nou. În sfîrșit, vocea adormită a lui Lombardo a întrebat acru:

-Cine-i acolo? Ce este?

-Sînt eu, Almanza.

-Deja? Nu-mi vine-a crede. Intră, intră.

Almanza intră și zise:

-V-am adus plicul.

Vorbind cu tonul potolit al cuiva care se resemnează să spună o poveste ce nu-l prea interesează, *don* Juan urmă:

-Nu te-ai prea grăbit, băiete. Cînd știai foarte bine, ce să ne ascundem după deget, că aștept scrisoarea asta cît se poate de îngrijorat. Dar puțin îți pasă tie de îngrijorarea mea, e limpede. N-are decît să se descurce cum o vrea bătrînul prostănac.

-Îmi pare rău, domnule.

-E cam tîrziu să-ți pară rău. Pot să știu pe unde-ai umblat creanga? Ți-ai făcut de cap cu vreo stoalfă? Una pe care-o cunosc prea bine?

-Nu știu despre ce vorbiți, domnule.

-Nu te amăgi singur, băiete. Sînt răbdurîu din fire, înghit multe și sînt răbdurîu din fire, mai ales cînd e să i-o coc vreunuia de se crede șmecher. Cînd cineva mă ia de prost, nu-l iert nici mort.

-V-am adus asta, domnule.

Don Juan a luat plicul. L-a răsucit pe toate părțile, fără a-și ascunde uimirea.

-După cîte văd, ți-a luat o grămadă de timp ca să-mi aduci ceva ce arată într-un hal fără de hal. Știu: toate astea au o explicație. Întîi, că puțin îți pasă de ce gîndesc eu. Apoi...apoi, ia spune, nu te-a învățat nimeni să-ți înfrînezi curiozitatea?

-Nu înțeleg.

-Nu? O să înțelegi tu îndată. E limpede ca bună ziua. Ceva lipit se deschide foarte ușor, dar apoi, cînd să-l lipești la loc, îți trebuie multă răbdare. Mai trist este că toată tevatura asta n-are nici un rost. Rămîn urme.

-Nu sînt sigur că înțeleg.

-Mincinoșii mă scot din sărite.

-Nu mă cunoașteți. De aceea vorbiți așa.

-Dacă vrei să te respect, nu-mi mai fă pe mironosița, zise *don* Juan zîmbind cu bunăvoință. Am cunoscut eu mironosiți din ăștia, ținîndu-se, de ochii lumii, mîndri nevoie mare, dar care erau gata să-și îmbrobodească și jecmănească semenii ca cel din urmă pungaș.

Părea că se amuză atît de propriile explicații, cît și de ale lui Almanza, care răspunse:

-Nu-mi place să mi se pună pe seamă te miri ce.

-Că ai întîrziat mai mult decît era nevoie, asta-i sigur. Că plicul e cît se poate de bolit, asijderi.

-Bolit, domnule, așa e. Sînt cei dintîi care s-o recunoască. Dar că l-aș fi desfăcut, asta niciodată, domnule.

Zicînd acestea, și-a deschis sacoșa și, cotrobăind înăuntru, a scos aparatul de fotografiat.

-De neînchipuit! a exclamat *don* Juan. Purtare politicoasă e asta? Te aperi, sau te prefaci că te aperi, de niște învinuiri întemeiate, pentru ca, hodoronc-tronc, să te-apuci să te joci cu mașinăriile tale!

-Voiam să vă fac niște poze, domnule.

Almanza se simțise îmboldit să facă fotografii: cunoștea starea asta prea bine. Cît despre *don* Juan, acesta lăsase să i se citească pe chip o întreagă defilare de sentimente: la început furia, care apoi i s-a potolit, lăsînd locul în cele din urmă acceptării și satisfacției. L-a întrebat:

-Vrei într-adevăr să mă fotografiezi?

-Dacă-mi dați voie...

-De ce nu?

În aceeași clipă, l-a apucat pesemne sovăiala, fiindcă a întrebat iute:

-Cît mă costă?

-Nimic, domnule.

-Mă fotografiezi chiar acum? Cum să stau?

Fără a mai aștepta răspunsul, și-a înălțat capul, a luat o expresie concentrată, gravă și energică, și-a umflat pieptul. Părea să-l sfideze atît pe fotograf, cît și lumea întreagă.

Almanza l-a prins în peste douăzeci de poziții. După care *don* Juan a reluat firul discuției:

-Ca să nu ne mai facem nici unul sînge rău, îți accept explicațiile. Nu uita că, la vîrsta mea, omul e cam sucit, ba chiar nesuferit. Pe deasupra, după cum știi, nu mă simt tocmai bine.

-O să vă înzdrăveniți dumneavoastră.

-Cînd se va îndrepta, zise *don* Juan, întinzînd spre fereastră un deget ca o gheară și făcîndu-i cu ochiul.

-Cine, domnule?

-Cum cine? Vremea. E tare ciudată.

XXV

S-A întors la pensiune să-şi lase aparatul şi, fiindcă tot era acolo, să vadă dacă nu sosise mandatul de la Gabarret. De necrezut, dar *doña* Carmen părea să nu-l fi auzit. Almanza a trebuit să ciocănească de cîteva ori în uşă şi în fereastruică. În sfîrşit, s-a arătat şi doamna; părul îi era ciufulit, şorţul i se strîmbase şi se freca la ochi cu mîna ei durdulie. Almanza rosti:

-Iertaţi-mă că vă deranjez, doamnă.

Privirea i-a rămas la buzele ei vopsite. Probabil din cauza înfăţişării mai curînd şleampete, buzele ei date cu roşu îţi săreau pur şi simplu în ochi.

-Nu, nici gînd. Foarte ciudat. Pesemne am adormit, eu, care dorm aşa de prost.

-Ce păcat că v-am trezit, se căi Almanza.

-Nu dorm niciodată după-amiaza, îl încredinţă *doña* Carmen.

-Iertaţi-mă, doamnă, dar voiam să ştiu dacă n-a venit ceva pentru mine.

Buzele vopsite s-au strîns într-o schimă de nemulţumire.

-Cînd e corespondenţă, o distribui.

-Aştept o scrisoare de la persoana care m-a angajat.

Buzele vopsite în roşu s-au strîns din nou.

-Nu-mi place să fiu luată de tîmpită.

Mînia *doñei* Carmen i-a retezat comentariul pe care tocmai se pregătea să-l facă în legătură cu banii ce întîrziau. "Norocul meu", a fost concluzia lui Almanza. Poate era mai bine să nu pună în alertă o viitoare victimă.

Din camera cu numărul cinci a ieșit o pereche pe care-o mai întîlnise de cîteva ori. Nu l-au salutat. Se uitau la el îngustîndu-și ochii, cu o mirare sau o neîncredere prost ascunse. Erau destul de în vîrstă. Domnul avea capul tuguiat ca un ou, obrazul spîn și cu pielea gălbejită, pămîntie, și era îmbrăcat într-un costum negru; doamna avea același cap ca un ou, aceeași îmbrăcăminte închisă la culoare, aceeași față palidă ca și soțul, doar că a ei era umbrită de puf. *Doña* Carmen le-a adresat cîteva vorbe prietenoase, rostind apoi pe cînd se îndepărtau:

-Soții Kramer; ce oameni drăguți! Adevărați stîlpi ai pensiunii mele. Locuiesc aici din ziua cînd am deschis-o și nădăjduiesc să fie tot aici încă mulți ani de-acum înainte.

XXVI

CÎND după-amiaza era pe sfîrșite, a ajuns la laborator. Pozele simple și mărite i-au arătat că, în pofida luminii verticale a amiezii, făcuse o treabă bună. Au stat de vorbă ca de obicei iar Gruter i-a spus:

-Pe an ce trece, îmi place tot mai mult munca asta, deși îmi petrec viața mărind niște fotografii obișnuite.

Bătrînul i-a explicat că numai în laborator puteai prețui pe deplin neasemuita lumină din La Plata, ceața aceea ușoară care învăluie în unele după-amieze clădirile, împrumutîndu-le un farmec aparte, așa cum nimbul le dă sfinților. A conchis:

-Mă întreb uneori dacă nu cumva adevărata meserie de fotograf începe în camera obscură, printre cuve și aparatul de mărit.

-Eu n-aș fi chiar de aceeași părere. Știu bine că, pe lîngă dumneavoastră, eu nu însemn nimic, dar credința mea este că orice fotografie depinde de clipa cînd apeși pe declanșator.

-Și aparatul face "clic"?

-Și aparatul face "clic".

-Declicul însă e același oricînd, fie că aparatul se află în mîna unui fotograf din piața publică ori în a domnului ce l-a cumpărat de la farmacie ca să-și pozeze familia ori în a unui profesionist cum e Gentile, cum ești tu sau eu.

-Este același, așa e, dar cu o diferență, cum se spune la *truco*[1].

-Ia te uită cum se mai împăunează, cînd vine vorba de meseria lui, îl aprobă Gruter.

-Așa și trebuie, zise Gladys. Un artist adevărat nu se înșeală în privința harului său, nu se supraestimează, dar nici nu se subestimează.

Prinzînd curaj, Almanza rosti:

-Eu cred că fotograf e acela care știe cînd să apese pe declanșator.

-Așa e, a căzut de acord Gruter. Fotograf e acela care știe ce colț anume din lumea ce ne înconjoară îi permite să facă o fotografie bună.

-Mă întreb uneori dacă nu m-am făcut fotograf numai fiindcă-mi place să apăs pe declanșator.

-Dar aparatele de fotografiat nu te atrag? Eu, una, simt o atracție aproape erotică pentru ele, zise Gladys.

Bătrînul rosti, pe gînduri:

-Te crucești cît de slobodă la gură poate fi cîte-o fetișcană.

-Eu cred în forța spiritului și mi-o concentrez toată cîtă o am ca să-l scap de familia asta, zise Gladys.

Ca și cînd el n-ar fi fost de față, Gruter comentă:

-O să ne dea de furcă. Are încredere în ei și-i îndrăgește. Este un om care nu-i în stare să se gîndească la mîncînă.

[1] Joc de cărți (*n. trad.*)

XXVII

S-A dus pînă la pensiune, să vadă dacă nu i-a sosit cecul. Nu sosise.

-Ce e cu tine? l-a întrebat Mascardi, care tocmai ieșea din cameră.

-Nimic. Mai nimic. Sînt aproape lefter.

-Azi mîncăm la micuțul nostru restaurant. O mîncare ca lumea te pune pe picioare. Ăsta-i un leac fără greș.

-Nu pot să arunc banii pe fereastră.

-Ascultă, eu plătesc.

Tot vorbind așa, au ieșit în stradă.

-Cînd n-am cu ce achita, nu pot să mănînc la restaurant, chiar dacă plătește altul.

-Ascultă-mă, banii o să-ți sosească.

-Și dacă nu sosesc? Și dacă-mi sosește doar o nimica toată?

-Atunci intră în funcțiune planul Mascardi. La miezul nopții, cînd toată lumea doarme bușteau, cu catrafusele-n spinare și în vîrful picioarelor, doi prieteni o șterg de la pensiunea asta și se îndreaptă cît se poate de liniștiți către alta, dintr-un alt cartier.

-Toată lumea va dormi bușteau în afară de proprietăreasă, care nu închide în veci un ochi.

-Și tu, Nicolás Almanza, ai crezut-o? Asta-i o poveste pe care o răspîndește ea singură, ca nu cumva chiriașii să spele putina la miez de noapte.

Almanza zise serios:

-Mai bine să nu te vîri în bucluc pentru mine. Cu atît mai vîrtos fiindcă ești de la poliție.

-Fiindcă sînt de la poliție? Aici greșești cu totul. Cucoana, fii sigur, o să se gîndească de două ori înainte de-a face o reclamație care ar compromite pe cineva din serviciul de pază.

La bîrt, li s-a servit mîncarea obișnuită. Sosind îndată după ei, Bătrînelul și Laura au venit să stea la masa lor. Laura zise:

-Azi la prînz nu v-ați arătat nici unul.

-Am mîncat la o cafenea, spuse Almanza.

-Ce să-i faci? Domnul s-a pus pe economii. Nu i-au trimis banii.

Bătrînelul rosti:

-Credeam că numai funcționarii publici trec prin cazne de astea. Adevărul e că nimeni nu se grăbește cînd e să-ți plătească și nimeni nu te lasă să sufli cînd e să te încaseze.

-Scuzați c-am întîrziat, li se adresă patronul. Cu ce vă servesc?

-Pentru noi, tocană, zise Laura.

-Cum vedeți, nu se lasă de obicelul de-a mă hrăni, vorbi Bătrînelul.

-Pentru domnul, un bîftec cu boia, zise Mascardi, arătîndu-l pe Almanza. Noaptea asta trebuie să fie în formă.

-De ce? întrebă Almanza.

-Nu aștepți o vizită? întrebă Mascardi.

-Nu sînt sigur.

-Oricum, mai bine să-ți aducă ceva picant. N-am vrea s-o dai în bară.

-Ce bară? întrebă Almanza.

Ceilalți au izbucnit în rîs.

-Nu-i băga în seamă, zise Laura. Sînt niște mojici și niște invidioși.

XXVIII

SE obișnuise cu gîndul că probabil n-o va întîlni în noaptea aceea pe Griselda; însă în urma glumelor lui Mascardi, care dădeau vizita ca sigură, s-a interesat de două-trei ori cît e ceasul, ca omul nerăbdător. Odată ajuns acasă, Mascardi i-a amintit:

-Ziceai că așezi paravanul între paturi.

-De ce? N-o să vină.

Voia, de bună seamă, să fie crutat de o dezamăgire.

-Doar ți-a spus că vine. În locul tău, eu m-aș pregăti.

-Sînt sigur că nu vine.

-Iar dacă te înșeli, n-are decît să se descurce singură...Parcă o văd: o sărmană oarbă, izbind cu bastonul în uși, trezind toată casa.

-Nu e oarbă cîtuși de puțin.

-Dar se pomenește într-un loc străin, pe-un întuneric beznă.

Almanza scutură din cap a neîncredere. Mascardi îl avertiză:

-Nu se știe niciodată. Să ne gîndim la ce-i mai rău. Dacă proprietăreasa dă peste musafira ta, o aruncă în stradă și te zboară și pe tine cît ai clipi. Iar în momentul ăsta atît de potrivit, o anunți că n-ai cu ce să-i plătești. Te înghite de viu.

-Ce-o fi o fi.

-Pare-mi-se că nu prea-ți bați capul cu fata sau femeia asta sau ce-o fi fiind.

-De ce?

-Putin îți pasă că va da de necaz. Îmi place să cred că te-ai împăcat deja cu gîndul că Griselda ta, chiar de nu-i cine știe

ce mîndră, o să-ți dea papucii. S-ar putea, mai știi, să fii în cîștig.

Cîteva minute înainte ca pendula să bată ora douăsprezece, nu pe deplin convins, Almanza a așezat paravanul între cele două paturi, a întredeschis ușa și, pe dibuite, a înaintat prin bezna salonului pînă cînd mîinile lui întinse s-au lovit de ușa de la intrare. În caz că Griselda vine, se cădea fără doar și poate să stea aici și s-o întîmpine. E drept că nu prea credea în venirea ei; cu toate astea, o bună bucată de vreme n-a făcut altceva decît să pîndească mult așteptatul zgomot al cheii în broască. Însă acesta n-a răsunat. Nu i-a trecut o clipă prin minte că s-ar fi putut ca Mascardi să-l fi trimis să stea acolo de strajă pentru a-și bate joc de el.

XXIX

CÎND pendula a bătut douăsprezece și un sfert, Almanza și-a zis că de-acum poate să se întoarcă liniștit în odaie. N-avea rost să mai rămînă acolo de strajă. Griselda sosise prea tîrziu din călătorie, pentru a mai putea veni. În ce-l privește, el s-ar fi întors în odaie răsuflînd ușurat, ca cineva care a ieșit basma curată dintr-o belea, dar după cîteva clipe s-ar fi întrebat dacă nu cumva se grăbise. I-ar fi plăcut să se întîlnească cu Griselda, de ce-ar tăgădui-o. Niciodată nu mai avusese de-a face cu o asemenea femeie - atît de cochetă, atît de frumoasă. Atît de sinceră. În afară de asta, fiindcă în preajma ei se simțise atît de bine, acum îi ducea dorul. Și-a zis atunci că cel mai bun lucru ar fi să rămînă pe loc pînă pendula va bate următorul sfert de oră. Poate

așa Griselda va avea răgazul să soscască. Auzise de la unii prieteni în materie că femeile, mai ales cele elegante și frumoase, nu-și prea bat capul să fie punctuale. Sigur că așa, sfert de oră după sfert de oră, se putea foarte bine să-și petreacă acolo toată noaptea. Încît zgomotul inconfundabil și așteptat cu atîta nerăbdare înainte cu o clipă al cheii în broască l-a surprins de-a binelea. A fixat cu atenție încordată ușa ce se deschidea și a zărit-o - sau mai bine zis aproape că n-a zărit-o. Stătea acolo, în întuneric, cu un șal pe cap și cu gulerul de la impermeabil ridicat. Descumpănit și năuc, și-a adus aminte de poveștile tinerilor din sat, despre femei ce intră în hoteluri ascunzîndu-se într-un chip ce-ți sărea în ochi și l-a cuprins necazul că prietena lui face la fel. Fiindcă nu știa ce să-i spună, i-a arătat, printr-un gest, ușa camerei. Fata s-a strecurat înăuntru. "La ce bun toată mascarada asta?" s-a întrebat, dar îndată și-a zis că s-ar putea să fie vina lui, pentru că prea îi împulsase capul cu pericolul de a fi descoperiți de proprietăreasă. "Și, mă rog, care-i pericolul? M-am purtat ca un copil." Tocmai cînd să treacă pragul camerei, glasul proprietăresei a întrebat în spatele lui:

-Domnule Almanza, aș putea ști și eu ce se întîmplă?

S-a îndreptat spre ferestruică, a ațintit-o foarte serios pe *doña* Carmen și i-a spus:

-Nimic, dar, dacă doriți, plec chiar acum.

-Almanza, răutate ce ești, cum o să vreau să pleci?

De ce îi vorbea astfel? Nici prin gînd nu-i trecuse s-o amenințe ori să se arate supărat; ci doar să facă ce-i va porunci ea, ca stăpînă a casei ce este. I-a urat noapte bună, a intrat în odaie, a aprins lumina. "Nu-i aici", și-a zis, iarăși descumpănit. Numaidecît însă i-a zărit hainele aruncate pe jos, și-a întors privirea spre pat și a descoperit-o culcată sub pătură. A întins mîna să dea acoperitoarea la o parte iar atunci a răsunat un strigăt înăbușit: "Sînt eu!", pătura a zburat cît colo și a apărut, goală, Julia, ascunzîndu-și fața, bucuroasă dar rușinată.

Nu-i venea să-și creadă ochilor.

-Eu te-am iubit înaintea ei, a rostit scrutîndu-l cu neliniște. Cine te-a însoțit să faci fotografii? Îmi închipuiam că

ne înțelegem bine, de aceea veneam. Nici prin cap nu mi-a trecut că o să te superi.

Și-a zis că Julia nu se schimonosește la față cînd plînge și că i-ar plăcea să fotografieze chipul acesta atît de frumos, ud de lacrimi. I-a spus că e foarte frumoasă. Julia i-a răspuns:

-Atunci sărută-mă.

XXX

S-AU odihnit o vreme în tăcere; pe urmă, s-au apucat să vorbească. Julia i-a mărturisit că, în după-amiaza aceea, cînd apăruse pe la ei, *don* Juan o luase la bătaie.

-M-a prins scotînd din noptieră cheia pe care i-ai dat-o soră-mii.

-Nu voia să vii încoace?

-Voia să vină Griselda. Să nu-ți închipui că-i face mare plăcere ca fetița lui preferată să iasă cu bărbați, dar nu-și pierde nădejdea că, datorită ție, are să-l uite pe Raúl. N-ai descoperit încă de-a ce îi place tatii să se joace cel mai mult?

-Nu m-am gîndit niciodată la asta.

-Ești un băiat de treabă. Tatii îi place să joace oamenii pe degete, fără ca ei să-și dea seama că o face și nici de ce o face.

-Cine-i Raúl?

-Soțul, sau mai bine zis fostul soț al Griseldei. Ea a plecat tocmai pînă la Brandsen să-l întîlnească, pe motiv că nu-i dă banii hotărîți de lege. Ceea ce, de altfel, e cît se poate de adevărat.

-Îl iubeşte?

-Habar n-am dacă-l iubeşte sau urmăreşte numai să mă împiedice pe mine să mă întorc la el. Ar trebui să fiu nebună.

-Să te întorci la el?

-A fost logodnicul meu sau cum vrei să-i zici. Mi l-a suflat Griselda. Din fericire. Tipul nu face două parale. Ce-i mai frumos însă e că tata spune că eu îi suflu soră-mii bărbatii. Acuma plec, fiindcă m-am săturat să vorbesc tot pe şoptite.

-Nu pleca încă.

-Trebuie să plec. Cu vorbitul în soaptă doar am glumit, deşi e într-adevăr plicticos. Trebuie să plec fiindcă nu se face să mă întorc prea târziu acasă.

-Vin cu tine.

L-a sărutat, zicînd:

-Nu te ridica. Acoperă-te bine, e frig. Mă duc singură. Zău că nu-i nevoie să mă conduci acasă.

A condus-o, iar odată ajunsi la cealaltă pensiune, a vrut să intre şi s-o însoţească pînă la uşa camerei. Julia i-a spus:

-Acum e mai bine să plecî.

Jumătate în glumă, jumătate în serios, a adăugat că e un adevărat viteaz.

-De ce?

-Cum, de ce? Erai gata să vii cu mine pînă în gura lupului.

Nu l-a mai lămurit dacă lupul e Griselda sau *don* Juan.

La înapoiere, i s-a părut că undeva departe, la un colt de stradă, îl zăreşte pe Mascardi. Almanza i-a făcut semn cu mîna. Celălalt, cine-o fi fost, s-a topit în întuneric.

Pe cînd păşea pragul pensiunii, o voce severă şi inconfundabilă l-a strigat:

-Tinere Almanza!

-Da, *doña* Carmen.

Din ferestruica ei (un dreptunghi luminat în perete), sulemenită din gros, cu capul înfăşurat într-un şal negru cu flori roşii, proprietăreasa a făcut o schimă ce se voia şmecherească, dar care trăda iritarea. I s-a adresat:

-Ce mai du-te-vino, noaptea asta! Ce de-a mai plecări şi întoarceri! Şi la ce ore!

-Aveţi dreptate, *doña* Carmen. Trebuie să fie târziu.

S-a strecurat în cameră și nu i-a venit în minte să tragă la o parte paravanul, ca să vadă dacă Mascardi e acolo. S-a desfăcut la guler și s-a trîntit în pat.

XXXI

S-A trezit la ora obișnuită. Aducîndu-și aminte, a dat deoparte paravanul. Mascardi nu era acolo. Cearșafurile și păturile răvășite păreau să arate că dormise acolo. Trecînd în salon, a auzit:

-Nu vrei un *mate*?

Întrebarea i-o punea nevasta inspectorului de la stațiile service. Își bea ceaiul în tovărășia unei fete cu ochi mari și cosițe lungi, de un negru strălucitor. N-a răspuns pe dată, atît l-a uluit necunoscuta. Așa cum stătea, încadrată de spătarul înalt al fotoliului de trestie, ochii lui o priveau ca și cum ar fi făcut deja parte dintr-o fotografie. Poate o carte poștală.

-Nu vă deranjați, doamnă, răspunse.

-Nici un deranj, zise doamna Elvira întinzîndu-i ceașca.

Bău o înghițitură, după care rosti:

-E foarte bun, doamnă.

-Se zice că am mînă bună cînd e vorba de *mate*.

Almanza și-a adus aminte ce spunea mereu bătrînul Gentile, că ar fi o idee grozavă să pregătești o serie de cărți poștale pentru sărbătorile de sfîrșit de an. Cumpănindu-și bine vorbele, zise:

-Mulțumesc. Și v-aș fi recunoscător, doamnă, dacă ați ruga-o pe fetiță să-mi pozeze pentru un portret.

-Bagă de seamă, Almanza, fetița e licențiată în științe politice.

-Sociale, ceea ce-i cam tot aia, o corectă necunoscuta.

-Vezi, Zulema? Toți sînt la fel, rosti doamna. Chiar și artiștii. N-au ochi decît pentru frumusetea tinereții; cît despre celelalte, n-au decît să crape.

-Îți jur că mi-ar plăcea să fiu la fel de frumoasă ca tine, zise Zulema.

-Iar mie, la fel de bună ca tine, spuse Elvira rîzînd.

-Amîndouă sînteți frumoase, se grăbi să rostească Almanza.

-Iar dumneata îmi placi mai mult cînd ești sincer, zise Elvira. Cred că-ți lipsește un dram de imaginație și de rafinament ca să poți vedea frumusetea maturității.

-Nu-s chiar sigur că înțeleg, răspunse Almanza. Pot să vă fac o fotografie?

-Vei avea tot timpul să faci fotografii și ce ți-o mai da prin minte. Licențiata abia a sosit și-o să mai stea încă o vreme.

A mers pînă la barul aflat dincolo de colț, s-a așezat la masa unde Mascardi citea ziarul și a cerut un *mate* și pîine.

-Cu unt și cu marmeladă? l-a întrebat chelnerul.

-Numai pîine, te rog, dar mai multă.

-Îți numeri bănuții? a întrebat Mascardi.

-E și cazul.

-Și chiar îți închipui că, dacă ai cere un mic dejun ca lumea, s-ar chema că ești mînă spartă?

-Nu, dar îmi place să beau *mate* cu pîine. Cînd lucram la țară, dimineața beam *mate* cu biscuiți. Îmi place și așa.

-Răbdurîu, amicul.

După o vreme, Almanza vorbi:

-Te-am văzut azi noapte.

-Și eu te-am văzut, răspunse Mascardi.

-De ce mă spionai?

-Nu te spionam. Am făcut un tur între cele două pensiuni, pentru cazul că ți s-ar fi întins o cursă.

-Ne jucăm de-a detectivii. Nu cumva te-ai tăcănit?

-Știam eu c-o să te înfurii. Dar mai știu și că socru-tău nu prea-i ușă de biserică. Ba foștii lui stăpîni, care au o moșie în districtul Magdalena, zic că e un tîlhar și jumătate.

-Asta nu dovedește nimic. Proprietarii nu-l vorbesc niciînd de bine pe administratorul ce pleacă de la ei.

-La Brandsen a avut niște procese. Unul, cu un vecin care i-a dat vole cu dragă inimă să treacă peste terenul lui. Iar *don* Juan l-a acuzat că și-a mutat împrejmuirea ca să pună mîna pe cîteva hectare care, cică, erau ale lui și alte asemenea scorneli.

-Am să te rog, cît se poate de serios, să lași baltă toate scornelile astea.

-E meseria mea.

-Știu, dar te rog să-i lași în pace pe Lombardo. Nu vreau ca, din pricina mea, să te-apuci să le dezgropi secretele.

-Foarte bine. Pot să-ți pun o ultimă întrebare înainte de-a nu mai pomeni de povestea asta?

-Sigur.

-Știai de ce i-a fugit băiatul?

-Ventura? Mi-a povestit *don* Juan.

-Ți-a povestit și că băiatului îi era frică să nu-l omoare, ca să încaseze asigurarea? O știe tot Brandsenul.

-Dacă mă omoară pe mine, n-o să poată încasa asigurarea.

-Mi-ai dat o idee. Cinstit să fiu, mie nu mi-a trecut prin cap.

Au făcut plata și au plecat. Înainte de a-și vedea fiecare de drum, Almanza zise:

-Tu ieși lucrurile în glumă, dar eu îți vorbesc serios. Lasă-l, te rog, pe Lombardo în pace iar pe mine nu mă mai urmări.

-Bine.

-Habar n-am ce se întîmplă în ultima vreme. E din cale afară de obositor. Toată lumea vrea să aibă grijă de mine. Înainte nu se întîmpla așa ceva.

-Înainte nu apăruseră ăștia...O, mi-am și uitat de promisiune. Pe curînd. Dacă nu mă grăbesc, ajung tîrziu la lucru.

XXXII

S-AR fi dus pînă în piața Moreno, făcînd fotografii la întîmplare, în speranța că va prinde, că va reda lumina și atmosfera orașului. Drept care, a luat mai multe instantanee cu trecători și cu scene de pe stradă. A zăbovit mai mult în fața unei stații vechi de tramvai, a Facultății de Științe Economice, a Facultății de Drept, a Universității, pe care o fotografia a doua oară, și a Jockey Clubului. Și-a dat deodată seama că iarăși era cît pe-aici să uite să trimită pozele la Las Flores. Luînd-o la goană spre piața Rocha, își zicea: "Nu mă mai lecuiesc odată de asta. De parcă as vrea să-i ofer bătrînului zgîrie-brînză o scuză, să nu-mi trimită banii". După ce plicul a fost expediat, a făcut fotografii cu pasajul Rocha, apoi cu o școală aflată pe diagonala 73. Prin dreptul numărului 9, cineva l-a prins de brat. Era Laura.

-Te căutam.

-Pe mine? a întrebat mirat.

-Te deranjează să vii o clipă pînă la mine? Stau pe-aici pe-aproape. Trebuie să-ți vorbesc.

Nu era pe-aici pe-aproape. Au mers o mulțime de timp. Laura păsea în față, foarte dreaptă, iar el abia se ținea după ea. În sfîrșit, au intrat într-un bloc ce i s-a părut grozav de înalt și care nu putea fi prea departe de cafeneaua unde dejunaseră cu o zi înainte.

Au luat ascensorul, fapt care l-a bucurat. Nu degeaba îi prezisese Gentile că în capitala provinciei va cunoaște lucruri noi. Pe cînd urcau, se uita plin de curiozitate la numerele etajelor. Și-a dat deodată seama că uitase cu

desăvîrșire de fată. A observat că și ea urmărește cu atenție numerele care defilau. "Ciudat că le privește ca și mine, dacă pentru ea asta nu-i o noutate." După ce a cercetat-o mai bine, și-a zis: "Face asta ca să nu plîngă. Îi strălucesc ochii".

Locuința n-avea decît o cameră, unde se aflau un pat din nuiele de răchită, o multime de cărți, o mașină de scris și două scaune. Nu s-au așezat. Laura rosti, parcă rizînd:

-L-au arestat.

Risul ei nu era decît o grimasă prin care a încercat mai întîi să-și stăpînească lacrimile, ca îndată apoi să le lase să curgă.

-Cine l-a arestat?

-Prietenul tău ți-a spus că e de la politie? Dar de celălalt, tipul care s-a lipit la masa noastră prima dată, la bîrt, unul cu niște ochi foarte mici care iscodeau totul, de acela îți mai aduci aminte?

-Pedro?

-Întocmai. Și el e detectiv.

Acum nu mai părea tristă, ci furioasă.

-Pe Pedrito acela nu-l cunosc. Dar pe Mascardi îl știu de o viață. Pun mîna-n foc pentru el.

-Dar oare ce învîrte? Trăiește din aer?

-Nu știu din ce trăiește și nici nu-mi pasă, dar vreau să-mi povestești ce s-a întîmplat cu Lemonier.

Laura și-a ascuns fata în mîini și a început să plîngă.

XXXIII

S-A dus țintă la birt. Dintr-o ochire, și-a dat seama că Mascardi nu e acolo. Îi era prea foame ca să rămînă înăuntru, fără să mănînce. A ieșit afară și s-a postat pe trotuarul de vizavi. Se gîndea: "Numai de-ar apărea odată. Pun pariu că e de ajuns să vorbim pe șleau cinci minute, ca să se vadă că n-are nici un amestec în povestea cu Bătrînelul. Sau poate mă înșel?" Nu era în cea mai bună formă ca să stea de strajă acolo. "Ce rușine", a îngăimat. "Mi s-au tăiat picioarele. De foame, fără doar și poate." Căzîndu-i ochii pe o femeie gravidă ce trecea prin fața birtului, și-a zis: "Sau apare Mascardi, sau, cînd mai zăresc o gravidă, mă dau bătut și plec". N-a așteptat prea mult. După cîteva minute, a apărut și Mascardi.

-Ești lihnit de foame? l-a întrebat. Nu-i așa că nu ți-au sosit banii? Nu degeaba bogații-s bogați.

-Vreau să-ți vorbesc.

-Vorbim la birt.

-Nu mai calc pe-acolo pînă nu-mi vin banii.

-Dacă asta e tot necazul, nu mai e nevoie de bani.

-Acum nu te mai înțeleg.

-La noapte, Mascardi și Almanza își iau tălpășița, tiptil-tiptil, de la pensiune. Rezultatul: mîine dimineață cînd faci ochi, ai scăpat de toate datoriile.

-Și tot mîine, să zicem, sosește mult așteptata scrisoare de la *don* Luciano Gabarret. N-o mai văd în veci. Ori ți-i fi închipuind că, după fuga noastră, o să mă înființez la *doña* Carmen, s-o întreb dacă n-are ceva pentru mine?

-Mîncăm la bîrt și-n vremea asta cerem legătura cu biroul lui Gabarret din Las Flores. Se potrivește bine. Le telefonezi nu ca să le ceri ceva, ci ca să-i anunți că te muți. Dacă au trimis banii, n-o să fie nici o mutare, dar o să fie păpică. Dacă nu i-au trimis, o să fie și atunci păpică, fiindcă, printr-o lucrare vrăjitorească sau prin lucrătura lui Mascardi, datoria de la pensiune se evaporă.

-Dacă e să se ia omul după vorbele tale, totul e simplu.

-Este. Hai să mîncăm.

-Ca să rămînă pe-a ta.

-Și să nu mai leșini de foame. La ce-s buni prietenii?

-Chiar despre un prieten voiam să-ți vorbesc. Despre Lemonier.

-Ce-i cu Lemonier?

-Asta te întreb și eu.

-După cîte știu eu, nimic, însă dacă ne tot lungim la vorbă, pe cînd ajungem, o să ni se spună că nu mai servesc pînă diseară.

Apoi, după o pauză, a întrebat:

-Nu cumva ai uitat numărul lui Gabarret?

-Îl țin minte.

Mascardi l-a luat de brat, au trecut strada și au intrat în restaurant.

-O rugăm pe patroană să telefoneze.

Au cerut mai întîi tocană. Ca întotdeauna - sau aproape - felul de mîncare al zilei. Le-a fost adusă repede, dar deja mîncaseră un coș de chifle aurii și lucioase.

-Domnul dorește o convorbire cu Las Flores. Ar putea soția dumneavoastră să sune?

Almanza i-a dat numărul. După ce patronul s-a îndepărtat, l-a întrebat pe Mascardi dacă e sigur că nu știe ce s-a întîmplat cu Bătrînelul.

-S-a întîmplat ceva?

-L-au ridicat.

-L-au pus la răcoare? Doar nu-ți închipui că am vreun amestec.

-Unii așa gîndesc.

-Se înșeală cu totul. Ce fel de polițist își închipuie că sînt? Eu nu-s din ăla care-și pierd vremea socotindu-l agitator

periculos pe un sarlatan de cafenea. Ascultă-mă: o să mă interesez chiar astăzi la post dacă nu știe vreunul ceva. Promit de pe-acum să pun o vorbă să-l elibereze pe șnapanul ăla nenorocit. Dacă voi reuși. E bine?

Au mîncat, au băut cîteva cafele și în cele din urmă au primit legătura cu Las Flores. Cînd Almanza s-a înapoiat la masă, Mascardi l-a întrebat:

-Ce ți-au zis pungașii ăia?

-Că au trimis banii. Mi s-a ridicat o piatră de pe inimă.

-Ți s-a ridicat o piatră și ai rămas cu grija.

-De ce?

-Fiindcă vei avea ce aștepta banii ăștia. Altfel, cum de-i atît de bogat *don* Luciano, explică-mi și mie? Aplicînd metoda deductivă, descoperim că banii altora lucrează pentru el. Acum sînt ai tăi la rînd.

-Trec acum pe la pensiune, să văd dacă n-a sosit scrisoarea, zise Almanza.

-Pun pariu că nu.

-Nu vii și tu?

-Îmi pare rău. Pentru mine, s-a făcut cam tîrziu. Nu uita că eu am o slujbă serioasă și un orar de respectat.

XXXIV

SOSIND la pensiune, a dat, de bună seamă, peste *doña* Carmen, la post în fereastra ei. Doamna l-a salutat. "Dacă ar fi sosit ceva, mi-ar fi spus", s-a gîndit. "Așa, stînd în fereastra ei mititică, parcă-i o poză înrămată." Pe dată a simțit îmboldul s-o fotografieze. Îmboldul acesta de-a fotografia neîntîrziat ce-i cădea sub ochi devenea uneori de

nestăpînit. Vorbise despre asta cu Gentile, care-i spusese: "E focul tău sacru Să sperăm că nu se va stinge nicicînd".

La întrebarea dacă poate să-i facă o fotografie, *doña* Carmen a răspuns printr-o glumă (E asigurat aparatul? Nu se teme că-l va rupe bucăți?) care l-a făcut să rîdă.

-Cînd vrei să-mi faci poza?

-Acum.

-Mă schimb într-o clipită. N-o să pozez în halul ăsta. Parc-aș fi o țigancă.

-Dar sînteți foarte bine, doamnă, nu-i nevoie să vă schimbați. Astăzi , vă iau numai fața.

-Ce noroc! Totdeauna mi-am dorit să am un portret!

În vreme ce ea se ruja, își făcea sprîncenele și-și aranja părul, Almanza o privea prin obiectiv, zicîndu-și: "Ce față urîtă! S-ar putea să se înfurie, văzîndu-și-o pe hîrtie". I-au venit în minte vorbele lui Gentile: "Salvarea tagmei noastre stă în iubirea oamenilor față de propriul chip". Femeia l-a întrebat:

-Unde să mă uit? Vrei să zîmbesc? Spune-mi dacă așa sînt bine.

Almanza a rugat-o să-și întoarcă încet capul, de la stînga la dreapta, și să ridice un pic bărbia. Cînd gușa a dispărut și ridurile de sub ochi nu s-au mai zărit, a apăsat pe declanșator. După ce a luat cîteva poziții, a rugat-o să-și pună pe cap șalul înflorat și să se așeze în cadrul ferestrei.

-Așa ca azi noapte, cînd te-ai întors?

Era încredințat că-i va ieși o poză de mare efect și neobișnuită. Femeia l-a întrebat:

-Cînd le pot vedea?

-Mîine.

Părea încîntată.

-Îți mulțumesc, a exclamat ea. Dă-mi voie să te sărut.

Almanza și-a zis: "O să fie mai puțin încîntată, sărmana, cînd îi voi spune că n-am primit banii ca să-i plătesc pensiunea".

Înainte de-a ajunge la ușă, ea i s-a adresat:

-Nu știam că ești timid. Cu mine să nu fii. Dă-mi cuvîntul c-o să-mi spui totdeauna tot ce gîndești.

El a încuviințat, deși nu înțelegea prea bine despre ce-i vorba; destul, însă, ca să-și dea seama că nu se ține de cuvînt dacă n-o întreabă:

-Este ceva pentru mine?

-Cu toată tevatura asta cu pozele, am uitat de dumneata!

A înghițit saliva și a urmat:

-A telefonat Griselda dumitale. Te așteaptă chiar în clipa asta la cofetăria de pe strada 53, între străzile 5 și 6.

XXXV

INTRÎND în cofetărie, a zărit-o pe Griselda la o masă din fund și s-a gîndit că și de departe e frumoasă. "Cu atît mai bine", și-a zis, deși știa că asta nu-i va fi de mare folos în discuția ce-l așteaptă: o mulțime de întrebări și de dojeni pentru noaptea trecută. Era nevoit să îndure tot ce va urma, fiindcă, spre deosebire de el, care greșise (e drept, fără voia lui), Griselda s-a purtat așa cum se cuvine.

Nu degeaba zicea Gentile că femeile sînt de o mie de ori mai bune decît bărbații. După ce i-a spus bună ziua, fără a trăda nici un fel de supărare, Griselda l-a ațintit fără un cuvînt. Tăcerea a durat destul ca Almanza să se întrebe din nou dacă nu e cazul să se pregătească pentru un interogatoriu. Atunci a auzit o întrebare năucitoare:

-Ești supărat pe mine?

A răspuns că nu. Griselda s-a apucat să-i explice de ce stătuse la Brandsen mai mult decît fusese vorba. La început, părea să nu știe nimic de vizita Juliei; pe urmă părea că știe. Almanza nu mai avea idee ce să creadă.

-Vreau să aflu că nu mai simt nimic pentru soțul meu. M-am dus la Brandsen să stau de vorbă cu el deoarece n-aveam încotro. Nemernicul ăsta trebuie din cînd în cînd zgîlțîit, altfel uită de pensia alimentară.

Almanza i-a întărît pe dată spusele:

-Oamenii nu plătesc, dacă nu-i stringi cu ușa.

-Eu nu string cu ușa pe nimeni, a replicat sec Griselda.

-Sînt convins de asta.

-Îți place să discuți într-o cofetărie?

El a întîrziat cu răspunsul, fiindcă întrebarea îl luase puțin prin surprindere.

-Nu înțeleg, a zis.

-Mie nu-mi place. Oamenii cască ochii la tine și trag cu urechea. Și apoi e prea multă lume. Aș vrea să fim singuri.

-Haide în parc. Numai că eu n-am prea mult timp...

-Dacă ești așteptat, s-o lăsăm pe altă dată.

-Trebuie să trec pe la laborator, să developez și să măresc pozele făcute astăzi.

-Poate ai treburi mai importante decît pozele.

Deși nu știa de ce, remarca ei l-a înfuriat. Răspunse iute:

-E munca mea.

-Există lucruri mai importante decît munca ta. Sau nu-i așa? Oricum, eu aș dori să-ți vorbesc despre ceva ce-i important pentru mine.

-Haidem în parc.

-Ca să ne tîrîm picioarele pe jos și să ne ostenim? Nimic nu mă scoate mai mult din sărite. Îmi place să cred că or mai fi existînd și alte locuri.

-Habar n-am.

-Hoteluri, de pildă.

"Hotărît, n-am nici un chef s-o duc la hotel", și-a zis. Parcă citindu-i gîndurile, Griselda a precizat:

-Să nu-ți închipui că o să-ți cer să te culci cu mine.

-Să-l întreb pe chelner dacă există așa ceva prin apropiere.

În timpul acesta, își punea întrebarea dacă o să-i ajungă banii din buzunar. Să te duci la hotel ca să faci conversație i se părea curată risipă. Cu atît mai virtos cînd ești la strîmtoare.

XXXVI

CASA se afla la capătul străzii si avea intrarea pe colt: o uşă foarte înaltă, foarte îngustă, din sticlă şi fier forjat. O femeie în negru i-a condus pînă într-un salon unde dădeau camerele. A zărit un balansoar din lemn închis la culoare, o masă de lucru, pe care se găseau nişte andrele lungi şi cîteva gheme de lînă neagră, o masă acoperită cu dantelă, pe care stătea o pisică de porţelan liliachie, în mărime naturală. Bibeloul i-a trezit o amintire ce s-a risipit înainte de a prinde să se limpezească si care i-a stîrnit o clipă de nostalgie. Almanza a întrebat:

-Închiriati camere cu ora?

Femeia a rostit un preţ, precizînd:

-Două ore. Plata la plecare.

Au păsit în odaie. Înainte de a închide uşa, Almanza a întors capul, zicînd:

-După două ore, vă rog să ne anunţati.

Griselda se aruncase pe pat cu faţa în jos şi-şi înfunda capul în pernă, de parcă ar fi încercat să-şi sape o groapă pe unde să fugă. În răstimpuri, trupul îi tresărea. Almanza s-a aşezat pe marginea patului, uitîndu-se o vreme la ea. În cele din urmă, i-a pus mîna pe umăr. Griselda plîngea în hohote. Cum nu stătea prea comod, el a îngenunchiat lîngă căpătîiul patului. Griselda s-a răsucit deodată spre el, cu faţa scăldată în lacrimi şi cu nasturele de sus de la rochie descheiat. L-a cuprins strîns în braţe.

-Te-am mințit. M-am dus la Brandsen ca să nu vină el aici. Dacă vine și află ceva despre noi...

-Despre noi?

-Tata e în stare să-i povestească totul numai pentru a-l întărita. Zice că e un fanfaron care caută bătaia cu lumînarea.

-Iar taică-tău ar fi bucuros să i-o dea, zîmbi Almanza.

-Raúl e violent. Mi-e frică de el.

L-a strîns iarăși în brațe. "Ce ciudat. E așa de delicată, dar atît de puternică", s-a gîndit. I se părea grozav de frumoasă, dar nu-l mai atrăgea ca înainte, ba uneori îl chiar enerva un pic. Pesemne fiindcă-l mințise (fără nici un gînd rău, trebuie s-o recunoască), dar poate și din pricină că - lucru de necrezut - îi mărturisise mincinuna. Descoperise că nu se simte la largul lui printre persoane complicate și nervoase. Pe cînd făcea această reflecție, un braț puternic i se încolăcea pe după gît; îl durea puțin și nu putea să se miște. Griselda, în schimb, se freca de el. Deodată, cu o mișcare violentă, l-a împins, îndepărtîndu-l de ea. Almanza a vrut să-și șteargă fruntea cu batista. Încă o mai căuta prin buzunarele de la pantaloni și de la bluzon, cînd privirea i-a căzut pe ea: părea leșinată, capul îi atîrna peste marginea patului, cu ochii dați peste cap și gura întredeschisă; sînii îi erau dezgoliți. "Mereu învîrte pe degete pe cîte cineva", și-a zis, începînd iarăși să se înfurie. Apoi s-a gîndit: "Să-i fie de bine".

-O să întîrzii, rosti ea cu o voce atît de liniștită, că l-a lăsat năuc.

Fata s-a ridicat și a început să se aranjeze în fața oglinzii. Almanza o privea cu mintea aiurea; deodată însă, imboldul bine cunoscut i-a dat iarăși ghes. A deschis sacul, a scos din el aparatul și i-a făcut cel puțin douăzeci de poze. Ea și-a mijit ochii și a scuturat din cap. El a mai fotografiat-o de cîteva ori.

Au părăsit camera. Din balansoar, ocupată cu andrelele și cu lîna ei neagră, femeia le-a spus:

-Încă n-au trecut două ore.

-Știu, a răspuns el puțin iritat.

Pe cînd plătea, i s-a părut că-l zăreşte pe Mascardi, închizînd o uşă, de parcă s-ar fi ascuns.

-Nu-i nevoie să vii cu mine, zise Griselda.

-Ba da, vin.

N-au scos o vorbă tot drumul. Erau amîndoi cam trişti.

XXXVII

RĂSTIMPUL petrecut la hotel nu fusese prea plăcut ("Bine măcar că i-am făcut pozele acelea", şi-a zis) iar bănuiala că Mascardi îl urmăreşte cu scopul de a-l apăra îl sîcîia de-a binelea. Ajunseseră la uşa pensiunii. Griselda întrebă:

-Ai înţeles de ce m-am dus la Brandsen sau nu? Voiam să te scutesc de-a fi amestecat în lucruri ce nu te privesc.

Răsărind în spatele fetei, tatăl ei a întrebat vioi:

-Vă plimbaţi? Nu vii înăuntru?

-Vă mulţumesc. Mă duc la laborator.

Don Juan se întoarse spre Griselda:

-De bună seamă că tu şi cu soră-ta aveţi o grămadă de poveşti. Aşa că ieşiţi un pic la plimbare şi eliberaţi-mi camera. Am de discutat ceva foarte important cu domnul.

Au intrat în casă. Julia a coborît cu copiii, au stat puţin de vorbă cu toţii, apoi *don* Juan i s-a adresat:

-Mergem, Almanza?

Odată ajunşi în odaie, *don* Juan a închis uşa şi s-a lăsat să cadă într-un scaun. Arătîndu-i cu degetul alt scaun, i-a poruncit lui Almanza:

-Trage-ţi-l lîngă masă.

S-a asternut tăcerea. În cele din urmă, Almanza a întrebat:

-Doriți să-mi spuneți ceva?

-S-ar zice că, într-un fel, faci parte din familie.

-Cum credeți dumneavoastră.

-Am înțeles că ai față de fetele mele un sentiment oarecare, de bună seamă amical. Dacă greșesc, te rog să mi-o spui în față. De acord?

-Vă ascult.

-Cît despre mine - deși nu eu ar trebui să spun asta - eu mă port cu tine într-un mod deosebit.

-Sînt onorat.

-Ți-am împărtășit chestiuni personale, istorii de familie foarte dureroase. Mai mult chiar: te-am făcut să ții locul bălatului meu.

Almanza răspunse grav:

-Poate înainte de a vă încredința dacă o merit.

-Să nu-mi spui, fiule, că nu-ți mai aduci aminte de sîngele tău. Mi-ai dat sîngele tău. Eu țin minte asta. Sîngele unește, leagă. (Aici, domnul a făcut o pauză, ca pentru a-și sublinia spusele.) Între persoane de același sînge, se poate vorbi fără ascunzișuri.

-Cum credeți dumneavoastră.

-Cum adică, cum cred eu? Să înțeleg că, după mintea ta, între rude, trebuie să umbli cu fofîrlica?

-Nu, domnule. M-am exprimat greșit.

-O să te rog atunci să nu se mai întîmple, cînd vorbești cu mine. Mă scoate din țîțîni.

-Iertați-mă.

-Te iert. Și te-ntreb, o dată pentru totdeauna: pot să-ți spun ce am în minte?

-Spuneți-mi, domnule.

-Nu mi-au sosit banii pe care mi i-au trimis de la Brandsen.

Almanza gîndi, cu iuțeala fulgerului: "Am mai cunoscut asta. Cînd pățești ceva, te întîlnești cu altul care a pățit-o la fel".

-Am nevoie de cincizeci de *pesos*.

Almanza s-a ridicat de pe scaun, a băgat o mînă în buzunar și a scos un teanc de hîrtii și cîteva monede. Desfăcînd palma, a rostit:

-Douăzeci și doi de *pesos* și treizeci de *centavos*, asta-i tot ce mai am.

S-a gîndit: "Cu ei sau fără ei, e totuna". *Don* Juan a zis:

-Oricum, îți mulțumesc.

A înșfăcat banii și i-a strîns cu putere în brațe.

XXXVIII

PĂȘEA grăbit. "Numai de-aș da peste Mascardi", s-a gîndit. Voia să-l roage fără întîrziere să facă bine să nu-l mai urmărească. Era supărat de-a binelea. Totuși, gîndindu-se mai bine, e drept că supărarea lui începuse odată cu bănuiala că Mascardi se ține pe urmele lui, dar ea a crescut în clipa cînd bătrînul l-a lăsat fără un chior. Reținîndu-și un zîmbet, gîndi: "Și totuși o să mă văd silit să recunosc că toți cei care mă bat la cap să mă feresc de familia Lombardo nu vorbesc chiar aiurea; hai să vedem însă ce vină are Griselda în toate astea? Nici una. Dar Julia? Cu atît mai puțin". Îmboldul spontan de a le apăra pe cele două femei împotriva calomniatorilor i-a otelit sufletul. Și-a dat seama că nimeni nu pășea atît de repede ca el. "Și totuși o să mă văd silit să recunosc că nu numai supărarea mă face să grăbesc pasul... E cam răcoare..." Confirmîndu-i spusele, un fior i-a alergat de-a lungul spinării, ca un strop de apă înghețată.

A trecut pragul pensiunii convins că nu-l va găsi pe Mascardi, dar hotărît să-i vorbească. În schimb, a dat peste

Laura. Așa cum stătea, așezată pe un scaun în mijlocul încăperii, cu ochii ei mari și triști ațintiți asupra ușii, i s-a părut foarte slăbită, neliniștită și gravă. Apropiindu-se de ea cu mîna întinsă de bun-venit, Almanza a auzit în spatele său:

-Ce zici de asta, bătrîne? Doamna nu mă crede.

Probabil surpriza de a o vedea pe Laura l-a împiedicat în prima clipă să-l zărească pe Mascardi, care stătea pe un scaun în dreapta ușii de intrare. Laura zise:

-Cine crede un polițai?

Almanza a observat, în stînga lui, ceva mișcîndu-se pe perete, dar nu i-a dat atenție.

-Printr-o întîmplare nemaipomenită, polițaiul în cauză este un prieten, răspunse liniștit Mascardi.

-N-o fi el chiar așa de prieten, dacă ne-a ascuns că e polițai.

Almanza a zărit iarăși ceva mișcîndu-se pe perete. Din ferestruica ei, *doña* Carmen (cu ochii rimelați și gura ca o inimă) îi făcea tot mai insistent semne și se strîmba la el. Dar el era prea prins de Laura și de Mascardi. Acesta din urmă argumenta:

-Să nu încurcăm lucrurile. Rezerva pe care ți-o impune slujba e una, iar prietenia e alta. Eu nu-s din aceia care lasă baltă un prieten la nevoie.

-Rămîne de văzut.

-Ba nu rămîne deloc. Deja mi-am riscat pielea. Am făcut tot ce-am putut pentru Bătrînelul. O să-i dea drumul.

Făcînd mișcări furioase, care din cînd în cînd păreau obscene, *doña* Carmen îndrepta un deget terminat printr-o unghie vopsită, mai întîi către Laura, apoi către ușa camerei, ca în cele din urmă să-l miște dintr-o parte în alta, într-o negație repetată. Almanza se gîndi: "Grozav ce încredere are în mine femeia asta, ce să zic".

Laura îi răspunse lui Mascardi:

-Ai făcut ceea ce-ți convenea. Sînt mulți cărora le-ar plăcea să-ți găurească pielea.

-Transmite-le prietenilor tăi mulțumirile mele. Nu-i nimic. Principalul e că azi sau mîine Bătrînelul e liber.

-Ar fi mai bine să fie azi.

-Așa cum zici. Ar fi mai bine să fie azi.

XXXIX

ODATĂ rămaşi singuri, Almanza rosti:

-Iartă-mă că te întreb, dar de ce mă urmăreşti?

-Nu te urmăresc, cu toate că ţi-aş putea explica de ce ar trebui s-o fac.

-Te rog să nu-mi explici nimic. Nu m-am exprimat bine. Voiam să te rog să nu mă mai urmăreşti.

-Nu te urmăresc.

-Atunci, la hotelul acela ai fost din pură întîmplare?

-Din pură întîmplare şi pentru că nu există altul pe-aproape.

-Pare ciudat.

-Mai ciudat ar fi dacă, doar ca să te urmăresc pe tine, aş fi luat-o cu mine şi pe nevasta unui inspector de staţii service. N-o să-mi spui că te crezi atît de important.

-Poate ai dreptate, deşi e greu de crezut că toate astea sînt întîmplătoare.

-Taci, *por amore*.

-Nu înţeleg.

Mascardi i-a făcut cu ochiul şi, din cap, l-a îndemnat să privească. Licenţiata tocmai închidea uşa de la cameră. Văzînd-o din faţă, Almanza şi-a zis că acum ştie de ce anume îi aminteşte. A trecut printre ei, abia înginind un salut. Almanza i se adresă:

-Aş dori să vă fac o poză; va fi posibil cîndva?

-Nu, mulţumesc, a sunat răspunsul, scurt şi limpede.

-Oare ce le-a apucat azi pe toate femeile? a comentat Mascardi. N-o să ghiceşti în veci cu ce mi-a venit *mataca*.

Cum că să fac bine să n-o mai sicîi. Tare mi-ar fi plăcut s-o întreb cam cine se crede.

Almanza s-a gîndit: "Acum știu de cine-mi amintește licențiata. Cu ochii ei mari, albă la față și cu cele două cosițe de-o parte și de alta a capului, seamănă cu tărăncuța desenată pe suprafața ovală a unei reclame pentru *mate*.O figură minunată pentru o carte poștală de sfîrșit de an. Cu un pic de noroc, o să-i fac o fotografie care să semene cu ea mai mult decît îi seamănă desenul". Și a adăugat: "Mă înțeleg prea bine".

-Despre ce vorbeam? a întrebat Mascardi.

-Nu știu...Îți spuneam că e greu de crezut că atîtea lucruri sînt întîmplătoare.

-Acum îmi amintesc. E greu să crezi în întîmplare, dar cum îți explici că m-am dus la același hotel? M-oi fi ținut pe urmele tale împreună cu doamna inspectoare? Altminteri, cum să fi știut unde te duci?

-Chiar tu mi-ai povestit de cursul acela pentru anchetatori și mi-ai spus că te-au învățat acolo o metodă care nu dă greș.

--Așa e, dar să nu-ți închipui că am primit diplomă de vrăjitor.

-Probabil ai dreptate.

-Am, deși nu-mi slujește la nimic. Nu mă crede nimeni. Mai întîi, Laura. Apoi, tu. E prea mult. Am cam obosit.

-Probabil ai dreptate. Poate acum o să pricepi că și pe mine mă cam obosește că toți prietenii mei se războiesc cu familia Lombardo.

-Pare-mi-se că toți prietenii tăi sînt eu.

-Mai e și bătrînul Gruter, și Gladys, ajutoarea lui.

-Cum arată Gladys asta?

-E o nemțoaică sau englezoaică blondă, o fată bună. Cînd îl aude însă pe bătrînul Gruter spunînd că familia Lombardo e diavolul, nu se lasă mai prejos și zice și ea la fel.

-Și o brodește bine.

-E obositor.

Pesemne era obosit și de discuție, fiindcă zise:

-Ai făcut totul ca să-l eliberezi pe Lemonier.

-Am exagerat, ca s-o impresionez pe Laura. Bătrînelul a fost arestat la o razie, într-o cafenea, împreună cu mulți alții, și oricum l-ar fi eliberat din lipsă de probe.

-E adevărat că vor să te împuște?

-Totdeauna e cîte unul care vrea să te împuște. Dacă ești de la poliție, se înțelege. Nu ți-a sosit cecul?

-Nu.

-Atunci va pleca diseară. Mîine, altă viață.

-O să aștept pînă mîine.

-Un lucru însă eu nu l-aș lăsa pe mîine. Să căutăm altă pensiune.

-Acum mă duc la laborator.

-Ies și eu. Vreau să-mi cumpăr țigări.

XL

DOAMNA Elvira era în ușă. "De fiecare dată cînd pleacă, mă întîlnesc cu ea", și-a zis Almanza. "Dacă n-aș ști ce mi-a spus Mascardi, aș putea crede că e pentru mine." Femeia i-a zîmbit. Mascardi și cu ea n-au schimbat nici o privire. Almanza și-a ridicat gulerul de la bluzon fiindcă-i era puțin frig și a zis:

-Sînteți niște prefăcuți fără seamăn.

-Aiurea. Pe femeia asta să n-o mai văd în ochi.

-V-ați certat?

Mascardi a negat iar cînd Almanza l-a întrebat ce se întîmplase, i-a răspuns:

-Absolut nimic.

-Cum nimic, dacă ați fost la hotel? Nu cumva s-a aruncat cu fața în jos pe pat și a izbucnit în plîns?

Mascardi l-a privit buimac.

-Incredibil.

Brusc, chipul i-a devenit furios și bănuitor.

-Ne-ai spionat? Sau ți-a povestit ea?

-Te rog...

-Atunci?

-O idee de-a mea și nimic mai mult.

-Ce idee?

-Cînd mi-ai spus că nu s-a întîmplat nimic, mi-am zis: "A pățit-o la fel ca mine".

-Ce ai pățit?

-Închid ușa și, cînd mă întorc, dau cu ochii de ea trîntită cu fața în jos pe pat și plîngînd. Nu-mi venea să-mi cred ochilor.

-E adevărat? întrebă Mascardi.

-De ce te-aș minți?

-Incredibil.

-Ce anume?

-Ai ghicit, bătrîne. Am jurat să nu suflu o vorbă nimănui, nici măcar prietenului Nicolasito Almanza, despre pasul ăsta greșit care s-a sfîrșit rău. Dar fiindcă am pățit-o amîndoi la fel, mai că-mi vine să rîd de povestea asta. O iau cu mine, că așa i-a trăsnit ei prin cap, însă apoi ea se-apucă de plîns, nu se întîmplă nimic iar eu plătesc camera ca un tîmpit. Știi ce mă înfurie cel mai rău? Că n-am obligat-o să plătească ea. Tu ai obligat-o?

-Nu.

-O apă și-un pămînt, bătrîne. Doi zevzeci. Să nu mai pomenim nimănui de asta. Nu cumva să se afle în Las Flores că ne-am făcut tinutul de rușine în capitală. Crezi că sîntem doi prăpădiți? Eu cred că nu. După mine, sîntem doi tipi de modă veche. Ascultă, simt că sînt prietenul tău mai mult ca oricînd. Hai cu mine să cumpăr țigări iar apoi vin cu tine la laborator.

XLI

O vreme, n-au scos aproape nici un cuvînt iar el s-a gîndit: "Ce fată bună e Griselda! Mă asteptam la o scenă de gelozie. A plîns fiindcă i-e teamă de bărbatu-său". De aici, gîndul i-a zburat la altele. Şi-a zis cu un pic de mîndrie că deja ştie bine drumul de la pensiune pînă la laborator. Se amuza făcînd să-i apară în minte case sau detaliile unor case, înainte ca acestea să i se ivească în fata ochilor. "Acum urmează clădirea aceea de pe colt, cu cupolă", îşi zicea, "acum frizeria, acum fatada aceea cu balcoane ca niste cădi pătrate." Însă chiar mai bine decît drumul acesta, cunostea cartierul unde se aflau cele două pensiuni. Era convins că putini dintre prietenii săi din Las Flores se pot lăuda că au văzut capitala şi încă mai putini că o cunosc ca el. "Acum, dacă nu mă scoti din cartierele astea două şi de pe drumul obişnuit, am devenit sau sînt pe cale să fiu un adevărat *platense*. Ar fi mare păcat ca într-o bună zi să uit toate lucrurile astea pe care le ştiu şi care-mi fac plăcere", îşi zise, ghicindu-şi parcă viitorul.

Au început din nou să-şi comenteze şi să-şi compare întîmplările din seara trecută, de la hotel. Nu şi-ar fi închipuit niciodată una ca asta: bătîndu-şi joc de ei înşişi, fraternizau şi se amuzau. A început să plouă. Cum nu mai aveau mult de mers, n-au intrat în vreun gang şi nici măcar nu s-au adăpostit mergînd pe lîngă ziduri. Alergau amîndoi rîzînd şi astfel drumul li s-a părut mai scurt. Odată ajunşi, Mascardi şi-a luat rămas bun şi a plecat. Pe dată, Almanza

s-a întrebat: "A venit pînă aici ca să mă însoțească ori ca să mă urmărească? Bănuiala asta e de-a dreptul rușinoasă".

Dînd ochii cu el, Gruter a exclamat:

-Săracul de tine, ești ud pînă la piele. Gladys, adu-i niște haine din dulapul meu, să se poată schimba.

Almanza n-a primit oferta. A zis că nu-i e frig iar hainele i se vor usca.

-Pe tine? l-a întrebat Gladys.

-Pe mine, zise el.

În laborator, s-a apucat de lucru. La început, căldura din încăperea închisă i-a căzut bine. Gruter i-a spus:

-Ești așa de drăguț să-i ierți obrăznicia unui bătrîn?

-Cărui bătrîn?

-Ăstuia care-ți vorbește.

-Cum dorîți, domnule.

-O singură întrebare. Unde te duci, după ce-ți termini treaba?

-Acasă. Vreau să mă vîr în pat.

-Cu atît mai bine.

-De ce cu atît mai bine, domnule?

-Credeam că, de aici, te duci la o întîlnire cu o amică. Una din familia aceea care se ține scai de tine.

-Nu vă supărați, domnule, dar surorile Lombardo sînt niște fete la locul lor.

-Tot ce se poate. Dar chiar și fără ele, lumea asta e plină de o mulțime de lucruri, iar noi n-avem decît o viață spre a le cunoaște. Știu prea bine că viața cealaltă, aceea care vine, are mai mare, mult mai mare preț; dar ea nu ține de lumea asta.

-Nu sînt chiar sigur că înțeleg.

-Ce-ți spun eu e destul de limpede. Dacă ocupația de căpătîi a vieții tale e să te culci cu femeile, o mulțime din celelalte lucruri o să-ți scape.

-Înainte de toate, există munca, domnule, iar eu mi-o fac binișor, așa cum puteți vedea după fotografiile mele. N-or fi ele chiar nemaipomenite, dar eu îmi dau toată silința; și apoi, sînt multe.

-Multe și bune. Ai chemare.

-Mai bine așa, nu?

-Sigur că da, însă nu trebuie să ți-o irosești. Ascultă ce-ți spun: viața trece repede iar tu te afli la o vîrstă periculoasă. Pînă la treizeci de ani, oamenii nu fac decît să se împerecheze.

-Și după aceea?

-La fel. Am citit undeva, nu mai știu unde, că viața este alcătuită din a te naște, a te împerechea și a muri. Restul nu-i decît povara de a-ți cîștiga traiul, iar lumea aparențelor (așa-zisa cultură) e doar un teatru unde să arăți cît mai bine în ochii altora și-n ai tăi înșuți.

-Eu fac fotografii, domnule.

-Asta zic și eu. Cînd cineva face o fotografie cum e asta - și Gruter îl arătă o poză mărită, în care piața Moreno, în soare, părea nînsă și fantasmagorică - înseamnă că trebuie să se păzească.

-Nu pățesc eu nimic, domnule.

-Foarte bine, dar nu mai fi atît de sigur. Nu ți s-a întîmplat niciodată să pășești pe întuneric printr-un loc pe care-l cunoști foarte bine și deodată să te rătăcești?

-Mi s-a întîmplat, dar ce legătură are?

-Legătura e limpede. Poate că nu mă crezi, dar Lombardo ăștia mă îngrijorează. Aș putea să jur că nu prea te gîndești la ce-i mai rău.

-Se prea poate. Se spune despre mine că nu sînt răzbunător.

-Mi-ai tăiat vorba, dar să continuăm. De cum o să-ți dai sufletul, o să te pomenești pe dată într-un vis aidoma celora pe care le visezi acum în fiecare noapte.

-Drept să spun, asta nu-mi place. Dar dumneavoastră de unde știți?

-Bănuiesc că vei fi auzit că sufletul e nemuritor. Deși trupul îți va fi coborît în groapă, sufletul tău va continua să trăiască. Iar spre a fi pregătiți pentru viața aceea, visăm. Nu cerceta mai mult. Nu există altă explicație pentru vise. Sînt niște anticipări. Cu o deosebire, desigur: din ele te trezești.

-Nu-i o deosebire prea mare. Zău dacă vă mint, dar nu-mi place ce-mi povestiți.

-Nu-ți fie teamă. Totul depinde de voința ta. Visul morții nu trebuie neapărat să fie un coșmar.

-Poate fi un coșmar?

-Dar ce altceva e infernul?

XLII

SFÎRŞINDU-ŞI treaba, l-a întrebat pe Gruter dacă nu-i poate da o mînă de ajutor la developarea şi mărirea pozelor promise clienţilor pe a doua zi. Bătrînul i-a mulţumit, spunîndu-i să meargă acasă şi să se vire în pat, fiindcă arată obosit. Într-adevăr, aşa şi era, dar mai ales îi era cald; fruntea şi ceafa mai cu seamă îi ardeau, deşi, în răstimpuri, cîte un frison îi răcorea trupul. Ieşise din laborator şi se îndrepta spre poarta de la stradă, cînd Gladys i-a tăiat calea. I-a pus mîinile pe umeri, aţintindu-i foarte serioasă.

-Te-a tulburat.

A reuşit să-i răspundă:

-Nu.

-E firesc. Eşti nu doar tulburat, ci buimăcit. Domnul Gruter a tras, cum se zice, cortina, a ridicat vălul şi te-a făcut să-ţi arunci ochii dincolo, unde mişună demonii, unii pe care-i ştii la faţă, alţii necunoscuţi. Ce mai? O comoţie. Ai impresia că o să-ţi crape capul. E firesc.

-Aşa e, am impresia că o să-mi crape capul, dar nu din cauza celor spuse de domnul Gruter.

-O coincidenţă, atunci. Îmi pare rău că, din orgoliu, nu vezi lucrurile aşa cum sînt. Păcatul trufiei e fără iertare, Nicolasito.

-Habar n-am despre ce vorbeşti.

-Ştii foarte bine. Îţi vorbesc despre familia aceea. De ce nu eşti în stare să te smulgi la timp şi să scapi? Din cauza

femeilor? Dar nu te omori tu atîta după ele, cîtă vreme o înseli pe una cu cealaltă.

-Nu le înșel.

Gladys și-a luat mîinile de pe umerii lui. Au mers pînă la ușă. El a deschis-o, a ieșit și s-a oprit pe loc. Au rămas așa, față în față. Pe locul unde se sprijiniseră mîinile fetei simțea frigul.

-Le iubești pe amîndouă? Nu înțeleg.

-Probabil îmi plac amîndouă, dar de iubit n-o iubesc pesemne decît pe una. Nici eu nu știu.

-Iar ele acceptă. E nevoie de mai mult ca să pricepi că Gruter spune adevărul? Și nu numai Gruter: toți cei care ținem la tine. Sau ne înșelăm cu toții? Ce-ți oferă astea două? Tot ce ți-ar oferi, într-un chip ceva mai cinstit, orice altă femeie. M-ai auzit? Orice altă femeie.

-Da, Gladys, dar nu mă simt bine. Acum trebuie să plec.

-Nu te credeam așa rău.

Obrazul fetei siroia de lacrimi.

-Ce e cu tine? a întrebat Almanza fără rost, fiindcă ușa se închisese.

XLIII

AMĂRÎT, s-a întrebat cu ce oare o supărase pe Gladys. Cu aceeași amărăciune, s-a întrebat apoi de ce nu-i ceruse lui Gruter cîțiva *pesos* împrumut, să aibă pentru drum. Așa toropit la minte și cu fiori pe spinare cum se simțea, i se părea prea mult să meargă pe jos. Plicul cu poze atîrna mai greu ca oricînd. A fost cît pe-aici să sune, însă gîndul la

neînțelegerile și explicațiile pe care-ar urma să le aibă cu Gladys l-a obosit dinainte. A pornit-o, așadar, la drum, nu întru totul sigur că puterile îl vor ține până acasă. Primul obstacol întîmpinat a venit de unde nu se aștepta. Pe drumul acesta pe care-l cunoștea mai bine decît mulți localnici, a simțit că-l năucește mai întîi teama că se va rătăci, apoi, nu peste multă vreme, bănuiala că se rătăcise. A încercat să-și adune mințile. În fața lui se întindea privelistea obișnuită a străzii 51, până acolo unde i-o îngăduiau luminile. Urmîndu-și drumul, a recunoscut ușurat casa aceea cu o singură ușă la mijloc și două balcoane pe laturi, băcănia "El Emporio", cu obloanele de metal trase, agenția imobiliară Barrenechea, cu ofertele ei de apartamente și terenuri, printre care se putea citi: "Tînără licențiată dă ore pentru admitere la orice facultate". Almanza s-a gîndit că aceste clădiri sînt ca niște jaloane: îl dovedeau că pășește pe teren cunoscut. Cu o adevărată satisfacție, a zărit obeliscul de pe bulevardul San Martín, a traversat apoi șinele de la trecerea de nivel și, fără a-și da seama de distanța parcursă, a ajuns la șoseaua numărul trei; acolo a apucat-o la dreapta, pe urmă a cotit la stînga și s-a pomenit în cîmp iar în cele din urmă, necăjit și puțin îngrijorat, a dat cu ochii de cimitir. Nu i-a căzut deloc bine să se afle acolo, fiindcă acela era cimitirul din Las Flores. Deși buimac din cale afară, a reușit să-și adune mințile și, printr-un șir întreg de revelații, și-a amintit că atît bulevardul San Martín, cît și obeliscul, trecerea de nivel, șoseaua numărul trei, curba care o apuca spre cimitir, toate erau și ele din Las Flores. Și-a dat seama că visează, dar într-un chip nou și neplăcut. Cînd visa, nu știa îndeobște că visează sau, dacă știa, putea să se trezească. Acum știa că visează, dar nu putea stăpîni întîmplările din vis.

Cineva îl striga pe nume. A recunoscut vocea și, ușurat, a întors capul. Era Gruter. Bătrînul pricepuse că nu e în stare să străbată pe jos tot orașul și cu atît mai puțin să-și regăsească pensiunea. "Se află aici ca să mă ajute", și-a zis. "O să mă ducă el." Bătrînul rosti:

-Te-am avertizat.

Și-a scotocit prin minte și a ajuns la concluzia că nicicând în după-amiaza aceea bătrînul nu-i spusese că, în halul în care se află, nu va fi în stare să ajungă acasă.

-În legătură cu ce m-ați avertizat? a întrebat el cu teamă.

Bătrînul răspunse zîmbind:

-Ți-am spus că trebuie să te pregătești.

-Pentru ce? întrebă el, deși cunostea răspunsul.

-Pentru visul morții. Iar acum, fiindcă te afli în el, va trebui iarăși să te pregătești. O să fii prezentat șefului. Ai ghicit cine e?

-Nu.

-Familia Lombardo.

Îndată ce a auzit aceste cuvinte, a devenit neîncrezător. "Gata cu toate visele și cu minciunile astea", rosti aproape cu voce tare. Un domn și o doamnă, amîndoi în vîrstă, l-au măsurat dojenitor și au grăbit pasul. Și-a zis: "Își închipuie că am băut" și s-a dezmeticit de tot. Se găsea pe diagonala 73, aproape de întretăierea cu strada 48. Cel mai important lucru era să-și vadă de drum fără a se opri; deși mai avea încă de depășit cîteva grupuri de clădiri (prea multe pentru oboseala lui), asta n-o să-i ia prea mult timp.

Acum, că se dezmeticise de-a binelea, o să-și adune forțele cum o putea. Îl stînjeneau senzația de rău, starea de slăbiciune și visele. Își închipuia că e stăpîn pe visele sale, dar cum nu era puțin atent, cum ele reveneau, năucindu-l. Pe la mijlocul străzii 73, s-a pomenit față în față cu *don* Juan, care a deschis larg brațele, murmurînd cu o bucurie neprefăcută: "Fiule!" Dacă, așa cum susținea Gruter, era diavolul, părea un diavol prietenos. În aceeași clipă, în spatele lui *don* Juan, a dat cu ochii de niște vitralii foarte frumoase, pe care le mai văzuse undeva. Și-a amintit numaidecît: la pensiunea familiei Lombardo. Cum de putuse uita de ele? Erau ornamentul cel mai aspectuos al casei. Dar de ce le vedea acum pe strada 73? Pentru că visează umblînd treaz? Visele din seara asta erau nemaipomenit de convingătoare. Și destul de neplăcute, trebuie s-o recunoască.

XLIV

DON Juan zise, ca și cum ar fi recitat un vers:

-Binecuvîntez, fiule, această întîlnire întîmplătoare.

Cu brațele lui larg deschise, i s-a părut un protector de statură uriașă. Aceleași brațe s-au abătut asupra sa în mici loviturî pline de efuziune pe umeri, care răsunau dureros în capul lui. Avea impresia că, în locul acestuia, are un recipient plin cu un lichid foarte greu. A spus:

-Mă duceam spre casă.

-Îmi place să cred că n-o să tratezi cu dispreț invitația unui bătrîn de-a bea împreună un pahar.

Își zise: "Felul ăsta de-a vorbi îmi dă ameteală". Rosti:

-Aș dorî să ajung acasă. Sînt bolnav.

-Ei, că doar n-o fi chiar așa grav, fiule.

A băgat de seamă că vitraliile nu se mai aflau acolo. Cu chiu, cu vai a fost în stare să judece că, dacă și domnul e tot un vis, îl va împiedica mai puțin să-și vadă de drum spre pensiune. Zise:

-Nu știu ce e cu mine, *don* Juan. Visez treaz.

-Ai băut?

-Nu, credeți-mă. Mă simt rău. Drept să spun, nici măcar nu sînt sigur c-o să nimeresc drumul.

-Noroc c-am apărut eu, să te ajut, rosti *don* Juan apucîndu-l de braț. Și-o să te duc de-a dreptul la o cafenea, chiar aici, după colț, unde-o să bei ceva și-o să te simți alt om.

Au străbătut vreo sută-două de metri, Almanza sprijinindu-se de domnul care vorbea întruna.

Ceea ce la început i se păruse a fi un zumzet sicîitor, s-au dovedit foarte curînd niște cuvinte ce l-au făcut să tresară din somn, fiindcă dormea. Le auzea într-un chip nedesluşit, şi totuşi i-au rămas bine întipărite în minte. Toate cele auzite pe drum şi la cafenea.

-Sînt cît se poate de bucuros că te-am întîlnit, zicea *don* Juan. Ca să fiu sigur ce gîndesc, trebuie să discut cu cineva. Cu străinii, asta nu duce la nimic, fiindcă o fac din interes. Cu Griselda sau cu Julia nici atît, pentru că, după cum afirmă singure, ele sînt foarte sensibile. Dacă vorbesc cu ele, se supără, complicînd şi mai mult o chestiune şi aşa destul de delicată. Cu tine, băiete, mă port ca şi cu un bărbat. De bună seamă însă că n-o să te-apuci în ruptul capului să povesteşti toate astea fetelor.

În cafenea, i s-a părut mai frig decît afară. Cîtiva clienți erau presărați pe la mese; la cele din fund, nu stătea nimeni. Almanza a dat să se aşeze la prima masă liberă. *Don* Juan a protestat.

-Dacă nu vreau să mă audă fetele, n-am chef să mă asculte nici cine ştie ce necunoscut. Mai e nevoie să-ți explic de ce?

-Cum doriți.

-Un necunoscut e cineva pe care nu-l cunoşti. Poate fi foarte bine un poliţai în civil. Ți-am spus: chestiunea e delicată şi se pretează la tot soiul de interpretări năstrușnice.

-Vă ascult.

-Eşti grăbit?

-Nu, domnule.

-Cu atît mai bine. Altfel am fi încheiat discuția şi gata.

-N-am vrut să vă supăr.

-Te-am iertat.

Răsuflînd uşurat, Almanza a pus pe masă plicul cu poze.

-Nu vreau să-l uit, a explicat.

-Cu ce vă servesc? a întrebat chelnerul.

-Mie, un gin, iar pentru băiat, o cafea cu lapte.

-Fierbinte, vă rog, a cerut Almanza.

-Te-am iertat, a repetat *don* Juan. Adevărul este că sînt la capătul nervilor. Nu-i uşor să vorbeşti despre lucruri care

te ating în străfunduri. Eu trebuie s-o fac, fiindcă te socotesc un om cu judecată și fiindcă e în joc viitorul fetelor mele. Singe din singele meu, Almanza! Și viitorul meu, ce să ne mai ascundem după deget. Probabil că fetele nu exagerează afirmînd că sînt sensibile. Probabil în familia noastră sîntem cu toții sensibili. Dacă n-am fi, n-aș fi atît de nervos. Mă auzi sau ai adormit?

-Vă aud cît se poate de bine, dar nu sînt tocmai sigur că înțeleg.

-Dacă n-aș fi tată, toate astea ar fi mai ușor de spus. Un tată urăște să rostească anumite cuvinte, fiule. De ce-ai închis ochii?

-Fiindcă nu mi-e bine.

-Dar ești treaz? Sigur ești treaz?

-Sigur.

-Să continuu?

-Continuați, dacă doriți.

-Dar n-o să mă disprețuiești?

-De ce v-aș disprețui?

-Pentru că trebuie să-mi ucid băiatul.

Uimirea l-a trezit. Li s-a adus comanda. După ce-a sorbit o înghițitură de gin, *don* Juan a plescăit din limbă.

-Mi-era gura uscată, a explicat.

-Am auzit bine, domnule? Pe băiatul dumneavoastră Ventura?

-Pe băiatul meu Ventura. De bună seamă că nu-i vorba să-l ucid, adică să-i iau viața, asta nu, de bună seamă. Doamne sfinte, cum de-ți trece prin cap asemenea grozăvie?

Almanza a gustat cafeaua cu lapte. Era călduță. Fiindcă-i făcea silă, a băut-o dintr-o înghițitură.

-Am crezut că spuneați...

-Se poate să fi spus tot ce vrei, însă cu convingerea că mă adresez cuiva care gîndește.

-Atunci?

-Trebuie să-l socotesc mort pe Ventura.

-Vă înțeleg durerea. Oricum, mi-ați ridicat o piatră de pe suflet. Nu-mi venea să-mi cred urechilor.

În realitate, simțea ca un bolovan în stomac. Cafeaua cu lapte nu-i căzuse bine.

-Dar bine, omule, drept cine mă iei?

-Nu-mi venea să-mi cred urechilor. E foarte trist, desigur.

-Ce este foarte trist?

-Vestea asta. Cînd ați aflat-o?

-Care veste?

-A morții lui Ventura.

-La naiba! Ce-o fi fiind în capul flăcăului ăstuia dintr-un fund de țară! Își închipuie că, de-aș fi primit o asemenea veste, aș sta aici cît se poate de liniștit, pierzîndu-mi vremea cu el? Nu știu nimic despre Ventura. Nici că e viu, nici că nu e. Însă dacă-l declar mort, încasez polița și-mi scap fetele de mizerie. Nenorocirea este că declarația asta o să-mi sfîșie inima.

XLV

"AVANTAJUL că sosesc la ora asta la pensiune este că nu dau de nimeni în poarta de la stradă", și-a zis. Cînd mai avea cîțiva pași pînă să ajungă în cameră, *doña* Carmen i-a pus mîna pe umăr și l-a întrebat:

-Ce ai, sărmanul de tine?

Era înfășurată într-un șal de mătase roșu cu negru. Ca o mamă iubitoare, care are leac pentru toate, l-a luat în primire.

-Arzi de febră.

I-a zărit degetele cărnoase, cu dire întunecate și cu unghii roșii, mișcîndu-se delicat în jurul lui. A simțit o mînă pe frunte.

-Arde. Cum de-ai ajuns în halul ăsta?

-Am răcit.

-Mă ierți că la mine în cameră e puțin vraiște.

L-a luat de braț și au pătruns înăuntru. Almanza a îngăimat:

-Singurul care e vraiște sînt eu. Mai mare rușinea.

-Te pun eu pe picioare. Ai încredere în mine, chiar de n-am diplomă? O mamă știe mai multe decît doctorul. Îți dau niște medicamente pe care le folosea maică-mea, fie iertată. Împotriva răcelii, leucotropină. Împotriva slăbiciunii, poțiune Todd.

Doña Carmen deschise dulapul. Mîinile cu unghii roșii scotociră dînd la o parte lenjeria de mătase cu dantele, niște săpunuri, un flacon mare cu parfum și scoaseră de acolo un mic tub și o sticlă.

-Le-u-co-tro-pi-na. Poțiunea.

Zîmbind larg, doamna i le arăta rînd pe rînd.

-Dacă-mi dați voie...zise Almanza, punînd pe masă plicul cu fotografii.

A început să tremure. I-a fost teamă că-și va pierde echilibrul. Doamna zise:

-Îți scoți în clipa asta pantalonii și te vîri în pat. Trebuie să te acoperi. Acoperă-te.

A făcut întocmai. A luat medicamentele, nu mai ținea minte în ce ordine. Poțiunea era dulceagă. Înghițind-o, i s-a părut că-l arde pe gît.

XLVI

POATE deoarece încă mai visa, a avut impresia c-o zăreşte pe licenţiată. Tulburarea i-a fost şi mai mare, pomenindu-se că femeia aşezată lîngă pat e Griselda. Înfăşurată în şalul negru cu roşu al proprietăresei, bea *mate* şi îl cerceta cu mare atenţie.

-Nu pot să cred. Cum de-ai ajuns aici?

Griselda s-a apucat să-i explice că trecuse pe la el fiindcă după-masă se purtase ca o isterică.

-Proprietăreasa mi-a spus că nu te simţi bine.

-Te-a lăsat să intri în camera asta?

-M-a rugat.

-Ce vorbeşti?

-După cum mi-a zis, nu voia să-i lase pe nişte chiriaşi să plece fără să plătească, dar nu voia nici să te lase singur. Iar atunci am apărut eu.

-Şi te-a rugat să stai cu mine?

-Întocmai. Pînă se întoarce. Nu trebuie să dormi.

-Nu, nu trebuie să dorm.

O privea năuc, parcă neînţelegînd.

-Se poate întoarce în orice clipă, zise Griselda.

Încet de tot, şi-a pus ceaşca pe măsuţă, s-a ridicat în picioare, lăsînd să-i cadă mai întîi şalul, iar apoi, după ce a deschelat o mulţime de nasturi, fusta şi bluza. Era goală. Abia a avut răgazul să se convingă din nou cît e de frumoasă, că ea a stins lumina, s-a vîrît în pat şi l-a cuprins în braţe. Mînat de o dorinţă nestăvilită, a strîns-o lîngă el.

Pe urmă s-a gîndit la Julia și, pe firul unei amintiri, a redevenit conștient de sine. Și-a amintit de noaptea trecută, cînd o aștepta pe Griselda și a sosit Julia. "Asta a fost altceva", s-a gîndit, închizînd ochii. I s-a părut că a rămas astfel o mulțime de vreme, dar pesemne nu fusese așa. Pe neașteptate și-a zis: "Nu întîmplător m-am gîndit la cele petrecute azi noapte". A aprins lumina. S-a pomenit atunci cu a doua surpriză. Lîngă pat stătea *doña* Carmen, înfășurată în șalul ei și cu bigudiurile în cap. Cine știe de ce a remarcat acest amănunt, fiindcă altminteri gîndul nu-i era decît la dispariția Griseldei.

-Scuze pentru bigudiuri, zise femeia cu o timiditate neobișnuită. Mi-era părul așa de ciufulit!

-Înțeleg, răspunse Almanza.

În realitate, se chinuia doar să priceapă. Femeia rosti, pe un ton aprobator:

-Arăți altfel la față.

Era limpede că-și regăsise aplombul. Almanza fixă din ochi ceașca de pe măsuță, asemenea cuiva care descoperă un indiciu revelator. "Revelator pentru ce?" se întrebă. Femeia comentă:

-Sînt unii care nu suportă bigudiurile.

Oftă cu un aer fandosit, exclamînd apoi:

-Eu însă trebuie să am grijă de frumusețea mea! Nu mai sînt o fetișcană!

Undeva în casă trebuie să fi căzut la pămînt un obiect greu. S-au auzit exclamații, țipete, zgomot de pași. *Doña* Carmen zise, într-o șoaptă grăbită și energică:

-Ce mai golani și Kramer ăștia; sînt sigură că vor s-o șteargă. Dar nimeni nu scapă de aici fără să plătească, băiete.

Din ușă se întoarse și adăugă cu o voce dulce:

-Pînă vine *doña* Carmen, să stai cuminte și să te acoperi bine. Nici nasul să nu-l scoți afară.

A rămas întocmai cum i se poruncise, încercînd zadarnic să înțeleagă cele întîmplate. Tot chibzuind așa, și-a zis că "răceala sau ce-o fi fost" îl trecuse. "*Doña* Carmen n-a minți spunînd că o să-mi treacă", a fost silit să recunoască. Amintindu-și de proprietăreasă, îi dădu prin minte că, tot

zăbovind acolo, scapă ocazia de a părăsi patul acela străin, de a-şi îmbrăca pantalonii, a-şi lua plicul cu fotografii şi a se întoarce la el în cameră, aşa cum întregul său trup i-o cerea.

XLVII

DIMINEAŢA, deschizînd ochii, a văzut că Mascardi e gata de plecare. I s-a adresat:

-Ne sculăm cu noaptea-n cap?

-În schimb, tu faci nopţi albe. S-a lăsat cu cîntec cu diavoliţele tale?

-Care diavoliţe?

-Nu te supăra. Nu mi-ai zis tu că bătrînul Gruter pune mîna-n foc că familia asta e diavolul în carne şi oase?

-Ar mai fi fost nevoie să ţi-o spun? Eşti întru totul de aceeaşi părere cu el.

Dintr-un sertar al comodei, Mascardi a scos mai întîi un pistol, pe care şi l-a pus în tocul de la brîu, apoi un revolver, pe care şi l-a vîrît subsuoară, pe sub haină.

-O groază de arme.

-"Malbrough pleacă la război." Pistolul Ballester Molina, pentru că e reglementar. Revolverul, pentru că nu i se blochează niciodată încărcătorul iar numărul de pe el e şters.

-De ce e şters?

-În dimineaţa asta, eşti curios nevoie mare; dar, fiind noi amici, o să-ţi spun un secret pe care-l ştie toată lumea. Să zicem că am ghinionul să dobor pe careva. E limpede că

n-am nici un chef să mi se complice viața doar dintr-atît. Dacă arma de care m-am folosit e revolverul fără număr pe el, îl arunc pe vreundeva și prinde orbul, scoate-i ochii.

-Azi vă pregătiți pentru vreo urmărire?

-Nici pomeneală.

-Ziceai că te duci la război.

-Glumeam. Pe un polițist nu-l prinzi că umblă fără câini. Fără arme, adică. Cînd vei intra în poliție, o să poți purta și tu un Ballester Molina.

Cineva a bătut la ușă, apoi a întredeschis-o și în crăpătura ei s-a ițit capul plin de bigudiuri al proprietăresei.

-Scuze, domnule Mascardi. E pentru amicul dumitale. Am crezut că nu-l mai prind pe aici și-o să mă văd silită să-l trec pe lista fugitilor. Îl caută la telefon preacinstitul tată.

-Cine? întrebă Almanza.

-Cum, cine? Bătrînul Lombardo.

-Îmi iau ceva pe mine și vin.

Capul cu bigudiuri a dispărut.

-De ce zicea că a bătut-o gîndul să te treacă pe lista fugitilor?

-Habar n-am.

-Cînd mă uit la căpșorul ei - o minunăție, nu alta - încep să înțeleg slăbiciunea ta pentru surorile Lombardo, oricît ar fi ele de periculoase.

-Cu atît mai bine.

-Da, cu atît mai bine. Dacă te-ai da la patroana noastră, ai fi ceea ce se cheamă un degenerat.

A scos din plic cîteva fotografii și a alergat la telefon.

XLVIII

I-A întins fotografiile proprietăresei, care, zărindu-şi chipul, a şoptit încîntată:

-Ce minunăţie!

A luat receptorul. *Don* Juan i-a spus că trebuie să stea de vorbă cu el cît mai curînd.

-Despre ce ţi-am spus seara trecută, l-a lămurit. Sau ai uitat deja?

-Nu, domnule.

-Am nişte noutăţi care te vor interesa.

-O să vin spre seară.

-Ca să spun drept, aş prefera să vii în dimineaţa asta. Are să-ţi convină. O să cîştigi nişte bani, o groază de bani, fără să pui la bătaie un *centavo*.

A răspuns cu oarecare iritare:

-O să vin cînd voi putea.

Doña Carmen îi oferea, pe o tavă împodobită cu un chenar cu flori albastre, *mate* şi biscuiţi cu zahăr ars.

-Mulţumesc, a îngînat el.

Pe cînd îşi bea ceaiul, aşezaţi în fotoliile de răchită din salon, şi-a adus aminte de Griselda, şi-a zis că *doña* Carmen are o faţă uriaşă, s-a gîndit că, dacă nu-i soseşte cecul de la Gabarret, e mai bine să mănînce acum cîţiva biscuiţi iar cînd va fi la o adică, să dea ascultare propunerii lui *don* Juan. Femeia zise:

-Mi-ai tras clapa, răutate ce eşti. Îţi era dor de pătutul tău? Înţeleg, înţeleg.

-M-am gîndit că v-am deranjat destul.

O privea căutînd parcă un indiciu revelator pentru cele întîmplate azi noapte. N-a zărit altceva decît capul plin de cîrlionți, sprîncenele trase cu negru, obrajii pe care se ghicea o pojghiță de cremă și de pudră, rotunjimile maiestuoase acoperite de o rochie ușoară, verde cu negru, unghiile roșii. Și-a zis: "Nu mai seamănă cu o călugăriță în haine laice".

-Dar ia spune-mi, cu mîna pe inimă, ce zici de tratamentul meu? întrebă *doña* Carmen. Nimic neplăcut, nimic dureros, iar astăzi, ajunge să-și arunce cineva ochii la tine, ca să vadă că ești alt om.

-Doamnă, aseară deliram. Acum mă simt bine. Leacurile dumneavoastră m-au pus pe picioare.

-Ce spun eu întruna? Oare ce s-ar alege de bolnavii care au nevoie de îngrijire dacă, din cînd în cînd, uneori la informația unui simplu necunoscut, n-ar mai răsări și vreo femeie la mijloc? Ar cădea pe mîna doctorilor.

Almanza se ridică zicînd:

-Vă mulțumesc, doamnă. N-a sosit nimic pentru mine?

-N-a sosit nimic. Mă legănasem cu gîndul că ți-a ieșit din minte țărăncuța din sat...dar nu-ți stă tie capul la mine. Te rog să mă întrebi orice dorești, oricînd ai chef. Așa, măcar te mai zăresc și eu.

S-a simțit îndemnat să se folosească de permisiunea dată de *doña* Carmen pentru a se interesa de Griselda. Însă n-a întrebat nimic; cu cîteva zile înainte, ar fi făcut-o. În mai puțin de o săptămînă cît petrecuse la oraș, învățase să cunoască oamenii.

A făcut poze toată dimineața. A fotografiat - ca să-și amintească de călătoria la La Plata - pensiunea *doñei* Carmen, clădirea Sindicatului, cafeneaua de vizavi, micul hotel, pensiunea familiei Lombardo, precum și casa Almafuerte și Palatul Guvernului, pe care le mai fotografiase o dată, neflind însă pe deplin mulțumit de rezultat. La întoarcere, i-a întîlnit pe Laura și pe Lemonier, care l-au luat cu forța să prînzească împreună.

-Trebuie să sărbătorești cu noi eliberarea Bătrînelului, zise Laura. O eliberare și o bucurie pe care ți le datorăm tie.

-I le datorați lui Mascardi.

-Dacă n-ai fi fost tu, Mascardi n-ar fi mișcat un deget.

-Și rămîne de văzut dacă nu cumva din cauza lui Mascardi l-au virît la zdup, zise Laura.

-Sînt convins că nu.

Au mîncat la bîrt. Laura l-a îndemnat să guste mustarul ("doar un strop, pe fiecare bucățică de carne"). La început, neîncrezător, și-a pus puțin, dar curînd i-a prins gustul. Lemonier l-a întrebat dacă nu-i e dor de casă.

-Nu știu ce să-ți spun, rosti el.

-De ce?

-Fiindcă ziua nu-mi amintesc de asta. Pesemne pentru că n-am timp. Noaptea, în schimb, mi se întîmplă să visez.

-Te visezi acasă?

-Da. În vis, sînt încredințat că n-o să mă mai întorc acolo niciodată. De atîta mîhnire, mă trezesc. Îmi spun atunci că a doua zi dimineață, cum mă scol, îmi cumpăr biletul de drum.

Deși erau prieteni doar de puțină vreme, nu i-a fost deloc rușine să povestească toate astea. Față de alții, n-ar fi vorbit așa. Laura și Lemonier erau oameni care spun ce gîndesc și care gîndesc liber. Poate că nu era întotdeauna de acord cu ei, dar socotea că sînt deschiși față de orice părere și, ori despre ce ar fi fost vorba, n-o țin mortiș pe a lor. L-au întrebat chiar și cum o mai duce cu surorile și care dintre ele e mai frumoasă. Se simțea bine cu ei.

-Cînd pleci?

-Îndată ce primesc cecul pentru ce am lucrat.

-Atunci o să avem parte de tine pentru totdeauna în La Plata, glumi Lemonier, adăugînd afectuos: Cu atît mai bine pentru noi.

-Mi-ar face plăcere să ne vedem înainte de a pleca, zise Laura.

-O să ne vedem, rosti Lemonier.

Laura adăugă:

-Fără Mascardi.

XLIX

LA pensiune a dat peste proprietăreasă, care i s-a adresat:

-Sînt ghicitoare. O să mă întrebi dacă nu ți-a sosit ceva.

-Nu, doamnă. Aș dori să dau un telefon.

Doña Carmen, scuturată parcă de un fior sau poate ridicînd doar din umeri, i-a întins aparatul. Oricum, i-a întors pe jumătate spatele, a înălțat bărbia și a rămas ținîndu-și capul sus și cu privirea în altă parte.

Era prima dată că Almanza dădea telefon în La Plata. A vorbit cu Julia, întrebînd-o dacă nu vrea să iasă.

-E o zi frumoasă. Să mergem puțin în parc, i-a spus ea.

După cîteva minute, a trecut s-o ia. Pe cînd păşeau pe aleea dintre parc și lac, el zise:

-Mi-a mai rămas încă să fotografiez un vitraliu din catedrală și animalele preistorice din muzeu.

Măsurîndu-l cu un dram de tristețe, Julia vorbi:

-Muzeul e aici.

-Știu. Chiar în ziua cînd am sosit, am făcut o poză cu clădirea. Mîine sau poimîine, venim să-l fotografiem pe dinăuntru.

S-au așezat pe iarbă, la umbră. Julia avea dreptate: era o zi de toamnă minunată. Ar fi făcut niște fotografii cu parcul, dar nimic nu-i plăcea mai mult decît să stea alături de fată. Arborii ardeau în toate culorile. Și totuși, nu avea remuşcări. Julia, fie că vorbea ori tăcea, îi era de ajuns. La un moment dat, a venit iar vorba despre vitraliu și despre muzeu. Almanza zise:

-N-am văzut niciodată nimic care să aducă cu efectul pe care-l are lumina străbătînd vitraliul acela.

-Hai să-i facem o fotografie, propuse Julia. Catedrala nu-i departe.

-Mergem mîine.

-Cum au ieşit pozele din ziua sosirii?

-Ţi le-am adus pe ale tale.

I-a întins mai mult de douăzeci de fotografii.

-Numai de ţi-ar plăcea.

-Nu mi-am închipuit niciodată că o să-mi faci atîtea. Cum să nu-mi placă? Ştii să priveşti. Ştii să scoţi la iveală ce-i mai frumos într-un chip. Ce necaz o să-i fie!

-Cui?

-Griseldei. S-ar putea, într-o bună zi, să mă ierte că m-am culcat cu tine, dar pentru fotografiile astea, niciciînd. Are oleacă de dreptate. Sînt minunate. Muzeul cum a ieşit?

-Cred că destul de bine.

-Trebuie neapărat să intre în carte. Muzeul e un simbol pentru La Plata. Pe vremea cînd nu ştiam nimic despre La Plata, ştiam că are un Muzeu.

-Şi eu la fel. De cînd mă ştiu, mi-am dorit să-l văd. Singura dată cînd am primit o notă foarte bună la şcoală a fost atunci cînd am vorbit despre animalele preistorice. Îmi venea foarte greu să cred că acum ele nu mai există. Mai tîrziu, am aflat o veste bună: cum că ar mai exista unul undeva în sud sau prin Brazilia. O speranţă la care a trebuit să renunţ.

-Hai să intrăm acum.

-Mergem mîine.

-Cînd are să-ţi sosească cecul? Intrarea nu costă decît ceva mărunţiş. Sau îţi închipui că, dacă plătesc eu, devii întreţinutul meu?

-Nu de asta. Nu vreau să-mi crească datoriile.

-Intrarea e mai puţin de un *peso*.

Julia a plătit, l-a luat de braţ şi l-a tîrît înăuntru.

L

ALMANZA păsea pe sub scheletul unei balene ce atîrna din tavan. A numărat pașii: mai bine de treizeci. Julia l-a întrebat dacă va face o fotografie cu "minunăția aceea".

-Nu, răspunse el, după ce citi tăblița cu explicații. Balena asta a fost pescuită în mările Sudului. Am să fotografiez numai animalele preistorice.

-Sînt mai frumoase?

-Nu, dar te pun pe gînduri. Te întrebi cum anume vor fi arătat ele și cum va fi fost lumea pe atunci.

A făcut fotografii cu scheletul unui plesiozaur. Julia zise:

-În cele ce-ai spus, intervine imaginația. Nu cred că aparatul de fotografiat e făcut pentru așa ceva.

-De ce? întrebă Almanza.

-Un schelet e aidoma cu altul. Toate îți aduc aminte de moarte.

-Se prea poate.

-Ei, drăcie, te întristez.

-Nu mă întristezi niciodată, răspunse el.

S-au înapoiat pe aceeași potecă pe care veniseră. Almanza se gîndea: "Mi-ar plăcea să mai stau cu ea. Ce păcat că nu mi-au sosit banii! Oriunde aș vrea s-o duc, asta costă".

-Voiam să-ți vorbesc despre tata.

-Dacă nu mi-ai fi pomenit de el, aș fi uitat. Mă așteaptă.

-Tata?

-Mi-a telefonat dimineață. Voia să mă vadă. Cît mai curînd cu putință.

-Nu te duce.

-Nu pot face una ca asta, după ce l-am lăsat să mă aștepte toată ziua.

-Vrea să se folosească de tine.

-Oricum ar fi, i-am promis.

-Nu-l lăsa să pună gheara pe tine. Sînt fata lui și-l iubesc. Dar tocmai de asta îți spun: ai grijă.

-Nu-ți fie teamă. N-o să pățesc nimic. Cred că sînt un om norocos.

-Și nu ți-e frică s-o spui?

-De ce mi-ar fi? Mergem?

-Mai trebuie să cumpăr cîte ceva, dar pe urmă vin și eu. O să ajungi primul.

LI

LA pensiunea familiei Lombardo, proprietăreasa l-a întîmpinat cu vorbele:

-Vai, ce bine! Tocmai îmi ziceam: dacă nu mai sosește odată, cine să se mai poată înțelege cu bătrînul?

-E în cameră?

-Ca un leu în cușcă.

A urcat scările, nu fără a se opri să arunce o privire la vitralii. Erau la fel de frumoase ca și în vis, însă poate nu așa de frumoase ca celelalte, acelea pe care le admirase împreună cu Gladys. Ce ciudat: întotdeauna i-au plăcut figurile omenești, iar acum preferă aceste mici pătrate și romburi. Poate fiindcă-i aminteau de arlechinul dintr-o ilustrație văzută într-o carte a lui Gentile și care îi plăcuse foarte mult. A bătut la ușă.

-Intră, se auzi dinăuntru glasul lui *don* Juan.

Așezat într-un șezlong, i-a întins mîna, care abia a atins-o pe a lui și s-a retras de îndată. Almanza i-a dat bună-seara.

-Pot să știu ce-ai făcut pînă acum?

A rostit cuvintele cu iritare și oboseală.

-Mai întîi, fotografii.

-Nu mai spune.

Don Juan îl privea binevoitor iar buzele lui schițau un zîmbet amuzat.

-Am lucrat destul de bine.

-Ia te uită...

-Nu pot să mă plîng.

-Eu, da. Ieri ți-am împărtășit un plan care mă atinge pînă în străfunduri. Azi te-am chemat să vii încoace și poftim la ce oră sosești.

În clipa aceea, s-a petrecut ceva confuz și foarte rapid. Ușa s-a deschis și a apărut Julia. *Don* Juan s-a ridicat din fotoliu, a apucat un plic de pe masă și l-a vîrît în buzunar. Julia l-a luat de brat pe Almanza, l-a sărutat și i-a șoptit:

-Ține-te tare!

Iar apoi, ridicînd glasul:

-Ingratule, cînd te mai văd?

Don Juan l-a apucat de celălalt brat și l-a condus pînă la ușă.

-Foarte bine, a rostit. Nu te mai reții.

Almanza îngăimă:

-Dar ziceați...

Don Juan îi tăie vorba:

-Nu-i nimic. Să mergem. Fac cîțiva pași cu tine. Dacă nu iese omul la aer, înțepenește.

-Credeam că...insistă Almanza.

Julia îi zîmbea. *Don* Juan îi spuse:

-Cui îi pasă de ce credeai tu? Înfumurat mai ești, băiete.

L-a apucat iarăși de brat și l-a împins înspre trepte.

-Hai, rogu-te, să mergem.

Almanza îndrăzni să rostească:

-Credeți-mă, *don* Juan, nu pricep despre ce e vorba.

-Nu ți-a spus nimeni că ești istet nevoie mare?

-Nu, după cîte-mi amintesc.

-Și nu-ți amintești nici ce ți-am spus eu ieri. Nu vreau să vorbesc de față cu fetele. Ți-am spus-o și ți-o repet: Julia și Griselda nu trebuie să afle nimic, sînt prea sensibile. Ba sînt în stare chiar să se supere și să-mi pună bețe în roate. De asta te-am scos de acolo, să vorbim noi între noi, ca între bărbați.

-Vă ascult, domnule.

-Hai la o cafenea, să discutăm ca niște tipi care se respectă.

LII

CÎND Almanza a dat din nou să se așeze la cea dintîi masă liberă, *don* Juan l-a întrebat:

-Nu ți-a spus nimeni că ești ca un cal nărăvaș?

-Nu i-aș fi dat voie, domnule.

-Bun răspuns. Asta nu te împiedică însă s-o iei vesnic razna. Ai să-mi spui că n-o faci dinadins. Se prea poate, cu toate că, procedînd astfel, dai în vileag cît ești de neatent. Și ce-am cerut eu de nenumărate ori de la tine, ca să-ți pot împărtăși necazurile mele? Un nenorocit de minut de atenție. Știu prea bine că cel mai mare sacrificiu pe care-l poți pretinde oamenilor și animalelor e să fie atenți. Iar acum, fiindcă vrem să vorbim fără a fi ascultați, hai să alegem o masă mai retrasă. De acord?

-De acord.

-Cu ce vă servesc?

-Un vermut cu bitter și o cafea cu lapte, răspunse *don* Juan. Adu și niște gustări: măsline, brînză, alune americane, ce aveți.

"Încă o cafea rece și nici cucoana proprietăreasă nu mă mai scapă", s-a gîndit Almanza. *Don* Juan a rostit:

-Lucrurile se încurcă. Vesnic se încurcă totul.

-Îmi pare rău.

-N-are de ce. Tocmai fiindcă se încurcă, s-ar putea să tragem niscaiva foloase. Cît pe-aici să uit. Am adus ceva să-ți arăt.

A scos din buzunarul interior un plic iar dinăuntru vreo sase fotografii, pe care le-a înșirat pe masă: un bebelus așezat pe o pernă pare-se de catifea, împodobită cu un șnur cu ciucuri; un școlar în jachetă, cu ghiozdanul în spate; un băiat ținînd de căpăstru un cal, înconjurat de trei sau patru cîini ciobănești; același băiat călare pe cal; un adolescent în pantaloni bufanți, cu o furcă lungă în mînă, lîngă o adăpătoare de oi; un tînăr în costum și cravată.

-Ventura?

-Ventura, răspunse *don* Juan, de cînd era mic de tot și pînă cu puțin timp înainte de plecare. Dacă nu l-aș fi iubit, de ce-aș fi păstrat teancul ăsta de poze?

-Pentru cine e cafeaua? întrebă chelnerul.

-Pentru domnul, răspunse Almanza fără să se grăbească.

Don Juan clipi, făcu ochii mari, se uită la Almanza, apoi la cafeaua cu lapte pusă dinainte și tocmai cînd părea gata-gata să-l lovească un atac de apoplexie, zîmbi cu afabilitate, strînse fotografiile de pe masă și, arătîndu-l cu degetul pe Almanza, rosti:

-Tînărul nostru a făcut o greșeală. Hai să-l iertăm amîndoi de data asta. Auzi, să-i treacă cuiva prin cap că o să beau cafea cu lapte... Am cerut un vermut cu bitter. Fii drăguț, ia posirca asta de-aici și adu-mi vermutul meu obișnuit.

Fără nici un succes, Almanza zise:

-Nu-mi place cafeaua cu lapte.

-Iar acum, punctul culminant, rosti bătrînul. Ultima fotografie, cea mai, cum să zic?, semnificativă. Una color.

I-a sosit vermutul cu bitter iar *don* Juan a sorbit o înghițitură, în timp ce Almanza aștepta fotografia pe care urma să i-o arate. "Dar ce mă privește pe mine?" și-a zis ca și cînd ar fi ridicat din umeri. În aceeași clipă, *don* Juan a

pus-o pe masă, cu gestul unui jucător de cărți care a cîștigat partida.

-Așta sînt eu, zise Almanza. Nu sînt prins la mijloc, am ochii închiși, dar se vede de la o poștă că sînt eu.

-Ai nimerit-o. Am crezut, îți mărturisesc, c-o să-ți închipui că e încă o fotografie de-a lui Ventura. Desigur însă că tu ești un caz aparte. Un fotograf nu se uită la o poză ca toată lumea.

-Cu atît mai mult cînd e una de-a lui. Mi-a făcut-o fetița prietenului dumneavoastră, dricarul.

-Și chiar prietenul meu dricarul e pricina îngrijorării ce vine să încurce lucrurile; cum însă tînărul meu prieten Almanza va trage foloase de-aici, să nu ne plîngem. E cazul însă să recunoști cinstit că, în ochii unui al treilea, fotografia asta intră de minune în seria pe care ți-am arătat-o.

-Dacă spuneți dumneavoastră...

-Cel puțin vei fi de acord că poți fi confundat cu băiatul meu Ventura. O persoană din afară, cineva imparțial, gîndește întocmai ca și mine.

-Prietenul dumneavoastră, dricarul.

-Doi contra unul.

-Prea bine, domnule. Numai că asta n-are nici o importanță.

Don Juan rosti trist și clar:

-Greșești cu desăvîrșire. Să trecem peste faptul că vorbele tale mă necăjesc. Băiatul mi-a fugit iar cînd ai apărut tu, mi-am zis că s-ar putea să mi-l recapăt; la ce bun însă să-ți destăinui visele cuiva care nu pricepe o iotă? Dar în afară de asta, vorbele tale pun în primejdie un plan pregătit cu multă grijă.

-N-am urmărit asta.

-Dar asta ai reușit. În orice caz, va trebui să-i dăm înainte. Cînd pleci la Las Flores?

-După socoteala mea, într-o zi sau două.

-Exact răgazul de care avem nevoie. Însă nu-i cazul să dormim. Înainte de a-ți explica ceva, îți dau un sfat: să nu te-apuci să refuzi, cedînd primei porniri. Să-ți păstrezi cumpătul și să asculți de vorbele unui bătrîn trecut prin multe.

-Bătrînul ati fi dumneavoastră, domnule?

-Întocmai.

-Și ce anume doriti de la mine?

-Să deschizi bine urechile și să crezi ce-ti spun: viața asta e o glumă strașnică și nu are nici un sens. De bună seamă că atunci cînd ne lovește vreo boală sau ne trezim săraci lipiti, gluma începe să aibă gust amar. Îmi place să cred că nu dorești ca Griselda ori Julia să aibă parte de asemenea nenorociri.

-Frumos mi-ar mai sta.

-Pentru familia Lombardo, mizeria pîndește în prag. Tot străduindu-mă să scap de ea, am luptat ani de-a rîndul în limitele îngăduite de lege. Azi am ajuns la concluzia că, dinspre partea asta, nici o nădejde.

-Și ce veti face?

-Voi lupta mai departe, bineînțeles.

-În limitele legii sau în afara ei?

-Așa ori altminteri, n-are importanță. Datoria de tată îmi cere să le salvez pe Griselda și pe Julia. Pot să mă bizui pe ajutorul tău?

După o scurtă tăcere, Almanza rosti:

-Ce puneți dumneavoastră la cale este într-adevăr o glumă?

În ochii bătrînului a fulgerat mînia. "Cine știe ce-mi mai trînteste acum", s-a gîndit Almanza. *Don* Juan n-a scos un cuvînt. Destul de curînd, și-a redobîndit aerul stăpîn pe sine și demn. Almanza și-a zis: "E greu să nu ai încredere într-un domn cu o înfățișare ca asta". Măsurîndu-l din nou, i s-a părut că "e prezent, fără însă să fie". Deodată, parcă trezit din somn, *don* Juan l-a strigat pe chelner.

-Cum le zice la astea? a întrebat, arătînd aperitivele.

-Aperitive, domnule.

-Nu cumva le zice gunoaie?

-Poate-or fi unii să le zică așa.

-Iar voi ar trebui să le ziceti porcării. Mi-ai adus niste adevărate porcării. Cît face?

A plătit. Adresîndu-i-se apoi lui Almanza, și-a reluat tonul părintesc.

-Te conduc. Îmi va face bine să-mi mai dezmorțesc putin picioarele.

Odată afară din cafenea, l-a apucat de reverele hainei și, trăgîndu-l ușor către sine, i-a vorbit de atît de aproape, încît i-a simțit răsuflarea pe obraz.

-Îți mărturisesc că, în starea de spirit în care mă aflu, nu suport un refuz. Cît despre tine, auzind ce-o să-ți spun, probabil n-o să ai idee nici măcar ce să gîndești, darmite ce să răspunzi. Așa că ascultă-mă, rogu-te, fără să-ți cași gura. De data asta, ți-o cer cu tot dinadinsul. Răspunsul mi-l dai mîine dimineață, în toată liniștea.

-Vă ascult.

-Am să răspîndesc zvonul că băiatul meu, fiul meu iubit, sărmanul Ventura, a - să bat în lemn! - a murit.

-Vă spun cinstit că dați de bucluc.

-E treaba mea și să n-o înțelegi altfel. Ba mai mult: n-am pretenția să te amesteci și tu. Victima înșelătoriei mele - sau cum îți place s-o numești - e compania de asigurări. N-am să scot niciodată de la ei atîta cît le-am plătit. Ți-am înșirat povestea asta pentru că e spre binele fetelor, cu care ești prieten.

-O singură mișcare greșită, și le înhață și pe fetele pe care vreți să le salvați.

-Mie, unuia, mi s-a făcut deja lehamite, să știi. Am crezut că-ți pasă de soarta Griseldei și a Juliei, prietenele tale. Ce lovitură pentru ele, cînd voi vinde Brandsen! Cu un strop de bunăvoință, am putea să scăpăm fără asta. Ajunge ca societatea de asigurări să-mi plătească ceea ce-mi datorează pentru moartea sărmanului meu Ventura.

-Domnule, vă spun de la obraz...

-Iartă-mă, dar m-am săturat pînă peste cap. Cine s-o fi crezînd mucosul ăsta, ca să-i vorbească de la obraz lui *don* Juan Lombardo? Asta-i prea de tot!

Înainte ca Almanza să apuce să-i răspundă, *don* Juan s-a îndepărtat cu pas grăbit și cu vădită aroganță.

Almanza și-a văzut și el de drum. "Nu-mi pare rău, de bună seamă, că am fost sincer", și-a zis cu oarecare mîndrie și în aceeași clipă și-a adus aminte de Julia. "Biata de ea", s-a gîndit. "Mă umflu în pene că mi-am respectat cuvîntul dat și mai ales că m-am ținut tare, cînd poate că am părăsit-o la ananghie. Ar fi groaznic!"

LIII

ÎN poarta pensiunii nu stătea, ca de obicei, nevasta inspectorului, ci licentiata. Înainte ca Almanza să-şi pregătească întrebarea în gînd, a şi primit răspunsul:

-Iar vii să ne baţi la cap cu fotografiile tale? Fii bun şi nu mă mai pisa. Ştiu prea bine ce urmăreşti.

-Îmi pare rău, rosti el.

S-a strecurat grabnic pe lîngă ferestruica proprietăresei, fără a mai întreba dacă nu cumva are vreo scrisoare, şi a intrat în cameră. Mascardi, gata de plecare, l-a agăţat:

-Ce e cu tine? Îngrijorat? Necăjit? Ţi-a spus proprietăreasa că n-a sosit cecul?

-N-am întrebat.

-Nici nu întreba. N-a sosit nimic.

-Sigur?

-Sigur. Am întrebat eu. Hai, sus capul. Mergem să mîncăm. Eşti invitatul meu.

-Mascardi, eu nu mai pun piciorul într-un restaurant pînă nu-mi sosesc banii, ţi-am mai spus.

-O să mori de foame.

-Sînt dator la toată lumea.

-Doar proprietăresei şi mie, atît.

-Şi Laurei şi lui Lemonier. M-au invitat la prînz. Mi-ar plăcea să primesc o groază de bani şi să vă invit pe toţi la o masă pe cinste.

-Am să-ţi arăt eu unde e cel mai bine. Hai cu mine. Nu fi catîr. Între prieteni, nu există datorii.

Au luat-o către bulevardul numărul unu, au trecut calea ferată şi au intrat în zahanaua "El Estribo" din faţa gării; era

un fel de *rancho* foarte mare, cu acoperișul țuguiat. Deși s-a pomenit că-i e foame, Almanza a mîncat cu cumpătare: un grătar - tare, bineînțeles - cu pîine. Mascardi a mîncat mai multe fripturi, un munte de mărunțaie, iar la sfîrșit, dulceață de gutui, brînză și vin roșu. Mîncarea le-a readus buna dispoziție. Au rîs cu poftă în clipa în care Almanza a întrebat:

-Așta-i desert de polițai? Oare nu voiai să treci neobservat?

Cînd să plătească, Mascardi a citit cu glas tare nota, comentînd:

-Pe jumătate cît la birt. Dacă ai fi venit întotdeauna aici, încă ai mai fi și acum în parale.

Era cît pe-aici să-i răspundă: "Tu m-ai dus la birt", dar și-a zis: "Am mîncat bine, ar însemna să fiu nerecunoscător, iar Mascardi mi-e prieten, deși azi zice una și mîine alta, cu același aplomb". Rosti:

-Hai să mergem pe jos.

Ajunși la strada diagonală, Mascardi zise:

-Eu o iau pe aici. Se apropie timpul să fiu la slujbă. Cine lucrează serios se ține de orar.

Almanza s-a întors la pensiune puțin obosit și dornic să se culce. Trecuse deja de ferestruică, dar vocea *doñei* Carmen l-a ajuns din urmă. Cu un șal colorat pe cap, cu ochii strălucitori, încercănați de o diră de rimel și buzele vopsite într-un roșu închis, nu semăna cu o călugăriță, ci cu o țigancă. Sau mai degrabă cu ghicitoarea dintr-o fotografie pe care i-o arătase Gentile.

-Te-a sunat Lo Pietro, ăla de la pompele funebre. M-a rugat să-ți spun să treci pe la el, la orice oră sosești. E vorba de ceva important. Te așteaptă.

-Iar mie mi-e un somn...

-Lasă-l în plata Domnului. Sănătatea înainte de toate.

Almanza își zise: "*Don* Juan i-a povestit deja că n-a reușit să mă convingă. Acum o să încerce el". Rosti:

-Dacă mă așteaptă, mă duc.

Își zise: "Și-i răspund pe loc: Nu". *Doña* Carmen începu să se lamenteze:

-Și-o să te-ntorci cine știe cînd.

-Doar cît mă duc și sînt înapoi, o asigură Almanza.

LIV

A împins cu toată convingerea ușa de la "La Moderna", dar aceasta n-a cedat. S-a simțit tentat să-și amîne vizita pentru o ocazie mai potrivită, dar și-a zis că nu vor întîrzia să-l cheme iarăși la telefon și va trebui iarăși să se pună pe drumuri. A apăsat pe sonerie. Numaidecît, o voce de copil, pe care a recunoscut-o ca fiind a Carlotei, fetița lui Lo Pietro, a întrebat dinăuntru:

-Ce doriți?

-M-a chemat tatăl tău. Mă mai ții minte? Sînt fotograful, colegul tău.

Fetița a deschis ușa, lăsîndu-l să intre.

-Tata e plecat. L-au chemat acasă la un client.

-Mă întorc mîine.

-Poftiți, vă rog, în salon. Tata n-o să întîrzie. Îl întreb pe Maimuțoi dacă n-a lăsat vreo vorbă.

În salon se auzea o muzică pe alocuri vioaie, pe alocuri tristă. Încăperea i s-a părut mult schimbată. "Iată și coloana cu faimoasa plantă despre care vorbea Lo Pietro", se gîndi. "Și iată fotografiile." Două fotografii de formă lungulață, în sepia, atîrnau pe peretele din fund, în dreapta și în stînga biroului. Prima reprezenta un cortegiu de trăsuri în fruntea cărora se afla un dric uriaș, tras de patru cai negri; în fața cailor, cîțiva domni mustăcioși, în redingotă; fotografia din dreapta, fără îndoială mai recentă, înfățișa un cortegiu de automobile uriașe, în fruntea cărora se afla un furgon; în fața furgonului, cîțiva domni bine îmbrăcați, printre care a descoperit un tînăr ce aducea destul de mult cu domnul Lo

Pietro. "Domnul Lo Pietro în tinerețe", își zise. Și mai gîndi că somnul îi sărise; ca norocul, fiindcă cine știe cît o să-l mai țină acolo, uitîndu-se la fotografii și ascultînd muzica aceea. A examinat coloana de portelan, de un albastru închis care i-a plăcut foarte mult, iar apoi paravanul cu oglinzi. În salon se găseau o mulțime de sticle; ele păreau însă și mai multe, reflectate cum erau în oglinzile paravanului. E drept, imaginea era puțin încețoșată. A mișcat din cap, stînd în fața uneia dintre oglinzi și a observat că obrazul i se deformează de la o clipă la alta, ca și cum suprafața sticlei ar fi fost vălurită. "Se vede că-s vechi. Nu se compară cu cele din ziua de azi", și-a zis. Pe cînd făcea asemenea considerații, i s-a părut că zărește încă un chip. O clipă, a avut impresia că e propria-i figură, multiplicată întocmai ca sticlele. Pe urmă și-a dat seama că cealaltă se află un pic mai în spate și că aparține angajatului de la magazin, acela în haine de gală și cu înfățișare de maimuță. Părea că stă nemișcat și ghemuit; cu toate acestea, înainta încet-încet. Se apropia fără grabă, ținînd în mîna ridicată o seringă cu un ac lung, pregătit, pe cît se pare, să-i facă o injecție. Almanza i-a dat una peste mînă, izbindu-i-o de jos în sus. Celălalt s-a năpustit asupra lui. El s-a ferit, sărind într-o parte, iar apoi l-a îmbrîncit. Paravanul s-a prăbușit peste individ, sfărîmîndu-se cu mare zgomot și fulgerînd din cioburi. Zorit cum era să dispară de-acolo înainte ca cel căzut să se ridice ori să-și facă apariția Lo Pietro și să-și descopere paravanul țăndări, s-a lovit cu fruntea de marginea unui sticriu. "Noroc că n-am pățit nimic", și-a zis. A trecut prin cele două uși și a ieșit în stradă. Muzica încetase; se afla afară iar în fața lui stătea Julia: iată, unul după altul, tot atîtea motive de bucurie.

-Ce ți s-a întîmplat?

Almanza i-a povestit cele petrecute.

-Ți-am spus să nu-l lași să pună laba pe tine.

-Dar era vorba de tatăl tău.

-Lo Pietro e în cîrdășie cu el și e periculos.

-Cum de-ai știut că sînt aici?

-Voiam să stau de vorbă cu tine, să aflu cum ai scos-o la capăt cu tata, iar proprietăreasa mi-a spus că ți-a telefonat

Lo Pietro. Mi-am dat seama, după voce, că e îngrijorată. Noi, femeile, sîntem cam nebune.

Înainte ca el să poată protesta, Julia a oprit un taxi.

-M-am lovit la cap, nu la picioare.

-Te doare rău?

-Nu mă doare deloc.

De fapt, se simțea sfîrșit; poate doar amețit. Julia i-a cerut șoferului să-i ducă pînă la o farmacie. S-a interesat:

-Este vreuna de gardă prin cartier?

Almanza își zise: "Văd totul dublu".

-Ce e cu tine? întrebă Julia. Pari îngrijorat.

Au coborît în fața unei farmacii de la intersecția străzilor 22 și 63. Julia s-a grăbit să plătească. Almanza zise:

-Nu se poate să plătești tu tot timpul.

-Altă soluție e să ne lăsăm arestați.

-Ce a pățit soțul dumneavoastră, doamnă? a întrebat farmacistul, un bătrîn cu ochelari, care a adoptat față de ei un aer părintesc. V-ați lovit de un zid? Ia să vedem noi rana asta. Mai la lumină, fiindcă ochii mei au cam slăbit.

Julia l-a întrebat dacă rana e adîncă.

-O rană superficială și o vînătaie de toată frumusețea, răspunse farmacistul, continuînd să-l oblojească și să explice: Curățăm. Dezinfectăm. Pentru că nu mai sîngerează, o lăsăm liberă, să se aerisească. Așa-i cel mai bine. Mîine, la sculare, doamnă, să mi-l dezinfectați. Ați văzut cum am făcut eu.

I-a întins o sticluță cu un lichid roșu și le-a cerut cîțiva *pesos* drept plată.

Pe cînd ieșeau, Julia i-a spus încet lui Almanza:

-Ne socotim mai tîrziu.

-Tocmai voiam să te rog să ne întoarcem pe jos. Nu mi-au sosit banii.

-Săracul de tine! Tu ești lefter, iar eu te oblig să mă plimbi cu taxiul.

-Cecul trebuie să sosească dintr-o clipă în alta. Mîine ne socotim.

-Astea n-au importanță între soți. Sau n-ai auzit că farmacistul ne-a căsătorit? Mi-a fost hărăzit un bărbat

sărac, dar eu nu mă plîng. Ești în stare să mergi pînă la pensiune?

Rosti "Da", gîndindu-se însă la altceva. Gîndindu-se că nu-i displăcuse că farmacistul îl luase drept soț și soție. Și, pe cît se părea, nici Juliei. A luat-o de mînă, zicîndu-și: "E Julia"; ceea ce însemna: "E Julia pe care am iubit-o întotdeauna". În sfîrșit, acum știa. Sau poate a știut-o din prima clipă.

Deși era obosit, ar fi primit bucuros ca drumul acesta să nu se mai sfîrșească niciciînd. Pe neașteptate, a tresărit, auzind-o pe Julia spunîndu-i:

-Ia te uită cine ne așteaptă. S-a isprăvit cu căsătoria noastră.

LV

ÎN poartă, înălțînd mîinile la cer, proprietăreasa se porni pe strigat:

-O, Isuse, Marie și sfinte Iosife! Ce i-au făcut băiețelului meu! Dar îl îngrijesc eu îndată.

I-a explicat tute că fusese deja îngrijit, și-a luat rămas bun de la Julia, a intrat înăuntru și, ajungînd în cameră, a rămas nemișcat, cu urechea ciulită la lămurilala femeilor. A închis ușa cu cheia. I se făcuse foarte somn. Mascardi întrebă:

-Ce-ai pățit, bătrîne? Te-a luat în coarne una din iubitele tale?

-Să te prăpădești de rîs, nu alta. Mi-a răsărit în cale un lădoi. Vreau să zic, un sicriu. Ca să n-apuci să mă-ntrebi unde, îți spun singur: în magazinul dricarului.

-Lămurește-mă oleacă: ce-ai căutat acolo?

-Mi-a telefonat domnul Lo Pietro și m-a rugat să mă duc.

-O cursă?

-Așa se pare.

-Nu-i nimic de rîs aici.

-Stai să vezi. La magazin am dat peste fetița lui, Carlota pe nume. Mi-a spus că taică-său e plecat, dar se întoarce curînd. Am rămas să-l aștept acolo, printre sicrie, cît se poate de liniștit, cînd deodată zăresc într-o oglindă că un tip pe care-l au ei acolo, zis Maimuțoiul, se năpustește la mine cu o seringă în mînă. Cînd ăla tăbărăște pe mine, eu sar într-o parte, îi dau un brînci și individul cade, trăgîndu-și peste el un paravan din oglinzi.

-Din oglinzi?

-Așa cum îți spun.

-Nemaipomenit.

-Pentru că adversarul nu stătea tocmai pe roze, eu încep să bat în retragere, dar mă paște ghinionul și mă lovesc de un sicriu.

-Naiba s-o ia de treabă! Și doar ți-am spus să nu-ți faci de lucru cu lepădăturile.

-Acum vreau să mă culc. Habar n-am de ce, dar mă simt destul de obosit.

-Să te las să dormi? O să te trezești mîine dimineață? Promite-mi că n-o să mori.

LVI

VISA ceva foarte frumos. *Don* Juan îi spunea: "Doar nu-ți închipui că mi-ai făcut cadou nenorocitii ăia de douăzeci și doi de *pesos* și treizeci de *centavos*. A fost un împrumut, pe care acum o să-l înmulțim". *Don* Juan împreună cu el au

jucat o partidă de cărți cu alți doi mușterii din cafenea. Au cîștigat o sută șaptezeci și șase de *pesos*. *Don* Juan i-a dat jumătate din ei, spunîndu-i: "Socoteala limpede face prietenia bună". El se gîndea : "Limpede, dar nu cinstită", iar atunci au răsunat următoarele cuvinte:

-Poftiți, domnule.

A recunoscut glasul.

-Poftiți, repeta Mascardi. Să vedeți cu ochii dumneavoastră cum trage la aghioase un somnoros fără pereche.

Oarecum contrariat, a înțeles că, fără a-i lăsa răgazul să se dezmeticească, Mascardi introducea o persoană străină în cameră. Văzînd că străinul cu pricina e *don* Juan, își zise: "Nu mai înțeleg nimic". Mascardi i se adresă:

-*Don* Juan s-a deplasat în persoană pînă aici ca să-ți dea o explicație. O dovadă de prietenie neobișnuită. Iar tu știi cum l-ai primit? Sforăind.

Don Juan și cu Mascardi au izbucnit în rîs.

-Vreau să fie bine înțeles, să fie înțeles o dată pentru totdeauna că n-am avut nici un amestec în actul samavolnic al lui Lo Pietro și al Maimuțoiului său. O să mă reped chiar azi pînă la magazinul de pe strada 19 colț cu 64, ca să-i mușturuiesc puțin pe domnii ăștia doi pentru felul incalificabil în care s-au purtat.

Mascardi interveni:

-În locul dumneavoastră, nu m-aș vîri în gura lupului.

-Nu mi-e frică mie de Lo Pietro, declară *don* Juan. Vedem noi cine e cu adevărat bărbat.

-Unul contra doi, remarcă Mascardi pe gînduri.

Almanza își zise că mai auzise odată, nu-și mai amintea cînd, ceva asemănător în legătură cu dricarul.

-Pot ști și eu de ce unul contra doi? întrebă *don* Juan.

-Pentru că, pe lîngă Lo Pietro, mai e și Maimuțoiul. O gorilă sadea.

-O știu pe pielea mea, confirmă Almanza.

-Vin cu dumneavoastră cînd doriți, zise Mascardi.

-Apreciez oferta dumitale și îți mulțumesc, dar chestiunea mă privește numai pe mine. Și cînd te gîndești că odată mi-a trecut serios prin minte posibilitatea de a mă asocia cu Lo Pietro.

"Și nu-i mult de atunci", își zise Almanza.

-Un nemernic de cea mai joasă speță, zise *don* Juan.

-Eu, în schimb, vă propun un plan mai simplu, zise Mascardi. Punctul unu: să-l convingem pe amicul Almanza, aici de față.

-Să mă convingeți de ce?

-Să depună plîngerea respectivă. De rest am eu grijă.

Almanza rosti:

-Nu mă întrebați de ce anume, dar nu-mi place să depun plîngeri.

-Mai bine să nu te bagi, nu-i așa? Află că la Școala de Poliție ne învață că atitudinea asta ține de cel mai crîncen egoism individualist.

-Planul lui Mascardi mi se pare bun, rosti drept concluzie *don* Juan. Ticălosul își va lua pedeapsa.

-Ca să nu mai ridice iar capul. Altfel, cine să-l oprească?

-Sînt întru totul de acord, vorbi *don* Juan. Din atacul ăsta asupra prietenului nostru în magazinul de pompe funebre am tras niște învățăminte prețioase. Nu trebuie să te amesteci cu lichelele pentru nimic în lume.

-Asta-i limpede, zise Mascardi.

-Așa de limpede, că, într-un fel, înțeleg reacția tînărului nostru fotograf. Ce vrea el, este să n-aibă nimic de a face cu Lo Pietro.

-Depune plîngerea și cu asta basta.

-N-am s-o depun.

-Ai mai spus-o.

-Ca om bătrîn ce mă aflu, vă rog faceți bine și nu vă mai certați. Mă grăbesc să recunosc că amîndoi aveți întru totul dreptate. Mascardi, vrînd să-i vîre la zdup pe ticăloșii aceia. Almanza, nevrînd să aibă nimic de a face cu ei, nici măcar prin intermediul unei plîngeri.

-Depune plîngerea și cu asta basta.

Don Juan a clătinat iarăși din cap cu toată gravitatea, rostind:

-Dă-mi voie, prietene Mascardi. Din experiență, noi știm amîndoi că, odată depusă plîngerea, nimic nu s-a terminat. Mai bine zis, totul abia a început. Ca să nu mai punem la socoteală că, pentru a se apăra, secătura asta o să umple

lumea cu calomniile lui. Odată pusi de acord asupra acestui punct, eu mă simt îmbărbătat. Știu că va veni ceasul să salvez moșia de la Brandsen în modul cel mai corect și legal cu putință. Sînteți martori.

-Martori pentru ce?

-Că *don* Juan Lombardo are de gînd să lase moștenire fetelor sale nu numai o bucată de pămînt, ci și un nume fără pată. O spun sus și tare: fără pată. Dar voi aveți treabă. Nu vă mai reținem.

Se înclină și ieși.

Almanza i se adresă lui Mascardi:

-Fugi, te rog, după el și dă-i plicul acela mare de pe masă.

Întorcîndu-se, Mascardi zise:

-Bătrînul n-a mai venit să-ți mulțumească, pentru a nu te mai deranja. A zis că ar fi dorit să te întrebe dacă poate mări una dintre poze. Vrea s-o înrămeze și să și-o atîrne pe peretele biroului, chiar în spatele fotoliului.

-Crezi că are birou?

-De ce nu? Acasă, la moșie. Și, după o pauză, adăugă: *Don* Juan nu mi se pare omul care să se împăuneze degeaba.

LVII

DUPĂ cîteva minute, a bătut cineva la ușă.

-Scuză-mă, zise proprietăreasa, dar voiam să știu cum te simți.

-Foarte bine, doamnă.

-Iată o veste bună. Iar eu vin cu alta. Are baftă, amicul nostru. Scrisoarea aceea de la Las Flores, pe care ai tot așteptat-o, a sosit astăzi. Să nu-ți vină să crezi.

l-a întins plicul și s-a retras. Almanza l-a deschis, a scos din el două mandate și o scrisoare, pe care s-a apucat s-o citească. Gabarret îl lăuda pentru felul cum lucrase și îi cerea ca, în aceleași condiții, să plece la Tandil, să stea acolo o săptămînă și să facă fotografii cu orașul și cu locuitorii lui, pentru al doilea volum din seria "Orașe din provincia Buenos Aires".

-Ce ciudat. Îmi trimite două mandate. Unul ca primă plată pentru săptămîna de la Tandil. Celălalt, cu de două ori mai mulți bani decît îmi datora pentru fotografiile din La Plata.

-Îți dă un premiu. Mai bine zis, te obligă, sau dorește să te oblige, să-i accepți propunerea. Barosanii de felul lui îți forțează mîna ca să ajungă unde vor ei.

Almanza zise că nu-i pasă. Important e că-i sosise mandatul, că treaba făcută de el le-a fost pe plac și îi cer încă o serie de fotografii. Mai adăugă:

-Drept să-ți spun, mă bucur că mi-au trimis mai mulți bani. Poate așa reușim să facem ce mi-am pus în gînd: să-mi invit într-o seară la masă toți prietenii și cunoscuții. Ca să se vadă la față și să se împrietenească. Așa cum s-a întîmplat cu tine și cu *don* Juan.

-N-ar fi mai bine ca banii ce-ți prisosesc să i-i dai împrumut lui *don* Juan?

-Nu cred să-i fie de mare folos.

-E drept. Nu-i cine știe ce sumă. Mai bine atunci marele ospăt.

-Așa gîndesc și eu.

-Atunci, fie. La zahanaua pe care ți-am arătat-o.

-De acord. Dar ia spune-mi, rogu-te, cum s-a întîmplat de te-ai împrietenit cu *don* Juan?

-Am stat la taifas pe cînd tu dormeai buștean. E un domn de modă veche, cum nu mai vezi în ziua de azi. Și cinstit sută la sută.

-Ziceai odată că meseria ta e să n-ai încredere.

-Întocmai, dar cînd mă iau după ce-mi spune intuiția, atunci nu greșesc. Mulți habar n-au cum e cu intuiția asta. Eu, unul, știu. E ceva care nu te lasă să vezi în loc de alb, negru. Cînd pleci la Tandil?

-Am să aflu cît de curînd. Mă reped chiar în clipa asta pînă la autogară.

-Oricum, nu pleci înainte de masa de care-am vorbit, nu?

-Așa sper și eu.

LVIII

FUNCȚIONARUL de la ghișeu i-a spus:

-Azi ai noroc, tipule.

"Așa se pare", s-a gîndit, neluindu-i-o în nume de rău că-l tutuiește. În ultima vreme, o mulțime de necunoscuți făceau la fel.

-De ce?

-Mai am un loc pentru autobuzul care pleacă la Tandil la ora douăzeci și douăzeci și cinci de minute.

-În seara asta? Aș prefera să plec mîine sau poimîine.

Funcționarul zise:

-Următorul! - de parcă s-ar fi adresat, peste el, cuiva așezat la rînd în spatele lui; nu era însă nici un fel de rînd iar după el nu mai stătea nimeni.

-Dar ce înseamnă asta, domnule? După cîte știu, nu v-am greșit cu nimic.

-Ce mai tura-vura? Nu-ți place autobuzul de astăzi, de la ora douăzeci și douăzeci și cinci? Foarte bine. După aceea, nu mai e nimic, iar începînd de la miezul nopții, au anunțat o grevă.

A chibzuit puțin și a zis:

-Dați-mi, vă rog, biletul acela.

În drum spre pensiune, se gîndea: "Ce ciudat. Acum, cînd știu că plec, toate mi se par un pic altfel. Casele. Lumina". Trecînd prin dreptul hotelului "La Pérgola", și-a zis: "Toate par mai triste. Pesemne fiindcă-mi închipui că le văd pentru ultima oară. Rușine să-mi fie. S-ar zice că țin să mă amăgesc singur cu tot dinadinsul. Nu locurile sînt de vină că mă umple atîta tristețe acum, la plecare. De vină e Julia".

A ajuns la pensiune, și-a luat aparatul de fotografiat și, înainte de-a ieși, i-a spus *doñei* Carmen:

-Dacă dă telefon domnul Mascardi, întrebați-l unde pot da de el, pentru că la douăzeci și douăzeci și cinci de minute plec la Tandil.

Doamna l-a măsurat lung, cu chipul împietrit. Pe urmă a întrebat:

-Așa îți anunți dumneata plecarea?

-Abia cît am aflat și eu. Voiam să plec mîine sau poimîine, dar pe cît se pare la miezul nopții începe o grevă.

-Domnul își avea planurile lui și tăcea chitic.

-N-am făcut-o dinadins.

-N-are importanță.

-Dacă dă telefon domnișoara Julia...

-Domnișoara Julia sau domnișoara Elsa sau domnișoara Butterfly.

-Acum chiar că nu vă înțeleg.

-Ăsta-i lucrul cel mai trist. Așadar, ce voiai de la mine?

-Dacă dă telefon domnișoara Julia, spuneți-i același lucru. Iar pe dumneavoastră vă rog să faceți socoteala cît vă datorez. O să trec pe aici în jur de unu, să văd dacă n-a telefonat cineva.

-Totdeauna am zis că bărbatul e o lighioană căruia puțin îi pasă de ce simte femeia.

LIX

DE pe strada numărul patru, a ieşit în strada 73, care l-a dus pînă în piaţa Moreno. A pătruns în catedrală, căutînd vitraliul acela alcătuit din mici romburi colorate, care-i plăcea mai mult decît toate celelalte; a reglat aparatul, fixînd timpul de expunere la 30 şi deschiderea diafragmei la 2,8, iar apoi a făcut cinci sau şase fotografii. "Ce noroc că azi nu se mai ţine după mine glăsciorul acela ca de şoarece. O să lucrez mult mai în tihnă", şi-a zis. Nu-ţi venea să crezi că firicelul acela de voce ieşea din gura închisă a lui Gladys sau din pîntecele ei. "Cum face să vorbească aşa?" În mod nedesluşit, a pus faptul pe seama ignoranţei, deşi era sigur că - lăsînd la o parte meseria de fotograf - Gladys ştie mai multe decît el în toate privinţele. Fixînd alte trei deschideri succesive ale diafragmei, a mai făcut cîteva fotografii cu vitraliul.

Pe strada 52, i s-a părut că în depărtare, prin mulţimea ce traversa bulevardul 7, o zăreşte, din spate, pe Julia. A alergat după ea, pentru a se pomeni, ajungînd-o din urmă, că e vorba de o necunoscută. "Numai de n-ar fi semn rău", şi-a zis, adăugînd apoi: "Oare de ce-oi fi avînd asemenea presimţiri, eu, care n-am fost niciciînd superstiţios? Măcar de-aş vedea-o înainte de plecare".

La birt s-a interesat de Mascardi. Patronul i-a răspuns:

-Nu mai dă pe aici.

"Bună treabă ar fi, să nu-l întîlnesc", şi-a zis. A apucat-o grăbit înspre gară. A traversat calea ferată şi a intrat în

zahana. Încă din prag, l-a zărit pe Mascardi așezat la o masă din fund.

-Te-am căutat la birt.

-Ca să spun drept, ți se apleacă să tot dai ochii cu aceleași mutre. Și-n afară de asta, de ce să-i îngrași pe tîlharii ăia, dacă alții de aceeași teapă cu ei îți dau de mîncare la jumătate de preț? Azi nu pot să stau cu tine, bătrîne, fiindcă altfel întîrzii.

-Eu nu mănînc. Nu prea am timp.

-Atunci mergem?

-Mergem. Vreau să trec pe la pensiune.

-Vin cu tine. Și tu ești grăbit?

-Plec la Tandil, la opt și jumătate.

-Așa e, că doar ai fost la autogară. Zici că pleci azi, la opt și jumătate? E o timpenie, o timpenie nemaipomenită să nu depui plîngerea aceea. Îți ia o jumătate de ceas.

-Nu sînt în stare.

-Deschide-ți, rogu-te, bine urechile: oamenii aceia au încercat să te adoarmă, nu știu în ce scop, ba poate chiar să te omoare. E limpede?

-Îți spun că n-am să fac nici o reclamație.

-Apoi nu-s de acord nici să pleci așa, val-vîrtej. Ca unul care dă bir cu fugiții. Auzi? Ca unul care moare de frică.

-Nu mor deloc de frică. Și puțin îmi pasă de ce-și închipuie Lo Pietro.

-Dar de ce-și închipuie fetele? Ele știu că n-o să fie prea încîntate.

LX

AU ajuns la pensiune. L-a rugat pe Mascardi să-l aștepte o clipă.

-Îi plătesc proprietăresei iar apoi vedem cît îți las pentru cina aceea.

-Nu te lungi la vorbă. Sînt grăbit.

-Și eu.

Se grăbea s-o caute pe Julia.

A bătut în gemulet. A apărut proprietăreasa, care i-a zîmbit privindu-l printre gene.

-Intră, zise, deschizîndu-i ușa.

Încăperea era împodobită cu fotografiile pe care *doña* Carmen le pusese pe masă, pe etajeră, la oglindă.

-M-a căutat cineva?

-Nimeni.

Femeia avea acum un aer obosit.

Almanza a întrebat:

-Îmi spuneți cît vă datorez?

-Cînd e rău, e rău; cînd e bine, e bine. Eu te întreb cît îți datorez pentru minunățiile astea, zise proprietăreasa, arătînd spre fotografii. Nu mi-ar fi trecut niciodată prin cap că sînt atît de frumoasă. Îți spun drept, domnule Almanza, dumneata ești un adevărat artist.

S-a lăsat tăcerea. "E în stare să nu-mi ia nici un ban. Iar atunci ce mă fac?" tocmai se întreba, cînd femeia, tot fandosindu-se și văicărindu-se, îi întinse o bucată de hîrtie pe care era înșirat conștiincios, zi de zi, tot ce-i datora, iar dedesubt, subliniat, totalul. După ce i-a plătit, a întrebat

dacă-şi poate lăsa valiza în camera lui Mascardi, de unde urma s-o ridice în jur de ora opt.

-Răutate ce eşti, ştii foarte bine că aici te afli ca la tine acasă şi, dacă în clipa asta îmi spui: "Rămîn", nu-ţi iau nici un ban pentru cameră.

I-a mulţumit, spunîndu-i că ar rămîne cu plăcere, dar primise ceva de lucru la Tandil. S-a întors în cameră. A luat valiza, a pus-o pe pat, a deschis-o şi l-a întrebat pe Mascardi:

-Cît îţi datorez?

-Ce manie pe tine, cu socotelile astea. A ajuns boală curată. După cîte-mi închipui, vei fi luat-o stînd la tejghea, cot la cot cu Gentile.

-Îţi convine ca cineva să nu-ţi plătească?

-Nimănui nu-i convine, dar între noi nu-i acelaşi lucru. Sîntem, pe cît îmi pare, prieteni.

Şi a tot tinut-o aşa o bună bucată de vreme. Pe urmă a scos din buzunar o hîrtie pe care înşirase, zi de zi, tot ce-i datora Almanza. "În sfîrşit", şi-a zis acesta. Începea să aibă sentimentul că-şi pierde timpul fără a face nimic pentru a se vedea cu Julia. A aşezat banii pe masă, în două teancuri.

-Ăştia sînt datoria. Ăştia-s ca să plăteşti masa aceea.

-E prea mult. Şi nu se poate să nu fii şi tu de faţă. Ce le spun?

-Că a trebuit să plec în ultima clipă.

-Şi dacă-i invit pe diseară, la opt? O să ai măcar timpul să te arăţi şi tu cîteva clipe, să-ţi iei rămas bun. Pe cine să invit?

-Pe toată lumea. Familia Lombardo, Gruter, Gladys, *doña* Carmen însăşi, Lemonier şi Laura.

-Şi pe ăştia?

-Şi.

-Nu cred să vină, dacă-i invit eu. Nu mi-o iartă. Îţi jur că ştiu amîndoi prea bine că nu eu l-am denunţat pe Lemonier. Mă urăsc fiindcă sînt de la poliţie. Dacă n-aş fi fost de la poliţie, n-aş fi pus o vorbuliţă pentru şarlatanul ăsta şi poate că ar mai zăcea încă şi acum la zdup.

-Oricum, trebuie invitaţi.

-Foarte bine, dar dacă nu vin, treaba lor. Pe mine în schimb, mă mustră conştiinţa că nu te-am obligat să-i

reclami pe Lo Pietro și pe Maimuțoi. Iar ăștia doi o să facă ei reclamație împotriva ta. Eu spun tot timpul că omul trebuie să acționeze iute. Dar nu-ți fă griji. Dacă fac reclamație, vai de pielea lor.

LXI

AȘA cum mergea grăbit iar din cînd în cînd chiar alergînd, și-a amintit cum e cînd visezi că ești grăbit, dar te miști încet, iar picioarele-ți sînt moi și grele. Un lucru era sigur: astăzi, tot ce făcea îi lua prea mult timp; mai cu seamă vorbăria și discuțiile. I-au venit în minte vorbele nașului său: "Nu trebuie să te grăbești. Oricît e ea de scurtă, viața îți lasă destul răgaz pentru toate", precum și ceea ce-i prorocise Gentile: "În capitala provinciei te așteaptă unele noutăți". Poate că una dintre noutăți era această grabă nebună, care nu se mărginea la alergătura aceea a lui, de vreme ce o simțea și în propriu-i cap, ca pe un fel de febră. "Oare asta o fi faimoasa viață accelerată din marele oraș?" s-a întrebat. Următorul gînd a fost că nu orașul e pentru el nou și diferit, ci Julia. Fără să exagereze nimic, luînd lucrurile așa cum erau, admitea că nu mai cunoscuse niciodată ceva asemănător. Îi umplea viața. Greu se va obișnui să trăiască fără ea.

La pensiunea familiei Lombardo, proprietăreasa l-a înștiințat că domnișoara e plecată, dar doamna Griselda și *don* Juan se află sus.

-Poftiți, dacă vreți să-i salutați.

-Nu, mulțumesc. Nu am timp. Nu cumva știți unde aș putea-o găsi pe domnișoara?

-Zău că habar n-am, răspunse proprietăreasa, adăugînd însă după o pauză, de parcă ar fi vorbit cu sine însăși: Cu toate astea, eu, una, aș da o raită prin parc. Domnișoara a zis că-i place să se plimbe pe-acolo.

A plecat, cu speranța reînnoită. "Și mie-mi place, de cînd am fost acolo împreună cu ea." Stătuseră de vorbă o multime, dar mai aveau atîtea să-și spună...Era o zi caldă, cu lumina strălucitoare. "Mai potrivită să fim alături, decît de făcut fotografii", își zise. Și-a imaginat-o stînd pe o bancă verde, proiectată pe un fundal de copaci.

Cu credința că va avea noroc, a intrat în parc, arzînd de dorința s-o întîlnească. Era atît de absorbit s-o caute, încît n-a făcut nici o fotografie. Parcul era întins. A mers și a tot mers, pînă a pierdut noțiunea timpului (ceea ce nu i se mai întîmplase niciodată). Iar la capătul atît de îndelungatului drum, s-a pomenit exact în locul de unde pornise: pe cărarea dintre Muzeu și Grădina Zoologică. S-a lăsat să cadă pe o bancă, la umbră. I s-a făcut frig. Sau poate era doar tristețea. "Dacă vine, de aici pot s-o zăresc. Dar nu va mai veni." Trebuia s-o caute prin oraș. Însă de unde să începă? Dacă nu avuseseră răgazul să-și facă unele obiceiuri (de pildă, să frecventeze o cafenea anume, unde ar fi putut acum s-o aștepte), avuseseră timp destul ca să se iubească. Săptămîna fusese scurtă, s-au văzut puțin, iar ceasurile de azi care-i erau rezervate Juliei se scurgeau în goană. I-au venit în minte, una cîte una, clipele petrecute alături. Era sigur că o iubește, precum era sigur de dragostea Juliei, dar nu și de faptul că ea știe că și el o iubește. "Eu sînt de vină", și-a zis, gîndindu-se apoi că, dacă Julia l-ar fi urmărit de la distanță ("cu un teleobiectiv", a precizat) o bună parte din această ultimă după-amiază petrecută în La Plata, și-ar fi închipuit că puțin îi pasă de ea. De ce n-a căutat-o imediat ce-și cumpărase biletul pentru Tandil? Ce-a făcut mai întîi a fost să-și încheie socotelile cu proprietăreasa și cu Mascardi. De parcă ar fi fost convins că asta e lucrul cel mai important în viață, femeile, oricare ar fi fost ele, chiar și Julia, venind abia după aceea. Acționase ca prin somn. Doar pentru timpul cît fotografiase vitraliile nu e cazul să se căiască. Asta ținea de meseria lui. Acum însă, trebuia să-i facă dovada că, deși

purtarea lui te lăsa să înțelegi altfel, o iubește cu adevărat. Și-a dat seama că nu are decît două căi. Fie să rămînă în La Plata, fie s-o roage să plece cu el.

LXII

SE făcuse aproape șapte și douăzeci. S-a îndreptat în grabă spre pensiunea familiei Lombardo. Dînd cu ochii de el, proprietăreasa l-a întrebat dacă o întîlnise. A răspuns că nu. Ea a spus:

-Tocmai au ieșit să cineze. Mi-am zis că pesemne sînteți și dumneavoastră acolo. Mai mare dragul să te uiți la ei: doamna Griselda elegantă foc iar domnul dichisit nevoie mare.

-Și Julia?

-Domnișoara Julia a lipsit de-acasă toată ziua. Mi-am zis că poate s-o fi întîlnit cu dumneavoastră.

S-a gîndit că nu va uita fraza aceea.

O clipă, proprietăreasa a renunțat la tonul indiferent, pentru a afirma:

-Dacă vă grăbiți, îi prindeți din urmă.

S-a grăbit, dar nu să-i ajungă, ci să treacă pe la cealaltă pensiune, ca să vadă dacă nu cumva Julia îi lăsase vreun mesaj sau, ceea ce ar fi fost și mai bine, dacă nu cumva îl așteaptă acolo.

În ușă și în sală nu era nimeni. A intrat în cameră. A observat numaidecît că valiza dispăruse. Și-a zis: "Noroc că n-am lăsat și aparatul". A închis ușa cu cheia și a bătut în gemulet. Din camera *doñei* Carmen s-a ivit licentiata.

-Acum ce mai poftiți? l-a întrebat.

-Voiam să știu dacă *doña* Carmen e acasă.
-Nu țineți minte că ați invitat-o la cină?
-Țin minte, dar ar fi putut să nu se ducă.
-Pe mine nu m-ați invitat.
-Ați fi acceptat?
-Nici pomeneală!
-Atunci?
-Asta-i tot?
-M-a căutat cineva la telefon?
-Drept cine mă luați oare? Nu sînt sluga dumneavoastră.

Îl uimea faptul că fata asta, cu toată înfățișarea ei de țărăncuță domoală, se vădea atît de aprigă. Abia s-a stăpînit să n-o întrebe dacă e sigură că nu-i telefonase domnișoara Julia, dar a înțeles că ar fi în zadar.

A plecat și, întinzînd pasul, s-a pomenit foarte curînd în fața zahanalei "El Estribo". A intrat în sală, oprindu-se lîngă ușă, în spatele celor ce așteptau o masă liberă. În fundul încăperii, a reușit să-și zărească invitații: plini de însuflețire, bucuroși că sînt împreună, mulțumiți de felul cum erau serviți. *Don* Juan le explica ceva *doñei* Carmen și lui Gruter, în timp ce Mascardi rîdea cu Griselda și cu Gladys. Cît despre Bătrînelul și Laura, Mascardi avusese dreptate: acestia lipseau. Văzînd că nici Julia nu e acolo, inima a început să-i bată cu putere. "Ce să caut printre oamenii ăștia?"

S-a răsucit pe călcîie și a ieșit în stradă. O clipă, și-a imaginat că Julia se supărase. "Asta explică totul: de ce n-am găsit-o azi, de ce n-a venit aici." Apoi i-a trecut altceva prin minte și a rostit în șoaptă, ca și cum s-ar fi adresat altcuiva: "Asta înseamnă să n-o cunoști". Păsea înainte vorbind singur. "Dacă n-o întîlnesc, n-am să-mi găsesc liniștea niciodată." Doar tîrziu își dăduse seama ce mult ține la ea, dar mai ales ce tare îi va simți lipsa și cît de curînd. Pe cînd își zicea: "Mi-e groază să mă gîndesc că mîine n-o voi putea întîlni și că așa o să fie tot restul zilelor ce vor veni", a păsit în clădirea autogării și a dat cu ochii de Julia.

LXIII

FĂCÎNDU-ŞI loc prin mulţimea adunată în grupuri, s-a apropiat de ea. Pe chipul Juliei s-a oglindit surprinderea şi bucuria.

-Credeam că n-o să te mai văd, zise Almanza.

-Ai sosit, în sfîrşit, rosti ea.

Au urmat, din partea amîndurora, explicaţii grăbite.

-Am dat telefon la pensiune. Mi s-a comunicat noutatea şi mi s-a spus că sînt invitată la cină la "El Estribo".

-Te-am căutat peste tot.

-Eu am căutat peste tot asta, zise ea, arătîndu-i un pachet lunguleţ şi subţire. Este un fleac. Voiam să ţi-l dau. Aş fi dorit să fie altceva, mai ca lumea.

El a rupt hîrtia, a deschis cutia şi a scos un tub de carton pe care erau desenate nişte spirale colorate.

-Pare un binoclu cu bătaie lungă.

-E un caleidoscop. Poate o să-ţi aducă aminte de vitralii.

Şi-a pus ochiul la un capăt al tubului şi a zis:

-Nu te mai saturi uitîndu-te.

-Ţi-am adus valiza.

Mascardi o transportase la "El Estribo", cu gîndul că în felul acesta îl obligă să treacă pe acolo. Cum Almanza nu mai sosea, tocmai se pregătea să i-o aducă la autobuz, cînd a aflat că Julia merge la autogară şi i-a spus: "Nu-i prea grea. O să-i facă mai multă plăcere să i-o duceţi dumneavoastră".

S-a anunţat plecarea pentru Balcarce, Tandil şi Azul.

-Mai bine să urci.

El s-a conformat. Bătînd în geam, pentru că nu reușea să deschidă fereastra, a început să strige:

-Voiam să-ți spun...

Julia își ascundea fața ca să n-o vadă plîngînd și îl spunea ceva ce el nu mai putea auzi.

T.L. SE LIVREAZA LA: UNIUNEA SCRIITORILOR DIN ROMÂNIA
Cont: 45106262 BCR, filiala sector 1, Bucuresti

Tiparul executat la Imprimeria „ARDEALUL" Cluj
Comanda nr. 70212